

Møte torsdag den 17. desember kl. 10President: **G u n n a r B r e i m o**

D a g s o r d e n (nr. 36):

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 69/98 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold) (Innst. S. nr. 72 (1998-99), jf. St.prp. nr. 6 (1998-99))
2. Innstilling fra utenrikskomiteen om eksport av forsvarsmateriell fra Noreg 1997 (Innst. S. nr. 75 (1998-99), jf. St.meld. nr. 43 (1997-98))
3. Innstilling fra samferdselskomiteen om Lofotens fastlandsforbindelse (Innst. S. nr. 73 (1998-99), jf. St.meld. nr. 53 (1997-98))
4. Referat

Presidenten: Representanten Anneliese *Dørum*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg foreslår Asmund Kristoffersen.

Presidenten: Asmund Kristoffersen er forslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Asmund Kristoffersen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Før sakene tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagens møte avbrytes for Stortingets julelunsj kl. 13.45 og settes igjen for kveldens møte kl. 16.00. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 69/98 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold) (Innst. S. nr. 72 (1998-99), jf. St.prp. nr. 6 (1998-99))

Presidenten: Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 20 minutter, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne for hver partigruppe, og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Kjell Engebretsen (A) (ordfører for saken): Denne saken dreier seg om å godkjenne en endring i EØS-avtalens vedlegg I – til daglig kaller vi det veterinæravtalen.

EØS-avtalen trådte, som kjent i kraft den 1. januar 1994, mens dette vedlegget trådte i kraft seks måneder senere. Da dette skjedde, var EUs eget regelverk på området til vurdering, og Norge og de øvrige EFTA-landene – som den gang var atskillig flere enn i dag – opprettholdt sine nasjonale bestemmelser på visse områder. Det ble da nedfelt at disse områdene skulle forhandles i løpet av 1995. Dette dreier seg om bestemmelser som angir hvordan varen eller dyret skal kontrolleres ved import, bestemmelser om handel med levende fisk, krepsdyr, småfe, merking av dyr og EUs bestemmelser om dyrevern. Det samme gjaldt de finansielle ordningene.

Dersom den foreliggende avtalen nå blir godkjent, vil det føre til at den veterinære grensekontrollen oppheves og erstattes med bestemmelsene som er nedfelt i de såkalte kontrolldirektivene.

I praksis betyr dette at dagens ordning med veterinær stikkprøvekontroll på grensen blir borte, og at vi i stedet får et kontrollopplegg hvor de som skal importere levende dyr eller animalske produkter, må være registrert i et offentlig register. Det skal da foretas kontroll hos avsender, hos produsent, før varen eller dyret sendes til Norge, og så kan det foretas stikkprøvekontroll hos mottaker. Når en slik forsendelse er kommet i orden, skal mottaker melde fra til tilsynsmyndighetene minst 24 timer før varen ankommer. Dagens kontroll på grensen blir altså borte og erstattet med kontroll hos avsenderen og hos den som importerer dyret eller varen.

Det vil hos mottaker under alle omstendigheter dreie seg om dokument- og identitetskontroll og fysisk veterinær kontroll. Her er det slik at den fysiske kontrollen i det alt vesentlige vil være basert på stikkprøver, i likhet med dagens ordning på grensen, mens dokument- og identitetskontroll skal gjennomføres av importør for alle varepartier. Dokumentene skal oppbevares slik at tilsynsmyndighetene i etterhånd nærmest som en revisjon kan gå gjennom og kontrollere dette.

Dersom det foreligger mistanke om at varen som ankommer, ikke fullt ut svarer til de krav som settes til kvalitet, dokumentasjon eller til renhet, kan det tas kontroll av hele forsendelsen hvor som helst etter at den er kommet inn i landet – fortrinnsvis på grensen. Det er altså slik at hvis det er mistanke om at forsendelsen ikke innehar den kvaliteten som kreves, kan det foretas andre typer kontroll.

Den norske kontrollen har to funksjoner. Det ene er å kontrollere at varen oppfyller de krav som stilles, se at

matvaren er i orden, se at dyret er friskt. For det andre er det en kontroll av at tilsvarende kontroll hos avsender fungerer. I tillegg til dette blir det iverksatt en rekke nye nasjonale overvåknings- og kartleggingsprogrammer for systematisk å kunne opprettholde og på visse områder forbedre dyrehelsen og matkvaliteten i Norge. Vi kan kreve at det som importeres av matvarer og levende dyr, skal ligge på tilsvarende kvalitetsmessige nivå som hos oss selv. Et eksempel er det arbeidet som er gjort i forhold til salmonella, og som har ført til en særlig gunstig situasjon her i landet på dette området.

Som en konsekvens av dette programmet kan vi nå kreve at kjøtt, egg og levende dyr som importeres til landet, skal komme fra produsenter som er underlagt like streng kontroll som den vi gjennomfører her i landet. Dersom vi av ulike årsaker og på en kvalifisert måte har mistanke om eller kunnskap om at varen ikke har den kvalitet som vi forutsetter, trer sikkerhetsklausulene inn, og vi kan da foreta oss det som er nødvendig for å sikre mat- og dyrehelsekvaliteten, eksempelvis ved å nekte å importere varer fra den aktuelle produsent. Dette er basert på et nasjonalt skjønn. Det er Norge og Norges tilsynsmyndigheter som gjør denne vurderingen. Når man fatter slike beslutninger, foreligger det visse formkrav, og EU skal orienteres om hva man foretar seg. Jeg må få lov til å sitere hva landbruksministeren sa i de åpne høringene i forbindelse med denne saken i forhold til dette med sikkerhetsklausulene:

«Man skal naturligvis ikke gjøre dette fordi man har lyst. Det skal være en grunn til det, og det er da at en mener at dyre- eller folkehelsen er truet på en eller annen måte.»

Landbruksministeren sa også at hvis man må føre det videre, hvis man altså må iverksette disse klausulene «vil det naturligvis være opp til nasjonale myndigheter å treffe de beslutningene» som er ønskelige eller nødvendige.

Dersom nå Norge antar denne avtalen i tillegg til disse endrede kontrollordningene, fører det også med seg at vi blir EØS' yttergrense, og følgelig også EUs yttergrense.

Kontrollen mot tredjeland har som en konsekvens at import fra disse landene skal passere visse bestemte kontrollstasjoner. Her er det reist et berettiget spørsmål om hvilke problemer som da kan oppstå ved f.eks. landing av fisk fra Russland, som er et tredjeland. Vil det skape problemer for fiskerimottak og fiskeribedrifter hos oss? For det første er det slik at fersk fisk ikke omfattes av dette. Fersk fisk kan man lande der det er aktuelt å lande den, uten å passere denne type kontroller. Når det gjelder frosen fisk, eller andre fiskeprodukter, ligger det i avtalen at dersom mottaket ikke ligger for langt vekk fra nærmeste kontrollstasjon, vil kontrollstasjonen rykke ut med en ambulerende kontroll. Hvis fiskemottaket ligger for langt vekk fra en slik kontrollstasjon, vil man opprette en lokal enhet ved mottaket som skal utføre de nødvendige kontrollene. Konklusjonen på dette er at det ikke vil føre til problemer når det gjelder landing av fisk fra tredjeland.

Jeg synes det er rimelig lett å forstå at man er skeptisk til å forlate en kontrollordning som vi har erfaring med,

for å etablere en ny. Likevel er det min oppfatning at den ordningen som denne avtalen legger til grunn, ikke bare er like god som den vi har, den er faktisk bedre. Den kontrollordning vi innfører, er bedre enn den vi forlater. Jeg er ikke alene om å mene det, for direktøren for Statens institutt for folkehelse, Bodolf Hareide, som også er leder for Næringsmiddeltilsynets vitenskapskomite, uttalte følgende under høringen:

«Men Vitenskapskomiteen har gjennomført en – skal vi si – kvalitativ risikoanalyse i denne bedømmelsen, og det er da slik at vi regner med at det nye regimet er bedre enn det som fungerer i dag.»

Jeg tror at man med stor trygghet kan si at det vi forlater av kontrollordninger, blir ivare tatt på minst samme nivå av det regimet som innføres. Så vil det åpenbart være slik at også den nye ordningen kan videreutvikles, og jeg er glad for at Regjeringen legger opp til en gjennomgripende evaluering, og at en totalvurdering av regelverket sammen med en analyse av smittesituasjonen skal forelegges Stortinget år 2001.

Jeg anbefaler med dette flertallsinnstillingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ansgar Gabrielsen (H): Norsk fiskeeksport er en av de næringene som vil bli rammet hvis man ikke skulle gå inn for denne avtalen. Norsk fiskeeksport er eksportnæring nr. 2 i dette landet. Vi eksporterer en million tonn til EU, ca. 15 trailerlass med fisk pr. arbeidstime eksporteres til EU fra Norge. Denne avtalen går selvfølgelig begge veier; vi importerer bl.a. kjøtt fra EU, ca. ett trailerlass pr. måned.

I en merknad fra Senterpartiet i den innstillingen som er til behandling, står det:

«Dette medlem har imidlertid merket seg at det i proposisjonen ikke har vært mulig å dokumentere hvilke økonomiske og praktiske konsekvenser det vil få for norsk fiskeeksport til EU, sammenlignet med dagens situasjon, dersom Stortinget ikke aksepterer veterinæravtalen.»

Her ligger det etter mitt skjønn hva jeg vil kalle for en insinuasjon mot Regjeringen og fiskeriministeren. Det står at det «ikke har vært mulig å dokumentere». Underforstått: Man har prøvd, men man har ikke lyktes i bestrebelsene på å dokumentere dette. Jeg synes fiskeriministeren både i de åpne høringene og ellers i det alminnelige ordskifte på en aldeles utmerket måte, for øvrig sammen med et samlet norsk fiskeeksportmiljø, har anskuelliggjort hvilke konsekvenser det ville kunne få hvis man fulgte mindretallet i Regjeringen.

Jeg kunne tenke meg å få saksordførers vurdering av hvilke konsekvenser han ser for norsk fiskeeksport hvis Stortinget – mot formodning – skulle følge mindretallet i Regjeringen.

Kjell Engebretsen (A): Først er det slik at en del har ment at uten denne avtalen ville fiskeriekseporten kunne fortsette som i dag, og at det er visse regler som vil hindre EU i å stramme inn dette. Det viser seg å være galt.

Det er slik at vi da vil være et tredjeland, og de reglene som EU allerede har innført for andre tredjeland, vil naturligvis også gjelde oss. Og da er det et par ting å peke på. Det ene er en økt frekvens når det gjelder kontrollen. Det er nå den siden av det. Den andre siden er at hvis man går inn i hva EU legger i begrepet «fysisk kontroll», hva det faktisk medfører av kontroll på grensestasjonen, er det ganske omfattende. Det heter bl.a. at det i tillegg skal tas prøver av et visst antall pakninger fra ulike steder i forsendelsen. Det betyr at man må inn og ta pakninger i forskjellige steder i lasset. Det skal kontrolleres for temperatur, vekt, det skal kontrolleres for lukt, farge, konsistens, smak mv. og ved opptining og ved koking. Det er altså helt åpenbart at man står overfor ganske omfattende fysiske kontroller.

Den andre siden av dette er, som jeg nevnte i stad, at det skal være kontrollstasjoner i forhold til tredjeland. Og vi blir da et tredjeland, og da er det visse kontrollstasjoner som vår fiskeeksport må passere. Disse kontrollstasjonene behøver ikke nødvendigvis ligge i den korteste løypa. Vi vet f.eks. at svært mange av våre fisketransportører og eksportører i dag når de kommer nordfra, går inn i Sverige, ned langs Norge, inn igjen i Norge og videre. Det er den beste og raskeste veien. De vil altså måtte oppsøke disse spesielle kontrollstasjonene, og de må passere dem på de tider hvor de er bemannet med veterinær. Jeg tror derfor det er åpenbart at ulempen for fiskerieksperten vil være betydelig om man ikke vedtar denne avtalen.

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg vil gjerne ta utgangspunkt i det jeg tror saksordfører og jeg er enige om. For det første at økt internasjonal handel med mat og annet biologisk materiale øker risikoen for smitte og sykdom. For det andre at Norge står i en svært gunstig situasjon både hva angår matbårne sykdommer og når det gjelder dyrehelse. Vi vet også at økt handel med mat er en forutsetning og et mål for WTO, og vi vet at det i Stortinget er et press i tilsvarende retning.

I 1992 da vi fikk EØS-avtalen, het det at grensekontrollen var «avgjørende for opprettholdelse av vår gunstige dyrehelse». I innstillingen til EØS-proposisjonen ble det understreket hvor viktig det var for oss at Norge kunne beholde de nasjonale bestemmelsene når det gjaldt handel med dyr og matvarer.

Siden 1992 har handelen med animalske produkter økt, og smittesituasjonen i de land vi handler med, er forverret. Det ble dokumentert under høringene. Og i en slik situasjon skulle en normalt tro vi skulle trenge et bedre kontrollsystem og en strengere kontroll. Men, som det ble sagt her i stad, for å lette norsk fiskeeksport forlater en føre var-prinsippet og velger bort et grensekontrollsystem som i 1992 ble framhevet som ikke bare viktig, men som avgjørende.

Fordi dette først og fremst er et forbrukerspørsmål vil jeg stille følgende spørsmål: Har saksordføreren forståelse for den bekymring som lederen for Forbrukerrådet uttrykker på forbrukernes vegne når hun omtaler dette som en «risikofylt gambling»?

Kjell Engebretsen (A): For først å ta tak i dette med grensekontrollen og at Stortinget i sin tid sa at grensekontrollen var avgjørende. Ja, det er helt åpenbart at kontroll med import av mat og levende dyr er avgjørende viktig. Det Stortinget naturligvis verken tok stilling til eller hadde noen spesiell mening om da, var andre mulige kontrollordninger. Det som var åpenbart, var at man måtte ha kontroll med import av levende dyr og mat. Jeg tror ikke Stortinget hadde noen dramatisk og kvalifisert oppfatning om at denne kontrollen nødvendigvis måtte skje på grensen og på den måten det gjøres nå. Den kontrollen som i dag gjennomføres på grensen, er sikkert rimelig god, men det er en stikkprøvekontroll, og med fallende frekvens. Hvis vi eksempelvis importerer 1 000 enheter, er det 60 av disse enhetene det tas prøver av. Man må altså ikke forherlige dagens system til de grader. Det er et rimelig godt system, men det er ikke slik at man nå forlater noe bunnsolid for å gå over til noe som er relativt slapt i fisken (latter i salen).

Så sier representanten Jakobsen at vi trenger et bedre kontrollsystem når økt handel kommer – og det er mulig det skjer hvis det blir den type utvikling WTO ser for seg. I dag importerer vi 700 000 tonn på denne måten, mens det ved grensehandel importeres 130 000 tonn i plastposer av enkelte av oss. Og det er nettopp det jeg tror at vi nå får, jeg tror at dette er et bedre system, med merking, med kontroll hos produsent, med kontroll hos mottaker. Jeg tror altså ikke at vi forlater noe som var bedre. Jeg tror at vi nettopp ivaretar dette med å få et bedre system.

Hallgeir H. Langeland (SV): Dette slapp i fisken-argumentet, altså det fiskeargumentet som saksordføreren var inne på, vil eg gjerne ha utdypa litt. Sjølve utgangspunktet for at ein nå har forhandla fram ein avtale, er jo nettopp dette med norsk fiskeeksport. Det sa Jagland, og det seier nå Bondevik-regjeringa, sjølv om dei nåverande regjeringsspartia sa noko heilt anna i opposisjon. Då tenkte jo me i SV at dette argumentet ville bli skikkeleg utgreidd i stortingsproposisjonen og i høringane. Men det har jo ikkje skjedd. Det finst altså ikkje nokon dokumentasjon for behovet for denne avtalen. Tvert imot ville jo EU hamna i ein konflikt så vel med EØS-avtalen som med WTO-avtalen om norsk fiskeeksport blei diskriminert i grensekontrollen. Så eg må rett og slett spørje saksordføreren om det eigentleg er behov for denne avtalen, eller om det er andre behov som stortingsfleirtalet har i denne saka.

Det andre spørsmålet: Føremålet med EØS-avtalen er auka handel begge vegar, og det er klart at me har ein stor handel med laks, som Gabrielsen var inne på, men ikkje ein særleg stor handel med EU. Anne-Lise Bakken seier i dag til nokre aviser at det er tøvete av Arbeidarpartiet om dei meiner at det ikkje blir meir handel. Og når saksordføreren er kjend med at det er meir salmonella og andre matborne sjukdomar i EU – kan då ordføreren for denne saka som altså seier at kontrollen nå vil bli betre, lova det norske folket at det ikkje vil bli meir matborne sjukdomar i Noreg?

Kjell Engebretsen (A): Først til det Forbrukerrådets leder sa i åpen høring – og som jeg ikke fikk tid til å svare representanten Jakobsen på – at dette var «gambling». Jeg sa da til henne at jeg syntes dette var noe merkelig – det dreide seg spesifikt om grensekontrollen – for på Forbrukerrådets rådsmøte i august gikk man gjennom dette og sa nærmest at for at vi skulle kunne godta, anerkjenne eller forstå denne avtalen, måtte de og de tingene være på plass. Alt det er på plass, slik at vi har imøtekommet de tingene som lå der.

Det hevdes at den eneste årsaken til at denne avtalen ble forhandlet fram, er hensynet til vår fiskeeksport. Nå er det svært viktig, men det er altså slik at da vedlegg I trådte i kraft i juli 1994, var det en bestemmelse i den om at disse forholdene skulle det forhandles om i løpet av 1995. Og når det gjelder dette med fiskeeksporten, og at EU ikke kan diskriminere oss, så er det ikke diskriminering at Norge havner i samme situasjon som andre tredjeland. Det er jo det som er situasjonen. Vi har unntak fra dette nå nettopp fordi vi arbeider med denne avtalen, og hvis vi vedtar den, vil vi ikke være et tredjeland. Vedtar vi den ikke, er vi et tredjeland og får naturligvis samme type kontroll med vår eksport som andre tredjeland.

Så til spørsmålet om jeg kan garantere at det ikke blir mer matbårne sykdommer. Det jeg kan si, er at dette systemet, så langt jeg kan forstå, så langt våre fagmyndigheter kan forstå, er et bedre system enn det vi har i dag. Og da skulle jeg tro at det også etter hvert vil føre til bedre matkvalitet, ikke bare i Norge, men i hele Europa.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Fridtjof Frank Gundersen (Frp): Dette er et spørsmål om frihandel, som er et meget viktig prinsipp for Fremskrittspartiet. Det innebærer en internasjonal arbeidsdeling som i det store og hele tjener forbrukeren. Det innebærer også den mest rasjonelle og beste utnyttelse av ressurser, også internasjonalt sett. Det er også en rettferdig ordning, for de som produserer de beste og billigste varene, får da den belønning at de får solgt dem. Det er også veldig viktig at handel ikke beror på administrative avgjørelser, som ofte inviterer til korrupsjon. Det er også viktig for de fattige land at de får en mulighet til å konkurrere på de områder som svarer best til deres produksjonsforutsetninger, som jo er billig arbeidskraft. Frihandel bidrar også til at stormaktene ikke kan bruke sin politiske tyngde til å presse gjennom spesielle fordeler for seg. Frihandel garanterer mot det. Det er grunnen til at frihandel er et vesentlig prinsipp for Fremskrittspartiet.

Vi er fullt klar over at det er hensyn som kan anføres mot frihandel, jeg nevner bare raskt salg av våpen, beskyttelse av menneskers og dyrs helse, beredskapshensyn, sysselsettingshensyn, distriktpolitiske hensyn, miljøvernshensyn og forbrukerbeskyttelse.

Når det gjelder veterinæravtalen, er det helsepolitiske hensyn som påberopes for å begrense frihandelen. Siden frihandel som sagt er et viktig prinsipp for Fremskrittspartiet, krever Fremskrittspartiet klare bevis, eller i alle

fall sterk sannsynlighet for at vesentlige helseinteresser står på spill dersom vi utvider frihandelen.

Nå er det slik at såkalte tekniske handelshindringer ofte – og ofte i utide – påberopes for å begrense frihandelen. Ofte er disse tekniske handelshindringene et skalleskjul for helt andre interesser, nemlig for å beskytte eget næringsliv. Jeg kan nevne et kuriøst eksempel: Belgierne hadde en bestemmelse om at margarin bare kunne selges i kvadratiske terninger. Det medførte at andre land ikke kunne eksportere margarin til Belgia. Belgierne anførte da forbrukerhensyn – for at forbrukerne skulle kunne se forskjell på smør og margarin, var det altså nødvendig å ha disse spesielle pakningene. Det er et ganske outrert eksempel på hvordan man kan anføre forbrukerhensyn, med tanke på å beskytte sitt eget næringsliv.

Når man i dag ser de interesser som ivrer mot denne avtalen, er det i det vesentlige de som har sin rot i landbruket, og de som er meget sterkt imot tilknytning til EU. Da får man en mistanke om at det også her kan være andre argumenter og interesser som ligger bak motstanden mot avtalen. Man har også funnet en ganske god grobunn i befolkningens konservatisme når det gjelder ting som matvarer, frykten for det ukjente, det fremmede, og også en viss norsk selvtilfredshet. Det var ikke lenge siden man f.eks. forespeilte nærmest en katastrofe på medisinalmarkedet hvis det ble slutt på Norsk Medisinaldepot. Vi har en rekke eksempler på at norske monopoler og ordninger på en måte kan sidestilles med 17. mai og Grunnloven.

Jeg vil peke på en interessant motsetning når det gjelder det norske folks holdning til masseturisme. Tenk nå på hvordan store deler av det norske folk hvert år drar til Syden, hvor det er en langt dårligere næringskontroll enn EU, og massevis av nordmenn drar til EU og spiser av hjertens lyst uten noen som helst bekymringer. Man frykter ikke å spise der. Men hvis maten kommer opp hit, da er man redd! Et bedre tegn på irrasjonelle holdninger i folkedypet kan man knapt tenke seg. Jeg ville tro at Senterpartiets parlamentariske leder nå etter hvert også må advare mot denne masseturismen, for der spiser man mat som ikke har vært gjenstand for den ekstra kontrollen som importert mat etter avtalen skal være gjenstand for her i Norge. Så det må være ytterligere risikofyllt å spise maten der hvor den er laget, enn å spise den her.

Jeg sa som utgangspunkt at vi er sterke tilhengere av frihandel. Vi vil legge sterk vekt på at våre faglige myndigheter har godtatt dette. Personlig er jeg ingen ekspert på dette spørsmålet, og det er det de færreste som er. I slike situasjoner er man selvfølgelig henvist til å stole på de faglige myndigheter. Og ikke nok med det, nesten enda viktigere er det at vi har to statsråder fra Senterpartiet som har godtatt denne avtalen. Det må være litt av en garanti – også det at hele avtalen har Kristelig Folkeparti i ryggen, som til de grader er opptatt av hva vi drikker, og også av hva vi spiser. Når man legger alt dette sammen, synes jeg det avtegner seg et bilde av trygghet som ikke bør la seg forstyrre av at noen skremmer med salmonella, trikiner og det som verre er.

Til slutt skal jeg bare nevne forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, som lyder slik:

«Stortinget ber Regjeringen om å utrede bruk av rådgivende folkeavstemninger i vesentlige spørsmål om forholdet mellom Norge og EU, og å legge dette fram for Stortinget på egnet måte.»

Dette forslaget går vi imot. Vi synes ikke det er noen grunn til å peke ut akkurat disse EU-spørsmålene som gjenstand for folkeavstemning. Vi har foreslått at noe som vi synes er langt viktigere, nemlig spørsmålet om innvandring til Norge, skal være gjenstand for folkeavstemning.

Men det har SV gått imot. En slik selektiv bruk av rådgivende folkeavstemninger er vi imot, men hvis noen vil følge oss i vårt grunnlovsforslag om generell bruk av folkeavstemninger under visse omstendigheter, kan vi snakke videre med SV om denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Johnsen (H): Jeg syns det var et meget godt innlegg Fridtjof Frank Gundersen holdt for denne avtalen, men det er en del ting som jeg likevel vil ta fatt i.

Frihandel er et vesentlig prinsipp for Fremskrittspartiet, sa representanten Gundersen. Han er imot tekniske handelshindringer. De som er mot denne avtalen, er meget sterkt imot tilknytning til EU, sa han videre.

Så hadde han et glimrende eksempel på turismens virkning på samfunnet, der jeg støtter ham fullt og helt. Han støttet seg også til de fagpersoner som anbefaler avtalen, og til de to statsrådene fra Senterpartiet som går inn for avtalen. Alt dette avspeiler et bilde av trygghet, sa Fridtjof Frank Gundersen.

Ikke desto mindre kan man lese i innstillingen på side 7:

«Fremskrittspartiets stortingsgruppe har vedtatt å støtte avtalen, men uten å binde sine representanter under avstemningen.»

Det er ganske merkelig at et parti hvis representant har holdt et så glimrende innlegg for avtalen, klarer å formulere seg så uklart når det gjelder sine egne representanter. Det er nesten som å høre representanten Hagen i EU-debatten da de skulle ha begge beina i løse luften, slik som Venstre i sin tid pleide å ha. Men at Fremskrittspartiet skulle havne i samme bås, syns jeg er merkelig, spesielt etter det glimrende innlegget til Fridtjof Frank Gundersen. Mitt spørsmål blir da: Er det slik at det ikke helt og klart er enstemmighet i Fremskrittspartiet, slik som Fridtjof Frank Gundersen har sagt fra denne talerstolen? Er det slik at vi kan vente store utglidninger når avstemningen kommer?

Fridtjof Frank Gundersen (Frp): Jeg synes det siste innlegget vitner om én ting, og det er at Høyre iallfall ikke er noe liberalt parti. Fremskrittspartiet har det ikke med å binde stortingsgruppen. Selv ventet jeg i ni år før jeg ble medlem av et politisk parti, etter at jeg ble valgt inn på Stortinget. Hva i all verden skal vi med gode hoder her i Stortinget, hvis det eneste som skal komme til uttrykk, er et sammenkøkt partisynspunkt? Da fortjener vi

faktisk ikke annet enn dårlig lønn. Hva har vi bruk for av gode hoder hvis de skal drukne i siste landsmøtevedtak?

Jeg vil bare si at det kan tenkes at også Fremskrittspartiets gruppe blir bundet, men da må vi ha et spesielt vedtak med et stort flertall – jeg stemmer alltid mot slike vedtak, det hender at jeg taper – men hvorvidt det er noen, og hvor mange, av Fremskrittspartiets representanter som etter grundig overveielse har funnet at de vil støtte Senterpartiet i denne saken, vet jeg faktisk ikke.

Unn Aarrestad (Sp): Det kom ikkje overraskende at frihandelens fremste talsmann hyllar denne avtalen. I komiteen argumenterer Framstegspartiet for at me skal slutta oss til avtalen, m.a. grunna nervøsiteten for at eksporten av fisk skal verta meir tidkrevjande og kostbar. Samtidig seier komiteen, også med Framstegspartiet:

«Flertallet mener at det er vanskelig å si eksakt hvor store og hyppige forsinkelsene vil bli.»

Det er altså ingenting eksakt her. Ingen tal er lagde på bordet, ingen dokumentasjon er presentert. Alt kan tyda på at påstandane om ulempe for fiskeeksporten er ein bløff. Og det har ikkje mangla på etterlysingar etter fakta.

Så syner det seg etter kvart som detaljane vert kjende, at avtalen likevel på enkelte område kan verta dramatisk for fiskerinæringa, men i stikk motsett retning. Avtalen krev at båtar frå land utanfor EØS skal kontrollerast på kontrollstasjonar EU har godkjent. Dei er det ti av langs norskekysten. Dette har mest å seia for leveransar av russisk fisk som må innom ein kontrollstasjon før fisken kan leverast på eit norsk mottak, med dei følgjane som det får.

I tillegg opnar avtalen for import av levande fisk. Erfaringane med fiskesjukdomen furunkulose på 1980-talet syner kor sårbar fiskerinæringa er for slik import. Då vart det gitt dispensasjon for import av smolt frå oppdrettsanlegg i Skottland. Det kosta næringa over 1 milliard kr å få bukt med sjukdomen. Dette syner at veterinæravtalen fort kan verta kostbar også for fiskerinæringa.

Så til slutt: Kva konkret er det som gjer at Framstegspartiet trur at fiskeeksporten vil verta skadelidande ved eit eventuelt nei til veterinæravtalen?

Fridtjof Frank Gundersen (Frp): Jeg må si at når det gjelder det siste innlegget, som formodentlig var ferdigskrevet på forhånd – og det er jo ikke akkurat en replikk – kan jeg bare henvise til hva saksordføreren har sagt om denne saken. Han har utredet dette spørsmålet på en aldeles utmerket måte. For øvrig må jeg si at i denne saken har jeg spesielt tillit til fiskeriministeren og landbruksministeren – særlig når disse er enige.

Kjell Engebretsen (A): Jeg hadde i og for seg ikke tenkt å ta noen replikk på Gundersen. Hans glitrende innlegg står sikkert på egne ben.

Det jeg vil spørre om, har ikke mye med denne avtalen å gjøre. Men siden Fremskrittspartiet er basert på liberale ideer – man binder ikke sine medlemmer osv. – kunne det være litt spennende å høre Gundersen forklare hvorfor man i denne saken eksplisitt uttaler i sin merknad at medlemmene ikke er bundet. Hva er grunnen til at man

gjorde det i denne saken? Jeg spør fordi jeg forsøker å få begrep om hva de liberale grunnideene egentlig er.

Fridtjof Frank Gundersen (Frp): Til saksordføreren kan jeg opplyse at denne bemerkningen snek seg inn under et av mine mange utenlandsopphold! (Munterhet i salen)

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Einar Steensnæs (KrF): Det blir litt vanskelig å følge opp underholdningsverdien i det som ble presentert i siste innlegg, men jeg får prøve å ta mitt monn igjen i innhold.

Bakgrunnen for den fremforhandlede avtale om endring av EØS-avtalens vedlegg I – veterinæravtalen – som vi i dag har til behandling, er stortingsflertallets ønske om en slik revisjon, bl.a. ut fra hensynet til norsk eksport av fisk til EUs indre marked, som ble koplet til saken om den veterinære grensekontrollen. Da saken ble debattert i Stortinget den 23. januar i fjor, støttet Kristelig Folkeparti et forslag om å videreføre den eksisterende veterinærkontrollen. Dette forslaget ble imidlertid nedstemt. Det var regjeringen Harlem Brundtland og regjeringen Jagland som ferdigforhandlet avtalen. Regjeringen Bondevik har imidlertid arbeidet med å supplere avtalen med en rekke såkalte nasjonale kompensatoriske tiltak for å gjøre kontrollen med import av animalske produkter og levende dyr så god som mulig.

Den norske folke- og dyrehelsen holder en internasjonalt høy standard, og det har vært en viktig målsetting hele tiden under arbeidet med ulike kontrolltiltak innenfor et nytt veterinærregime å sørge for at denne høye standarden kunne videreføres. Etter Kristelig Folkepartis mening har Regjeringen gjort et godt og grundig arbeid med å utarbeide nødvendige kontrolltiltak, slik at tryggheten for folke- og dyrehelsen nå vil være ivarett på en minst like god måte som med dagens ordning. Samtidig er det sikret at det vil være muligheter for en videreutvikling av det nye kontrollsystemet i takt med de behov som måtte oppstå.

Regjeringen har i proposisjonen gjort greit rede for de viktigste tiltakene som forutsetning for Regjeringens positive tilråding i saken:

For det første skal det settes av tilstrekkelige ressurser til en effektiv gjennomføring av kontrolltiltakene.

For det andre skal sikkerhetsklausulen kunne brukes om nødvendig.

For det tredje skal tiltakene og kontrollsystemet fortløpende evalueres.

Og endelig, for det fjerde, skal det legges fram en evalueringsrapport av det nye regelverket for Stortinget innen utgangen av 2001 sammen med eventuelle forslag til endringer og forbedringer av systemet.

Etter Kristelig Folkepartis mening vil det nye kontrollregimet være tilfredsstillende i forhold til den viktige målsettingen om å sikre folke- og dyrehelsen i landet vårt. Her bygger jeg på de klare uttalelser som foreligger, bl.a. fra Statens helsetilsyn, Statens institutt for folkehel-

se og Statens næringsmiddeltilsyn, og som etter min mening ble stående igjen som en hovedkonklusjon etter høringene med fagmiljøene, interesseorganisasjonene og de berørte fagstatsrådene.

Jeg synes det i denne sammenheng er grunn til å merke seg at ved siden av den nasjonale kontrollen vil også myndighetene og leverandørene i avsenderlandet få større forpliktelse til å sikre at varene fyller bestemte veterinære krav til eksport. Det skal i tillegg føres et eget importregister, der alle virksomheter skal ha etablert internkontroll, og importørene har plikt til å varsle norske veterinærmyndigheter innen 24 timer før import finner sted. Toll og registrering på grensen vil bli opprettholdt, en rekke nye nasjonale overvåkings- og kartleggingsprogrammer vil bli iverksatt, og det stilles krav om et tilsvarende kontrollregime hos produsenten. Hvis dette ikke er på plass, kan Norge nekte varen innført.

Alt i alt vil den reviderte avtalen kombinert med de nye nasjonale kontrolltiltakene gi Norge et tilfredsstillende kontrollsystem i forhold til folke- og dyrehelsen, slik dette vurderes av de relevante fagmyndighetene.

Det er uten tvil en betydelig utrygghet i store deler av befolkningen med hensyn til hva dette nye veterinærregimet innebærer. Dette må tas på alvor og krever en videre oppfølging. Inntrykket som er blitt skapt av at en går fra noe som er helt trygt og sikkert med hensyn til smittefare, og over til noe som er mer sjanspreget og utrygt, har ingen forankring i noen faglig vurdering eller begrunnelse. Tvert imot er det grunn til å hevde at det nye regimet er minst like godt som det eksisterende. Derfor er det viktig at Stortingets vedtak i dag følges opp med nødvendig saklig, god og relevant informasjon, som jeg håper landbruksministeren kan kommentere nærmere.

Hensynet til fiskeeksporten er selvfølgelig sentralt i denne sammenheng. Når eksporten til EUs indre marked alene kan løpe opp mot 20 milliarder kr, er det vesentlig å bidra til løsninger som ikke svekker dette viktige eksportmarkedet som har så stor betydning for kystbefolkningen, ikke minst i nord. Men vi selger ikke ut verken folke- eller dyrehelsen for økt eksport av fisk! Derfor er det viktig og fortjenstfullt at Regjeringen har lagt ned et så betydelig arbeid for å kunne presentere et så godt og faglig forsvarlig opplegg som det som nå foreligger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri Frost Sterri (H): Som representanten Steensnæs selv redegjorde for, har altså Kristelig Folkeparti fra i fjor til i år skiftet standpunkt. Jeg synes det tjener dem til ære også i innstillingen å kunne ha den selverkjennelse at de er kommet til at det nye kontrollregimet, slik det er redegjort for, faktisk ikke bare vil være like godt, men *minst* like godt som det regimet vi har hatt fram til i dag.

Det jeg kunne like å få representanten Steensnæs til å komme med noen tanker om, er rett og slett det tette og nære samarbeidet de har med Senterpartiet. Hvordan reagerer Kristelig Folkeparti på at deres samarbeidspartner i Regjeringen og også her i Stortinget ikke deler deres oppfatning i en så viktig sak som dette? Er det fordi

holdningene i Senterpartiet er svart-hvitt i forhold til alt som har med EU å gjøre? Hva mener representanten Steensnæs om det, når han for sin del tar hele Kristelig Folkeparti til inntekt for at vi nå får et bedre kontrollregime enn det vi rent faktisk har i dag?

Einar Steensnæs (KrF): Kristelig Folkepartis standpunkt til veterinæravtalen var bestemt ut fra spørsmålet om Norge skulle skifte veterinærregime. Den debatten hadde Stortinget den 23. januar 1997. Den gang var Kristelig Folkeparti imot dette og stemte for et forslag om at det gjeldende veterinærregimet med grensekontroll skulle opprettholdes. Men et klart flertall gikk altså imot dette. På det grunnlaget og med det utgangspunktet har Stortingets standpunkt blitt tatt, og Regjeringen har da fulgt opp dette med de såkalte kompensatoriske tiltak. Det Kristelig Folkeparti i dag vurderer, er hvorvidt det ut fra det grunnlaget Stortinget skapte, er fremforhandlet en avtale med kontrollrutiner som gjør det forsvarlig å kunne anbefale dette. Det er dette Kristelig Folkeparti i regjering har stilt seg bak, det er dette Kristelig Folkepartis stortingsgruppe, med et par unntak, vil slutte seg til. Etter vårt syn er denne avtalen god nok, ja den er på flere punkter bedre – som jeg også sa i mitt innlegg – enn det eksisterende kontrollregimet. Det er selvfølgelig ikke til hinder for at også det eksisterende kontrollregimet kunne forbedres. Dette vil hele tiden være spørsmål om hvor mye en vil legge inn av supplerende tiltak for å forbedre et kontrollregime. Så denne sammenligningen som representanten Frost Sterri inviterer meg til å gjøre, er det ikke uten videre enkelt å gjennomføre.

Når det så gjelder forholdet til Senterpartiet, kan jeg forsikre representanten Frost Sterri om at det er utmerket. Jeg vil også minne om at Senterpartiet i regjering har ulike syn på dette. Og at Senterpartiets stortingsgruppe samlet vil gå imot dette, har jeg også stor respekt for.

Marit Nybakk (A): Det er litt vanskelig å få tak i hva representanten Steensnæs egentlig mener. På den ene siden driver han en ansvarsfraskrivelse ved å henvise til stortingsflertallet. På den andre siden sier han rett ut at det nye kontrollregimet vitterlig er bedre enn det gamle. Dette med ansvarsfraskrivelse har også Unn Aarrestad fra Senterpartiet holdt på med tidligere i dag.

Jeg skal sitere fra den pressemeldingen som Utenriksdepartementet sendte ut den 17. juli 1998 – kl. 20.14 står det på min telefaks. Der står det:

«Den nye avtalen sikrer Norges eksportinteresser samtidig som den ivaretar hensynet til trygge matvarer og god dyrehelse. Uten en slik avtale ville spesielt fiskeeksporten blitt rammet, men også deler av den eksportrettede landbruksproduksjonen og næringsmiddelindustrien.»

I forbindelse med de åpne høringene sa utenriksministeren bl.a.:

«Det ville kunne virke uheldig overfor EU å så tvil om Norges vilje til å etterleve forpliktelsene i EØS-avtalen dersom man etter at det forelå et omforent avtaleutkast, valgte å forkaste dette.»

Er det nå slik at Kristelig Folkeparti på selvstendig grunnlag som ledende regjeringsparti anbefaler denne avtalen med det endrede og forbedrede kontrollregimet som ligger på det veterinære området, eller er det fremdeles slik at det er stortingsflertallet som har dirigert Kristelig Folkeparti?

Einar Steensnæs (KrF): Kristelig Folkeparti tar fullt ansvar for avtalen slik den nå foreligger. Men jeg har liten sans for Marit Nybakks forsøk på å skrive om historien. Faktum er altså at Stortinget den 23. januar 1997 hadde dette til debatt, og Kristelig Folkepartis votering i den debatten har jeg da gjort kjent i en tidligere replikk. På det grunnlaget gjorde Stortingets flertall et vedtak, nemlig at det skulle fremforhandles et revidert vedlegg I til EØS-avtalen, og det er det regjeringen Bondevik har tatt utgangspunkt i. Den avtalen ble ferdigforhandlet av regjeringene Harlem Brundtland og Jagland. Det regjeringen Bondevik har sørget for, er å supplere avtalen med nasjonale kontrolltiltak som skulle sikre en forsvarlig folke- og dyrehelse. Spørsmålet i dag og det Stortinget etter min vurdering i dag skal ta stilling til, er derfor: Er denne avtalen forsvarlig og god nok til å sikre dette viktige formålet, nemlig en god folke- og dyrehelse? For min del har jeg da sagt: Det kan jeg med god samvittighet ta ansvar for, det kan jeg med god samvittighet anbefale Stortinget å slutte seg til. Det er det saken dreier seg om.

Jeg vil også minne representanten Nybakk om at det første regjeringen Bondevik gjorde da den kom i regjeringskontorene, var å forsøke å reforhandle den veterinære avtalen, for om mulig å få den til å fungere på en annen måte enn gjennom et bortfall av grensekontrollen. At de forhandlingene ikke førte fram, har Stortingets organer blitt informert om. Det som nå foreligger som et resultat, er et meget godt resultat. Faglige instanser har bekreftet at avtalen fullt ut er forsvarlig, og den er på viktige områder bedre enn det regimet vi har i dag.

Hallgeir H. Langeland (SV): Representanten Steensnæs frå Kristelig Folkeparti, Rogaland, helsar nå heim til Rogaland. Etter to år har han altså skifta diametralt standpunkt i forhold til det som blei sagt til veljarane.

I 1992 slutta Stortinget seg til ei vurdering av den norske grensekontrollen som gjekk på at den var avgjerande for ivaretaking av vår gunstige dyrehelse.

I 1997 sa Kristeleg Folkeparti sin hovudtalsmann om dåverande arbeidartiregjeriing:

«Det er ... uttrykk for en forstemmende historieløshet når Regjeringen nå går inn for å fjerne den veterinære grensekontroll mot EU-landene.»

Det er berre to år sidan, det. Kristeleg Folkeparti støtta saman med SV eit forslag frå Senterpartiet om å avbryta forhandlingane om veterinæravtalen nettopp fordi det ikkje var bruk for han. I dag anbefalar altså Kristeleg Folkeparti sine representantar Steensnæs og Are Næss, som også var hovudtalsmann i 1997, og fleirtalet i Kristeleg Folkeparti denne avtalen, som det altså var historieløst å støtta.

Når Kristeleg Folkeparti gjer eit knefall for ja-partia og sviktar sine eigne standpunkt så fundamentalt, er det klart at dei er med på å auka politikerforakta kolossalt.

Mitt spørsmål til Steensnæs blir som følgjer: Når ein for to år sidan meinte at det ikkje var behov for denne avtalen, kvifor er denne meininga nå heilt gal? Er dette noko som er totalt uinteressant for Kristeleg Folkeparti? Er det ikkje sant det ein sa tidlegare, at det er historieløst å støtta ein slik avtale?

Einar Steensnæs (KrF): Jeg tror at det som kanskje er med på å øke politikerforakten ute blant folk, er når politikerne ønsker å lukke øynene for virkeligheten som omgir oss, og holder fast på prinsipper fra gårdsdagen og tidligere situasjoner med helt andre rammebetingelser, et helt annet utgangspunkt, og biter seg fast i dette uten å kunne orientere seg i en ny virkelighet.

Jeg tror ærlig talt at det er et problem for oss politikere å kunne se med friske øyne og ta innover oss den realitet som dagens politiske utfordring innebærer. Det er det ansvaret Kristelig Folkeparti tar i denne situasjonen. Vi hadde et standpunkt den 23. januar 1997, det er riktig. Vi var imot endringen i veterinærregimet fordi vi mente at det vi hadde, var trygt og godt, og vi var usikre på det nye som kom. Nå er det en realitet som vi har lagt bak oss.

Stortinget fattet er klart vedtak om at vi skulle endre vedlegget – I – i EØS-avtalen for å få til en kobling mellom fisk og import av animalske produkter. Med det utgangspunktet har regjeringen Bondevik framforhandlet de kontrolltiltak og det veterinærregimet som Stortinget har til behandling. Med det utgangspunktet tar jeg det ansvar å vurdere det forslaget som foreligger, og sier med bakgrunn i faglige myndigheters vurdering: Dette er godt nok, dette er ansvarlig, dette vil sikre oss den folke- og dyrehelse som er så viktig – som vi hadde under det gamle regimet – og som vi nå faktisk kan videreføre i det nye, sågar kanskje med større sikkerhet og med større trygghet på viktige områder enn det det gamle regimet innebar. Det er ikke å fremme politikerforakt, det er å ta ansvar på vegne av våre velgere.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Siri Frost Sterri (H): Virkeligheten har innhentet nei-regjeringen. En tur til Brussel i november 1997 var det som måtte til. Det forunderlige er bare at enkelte senterpartistatsråder fortsatt nekter å ta dette innover seg, til tross for parti- og regjeringskollega Angelsen klare anbefaling til Stortinget om å vedta veterinæravtalen. For ettertiden ville det kanskje være en idé at hele regjeringskollegiet tar gruppereise til Brussel for å sikre en felles opplevelse av virkeligheten.

Sentrumsregjeringen anbefaler avtalen under fire forutsetninger, som er listet opp i proposisjonen. Den reviderte avtalen er fremforhandlet av arbeiderpartiregjeringen og innebærer i korte trekk at veterinær grensekontroll opphører og erstattes av andre kontrolltiltak, hvor

avsenderlandet får hovedansvaret for at matvarer er kontrollert og funnet i orden for eksport.

Avtalen innebærer at det innføres en rekke nye kontrollordninger og informasjonsrutiner til erstatning for den nåværende grensekontrollen.

Gjennom åpne høringer gjennomført av utenrikskomiteen og næringskomiteen i fellesskap har Høyre fått de nødvendige bekreftelser som gjør at den foreløpige tilslutningen vi gav til avtaleutkastet da det ble redegjort for det i Stortinget i januar 1997, nå også er vår endelige konklusjon og klare anbefaling.

Vi konstaterer at:

- Avtalen i kombinasjon med nasjonale kontroll- og overvåkingsprogrammer kompenserer bortfallet av grensekontroll. Kontrollen blir styrket på en rekke områder.
- Avtalen hindrer en mer omfattende veterinær grensekontroll ved eksport av norsk fisk og fiskeprodukter, noe som er av avgjørende betydning for norsk fiskeeksportnæring og for fiskeindustrien.
- Avtalen styrker samarbeidet mellom norske veterinærmyndigheter og veterinærmyndighetene i det øvrige EØS-området.

Det er på dette grunnlag vi gir tilslutning til Regjeringens anbefaling.

Tillat meg imidlertid en kommentar til den bisarre situasjonen som er oppstått mellom Senterpartiet og deres egne regjeringsmedlemmer. I innstillingen uttaler Senterpartiets Johan J. Jakobsen bl.a.:

«Dette medlem mener det er grunn til å reise tvil om påstandene om at trailere med fisk fra Norge vil risikere å måtte vente i dagevis på å passere grenseovergangen til EU. En slik praksis vil i tilfelle være i strid med bestemmelsenenes formål og EØS-avtalens siktemål.»

Til dette svarer fiskeriministeren under den åpne høringen:

«Jeg vil presisere at det er den nye grensekontrollens potensial for forsinkelser som er det vesentlige. Dette er etter mitt skjønn ubestridelig. Således finner jeg det vanskelig å forstå at noen hardnakket benekter en slik realitet. At andre hensyn etter en fundert avveining tillegges større vekt, har jeg respekt for, men ikke at fiskeriargumentene feies under tepet som ikke-eksisterende.»

Videre uttaler Senterpartiet i innstillingen:

«Dette medlem erkjenner derfor nødvendigheten av at fiskerinæringen har enklest mulig markedsadgang til EU. Dette medlem har imidlertid merket seg at det i proposisjonen ikke har vært mulig å dokumentere hvilke økonomiske og praktiske konsekvenser det vil få for norsk fiskeeksport til EU, sammenlignet med dagens situasjon, dersom Stortinget ikke aksepterer veterinæravtalen.»

Til dette svarer fiskeriministeren under den åpne høringen:

«Dersom Stortinget sier nei til avtalen, vil frekvensen av fysisk kontroll bli 20 pst. for ferske, frosne, saltede og hermetiske fiskevarer. For øvrige fiskevarer, her-

under røkt laks, og rekeprodukter vil frekvensen bli 50 pst. Disse prosentsatsene er et resultat av at EU med virkning fra 1. januar 1997 harmoniserte regelverket for grensekontroll. Norge har som følge av en særordning sluppet denne oppjusterte frekvensen i påvente av at den framforhandlede avtalen skal iverksettes.»

Det må være en sterk og ubehagelig opplevelse for fiskeriministeren at hans faktaopplysninger som fagstatsråd så til de grader blir trukket i tvil av hans partifeller.

Men det virkelig bekymringsfulle ved Senterpartiets standpunkt i denne saken, er at hensynet til å holde liv i partiets svart hvitt-holdning overfor EU settes foran hensynet til hva landet bør være tjent med. Det bør være en kraftig vekker for alle i Kyst-Norge som har sitt arbeid innen fiskerinæringen. Det er ikke EU, men det er Senterpartiet som utgjør trusselen mot alle disse arbeidsplassene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A): Det er ikke vanskelig å være enig i det siste som representanten Frost Sterri sa, men jeg har et par andre spørsmål til representanten.

Det er en utbredt oppfatning at endring av EØS-avtalens vedlegg I, altså veterinæravtalen, også fører til økt og ukontrollert import av mat og av animalske produkter. Dette ble senest hevdet av representanten Langeland i en replikk tidligere i dag. I et hefte utgitt av kampanjen mot utvidelse av EØS-avtalen skriver Aina Edelmann bl.a. at man ønsker minst mulig matimport, og mat til nordmenn skal i størst mulig grad produseres på en miljømessig, forsvarlig måte i Norge.

Aina Edelmanns poeng er at veterinæravtalen i seg selv vil føre til økt import, og jeg vil gjerne at representanten Frost Sterri kommenterer det.

Representanten var i liten grad inne på forbrukerinteresser, og de fleste av oss er jo veldig opptatt av at vi får mat som har høy kvalitet, som er sunn, og som vi er sikre på ikke fører til forringelse av folkehelsen vår. Så jeg vil spørre: Mener representanten Frost Sterri at den norske forbrukerrollen tas alvorlig med det nye kontrollregimet, som altså erstatter den grensekontrollen vi har i dag?

Siri Frost Sterri (H): Først til dette med økt import i forbindelse med veterinæravtalen. Jeg er ganske skremt over hvordan mennesker som uttaler seg og som ønsker å fremstå med faglig tyngde, uttaler seg mot bedre vitende og faktisk forleder befolkningen ved å hevde slike ting – som Marit Nybakk viste til – som Aina Edelmann gjør. Vi merket oss også under de åpne høringene at det faktisk var en del feilaktige opplysninger som ble formidlet til oss, noe vi heldigvis i løpet av høringsrundene, også med fagstatsrådene, fikk verifisert. Så jeg må si at det å komme med en slik påstand om at veterinæravtalen i seg selv vil føre til økt import, er både å forlede folk og å uttale seg mot bedre vitende.

Det vi selvfølgelig vet, er at et resultat av de forestående WTO-forhandlingene kan bli økt import av mat. Derfor syns jeg det er veldig riktig av Regjeringen og

landbruksministeren når de nå forbereder oppbygging av grensekontrollstasjoner – Norge vil da bli yttergrense mot EU – også å dimensjonere i forhold til at det kan komme endringer gjennom forhandlingene om WTO-avtalen. Men det vet vi ennå ikke noe om, og vi vet heller ikke hvor lang tid disse forhandlingene vil ta.

Men det er altså ingen ting i veterinæravtalen i seg selv som skulle tilsi økt import av mat, verken fra EU eller fra andre land. Vi har fortsatt tollkontrollene våre ved grensen, og det er ikke noe ved tollsatsene som endres gjennom dette.

Jeg rekker ikke å kommentere dette med forbrukerinteressene, men vi får se om jeg i løpet av replikkrunderen får sjansen til det.

Jørgen Holte (Sp): Representanten Siri Frost Sterri la i sitt innlegg igjen svært lite inntrykk av at ein hadde motforestillinger med omsyn til innhaldet i denne avtalen som vi i dag debatterer, og verknadene av den. Akkurat det siste representanten Siri Frost Sterri var inne på i svarreplikken til Marit Nybakk, kunne tyde på at Høgre sjølvsagt ikkje tek sikte på å auke importen, og tek heller ikkje sikte på å svekke dei tollsatsane som representerer det vernet, og det er for så vidt ei interessant opplysning.

I innlegget sitt framstilte representanten Siri Frost Sterri det slik at spesielt vi i Senterpartiet, som vel å ha eit breitt syn på også denne saka, tenkjer svart, og som unionstilhengar hadde ho sjølvsagt også i dette spørsmålet det riktige standpunktet!

Dette er ein avtale med eit klart svekt grensevern. Fleirtalet i folket meiner det, og også mange faginstansar meiner det. Representanten Siri Frost Sterri la stor vekt på fiskerispørsmål, og det er heilt klart at slik dette forhandlingsopplegget var lagt opp frå regjeringa Jagland si side, har ein svekt grensevernet til fordel for EU sitt urimelege krav på fiskerisida.

Spørsmålet mitt i forhold til dette litt unyanserte innlegget til representanten Siri Frost Sterri blir: Er ein ikkje i tvil på noko punkt, spesielt når det gjeld fiskerinæringa? Vil dette føre til at det ikkje blir smittepress i oppdrettsnæringa, at villaksstammene vil få det greitt, at fiskeindustrien, som er avhengig av råstoff frå tredjeland, ikkje vil møte eit einaste problem? Ei litt meir nyansert haldning hadde eg faktisk venta av representanten Siri Frost Sterri og Høgre.

Siri Frost Sterri (H): Dette innlegget kom altså fra en representant for et av de partiene som er med i en regjering som i dag anbefaler Stortinget å vedta denne avtalen. Jeg synes det taler for seg selv. Vi har gått inn i dette og velger å tro statsrådene både på det de sier, og det de gav uttrykk for under høringene når det gjelder hva endringene innebærer.

Nå tilla representanten Holte Høyre en forutsetning, som jeg faktisk ikke gav uttrykk for. Det jeg sa, var at veterinæravtalen i seg selv ikke fører til økt import av matvarer til Norge. Jeg sa ikke noe om hva Høyres holdning til disse spørsmålene er, for representanten Holte vil vite at vi her har klare holdninger som går på å hjelpe de fat-

(Frost Sterri)

tigste av de fattige landene i verden til å få solgt sine produkter til bl.a. land som Norge, hvor jeg vet at Senterpartiet, nettopp for å beskytte norske landbruksvarer og norske bønder, er sterkt imot det samme. Men det er altså ikke det dette dreier seg om.

Jeg vil ikke gå god for at det ikke kan komme inn sykdommer knyttet til bl.a. laksen vår, slik representanten Holte var innom. Men vi får håpe at vi fortsatt kan klare å forebygge dette. Vi har jo hatt sykdommer knyttet til oppdrettslaksen før, så det ville i så fall ikke være første gang.

Representanten Holte sa at vi nå får et klart svekket grensevern. Det han glemte å si, var at vi til erstatning for veterinærkontrollen ved grensen får bygd opp en rekke forsterkninger av de øvrige tiltakene for å sikre frisk og sunn mat.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Odd Roger Enoksen (Sp): I løpet av noen få år har vi opplevd en sterk økning i handel over landegrensene. Vi har fått endringer i handelsbetingelsene knyttet til etablering av WTO, etablering av EØS-avtalen, vi har vært gjennom forhandlinger om EU-medlemskap og i dag behandler vi altså en utvidelse av EØS-avtalen, som innebærer at grensekontrollen med biologiske varer, handel med levende dyr, dyreprodukter og matvarer forsvinner.

Fra flere er hensynet til fiskerinæringen blitt framholdt. Norge er en stor eksportør av fisk og fiskeprodukter, og har av den grunn interesse av færrest mulig handelshindringer og enklest mulig markedsadgang, og da spesielt til EU, som utgjør det klart største enkeltmarked for norsk fiskerinæring. Fra dette ståsted er det derfor ikke vanskelig å forstå at noen ser det som riktig å gi tilslutning til en utvidelse av EØS-avtalen.

Vår oppgave som folkevalgte er imidlertid å veie slike næringsmessige hensyn opp mot andre hensyn for å kunne legge en mest mulig helhetlig vurdering til grunn for de beslutninger vi fatter.

Ved å akseptere den utvidede EØS-avtalen vil Norge måtte oppgi det grensevernet som både Harlem Brundtland-regjeringen og Stortingets flertall i oktober 1992 anså som «en vesentlig beskyttelse mot smitte og alvorlige sykdommer».

I St. prp. nr. 100 for 1991-92 slås det fast at:

«Norske husdyr har generelt meget god helse. Alle alvorlige tapsbringende infeksjonssykdommer hos dyr er enten utryddet eller brakt under kontroll. Flere av de alvorligste sykdommene har aldri vært diagnostisert her i landet. Få andre land har tilsvarende god dyrehelse. Det er flere årsaker til dette. Norge har i stor grad vært selvforsynt med animalske produkter, og importen av levende dyr og dyreprodukter har vært svært liten.» ...

«Som en konsekvens av økt handel vil det være naturlig å øke beredskapen mot utbrudd av smittsomme sykdommer. Dette gjelder både kontrollen ved grensepassering og økt kapasitet ved de veterinære laboratoriene.»

Dette er kloke ord, men grensevernet, som etter min oppfatning gir den viktigste beskyttelsen, er altså stortingsflertallet i dag villig til å gi avkall på. Dette innebærer at man forlater et føre var-prinsipp der import av mat underlegges kontroll før produktene når ut til forbruker, og erstatter dette med et system hvor man har stikkprøvekontroll som i så liten grad som mulig skal hindre vareflyten. Dette innebærer i praksis at importerte matvarer i hovedsak vil bli kontrollert ute i handlediskene, og at varene kan være fortært før analyseresultatene foreligger.

Regjeringen har i proposisjonen lagt inn kompensatoriske tiltak for å bøte på de svakheter som er innebygd i veterinæravtalen. Disse tiltak er isolert sett gode og fornuftige, og bør etter Senterpartiets oppfatning kunne være et viktig supplement til dagens ordning, men vil på ingen måte kunne erstatte den sikkerhet grensekontrollen innebærer. Jeg viser i denne forbindelse til høringsuttalelse fra Statens helsetilsyn, datert 14. oktober 1998, der det sies:

«Selv om mengden varer som blir importert ikke skulle øke vesentlig, frykter vi at en utvidelse av EØS-avtalens vedlegg I vil øke smittepresset mot Norge på grunn av nedbyggingen av den veterinære grensekontrollen.»

Jeg har allerede på et generelt grunnlag vært innom våre interesser som fiskerinasjon. Jeg mener imidlertid at det er grunn til å stille spørsmål ved om de negative konsekvensene ved ikke å gi tilslutning til veterinæravtalen vil være så store som man kan tro ut fra den argumentasjon som enkelte fører.

Det er et faktum at det ikke er dokumentert hvor store de økonomiske konsekvensene vil være for næringen, eller hvor omfattende endringene i kontrollregimet vi kommer til å bli i praksis. Jeg vil i denne forbindelse vise til at det av stortingsproposisjonen fremgår at det for import fra tredjeland til Norge vil bli etablert praktiske ordninger, slik at kontrollen kan skje på en mest mulig smidig måte.

Man har altså fått aksept for en smidighet som skal gjøre kontrollen praktikabel i forhold til næringens behov. Dette er positivt og burde etter min oppfatning tilsi at det skulle være mulig å oppnå tilsvarende smidighet også dersom vi velger å si nei til avtalen.

Avslutningsvis vil jeg si at Regjeringen har gjennomført et grundig arbeid i forhold til å utarbeide kompensatoriske tiltak, som innenfor et nytt regime skal gi størst mulig trygghet for folke- og dyrehelse. Senterpartiet mener til tross for dette og ut fra en helhetsvurdering at en tilslutning til veterinæravtalen vil bety at Norge erstatter et system som til nå har vist seg tjenlig for å beskytte folke- og dyrehelse, med et system som ikke i like stor grad vil ivareta disse hensyn.

Senterpartiet vil på dette grunnlag stemme mot I i innstillingen. Dersom dette likevel skulle få tilslutning, vil Senterpartiet stemme for II.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Fra flere hold er det reist tvil om det er viktig for norsk fiskerinæring at Stor-

tinget i dag samtykker til endringene i EØS-avtalens vedlegg I. Senterpartiets merknader i innstillingen bygger absolutt opp under dette. Det gis klart inntrykk av at det egentlig vil gå veldig bra med norsk fiskeeksport selv om vi sier nei til det nye veterinære tillegget i EØS-avtalen. I debatten så langt har Senterpartiets representanter så absolutt bygd opp under dette. Unn Aarrestad sa i sin replikk til Fridtjof Frank Gundersen at det nærmest er «ein bløff» å hevde at veterinæravtalen er viktig for fiskerinæringen. Dette er sterke ord.

Mot disse påstandene står hele den norske fiskerinæringen – fiskere, oppdrettere, fiskekjøpere, fiskeindustrien og fiskeeksportørene. Alle er helt entydige: Denne avtalen er svært viktig for norsk fiskerinæring. Ja, selv fiskeriministeren fra nei-partiet Senterpartiet, Enoksens eget parti, understreker hvor viktig dette er for hele den norske fiskerinæringen.

Mine spørsmål til Enoksen blir da ganske enkelt: Tar hele den norske fiskerinæringen feil? Tar fiskeriministeren fullstendig feil? Skjønner rett og slett ikke hele den norske fiskerinæringen sitt eget beste?

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg vil på nytt vise til det jeg sa i mitt innlegg om betydningen av at norsk fiskerinæring har enklest mulig markedsadgang. Det vi imidlertid har lagt vekt på, er en helhetlig vurdering av disse forholdene.

Det er riktig at en samlet norsk fiskerinæring har sagt at man ønsker en tilslutning til denne avtalen. Man har tatt næringsmessige hensyn, og – som jeg sa i mitt innlegg – jeg har forståelse for at man velger en slik tilnærming til en slik sak som denne. Men det er ikke slik at absolutt alle er like entydige. Norges Fiskarkvinnelag har f.eks. sagt at man ut fra en helhetsvurdering mener at man bør innta det motsatte standpunkt.

Så er det slik at alle de argumentene som bli brukt, er vel kjente. De ble brukt til kjedsommelighet av ja-siden også under EU-kampen. Enhver har sett utviklingen i ettertid. Det ja-siden sa om hva som ville bli resultatet for norsk fiskerinæring hvis man ikke ble medlem av EU, har vist seg å slå feil på alle områder.

Det er også slik at vi vet at etterspørselen etter fisk og fiskeprodukter vil komme til å øke sterkt i tiden framover, samtidig som tilgangen på ressursen vil komme til å bli begrenset. Den ressursen som vår fiskerinæring representerer, tilsier at ingen forbrukernasjon vil være tjent med et kontrollregime som legger hindringer i veien for at fiskevarer skal nå forbrukerne så raskt som mulig.

På den annen side er det også slik – og det syns jeg man skal legge vekt på i denne sammenhengen – at vi som fiskerinasjon i størst mulig grad burde legge forholdene til rette for å få hånd om så store deler av det tilgjengelige råstoff som overhodet mulig. I praksis vil dette etter min oppfatning si at vi må legge til rette for enklest mulig adgang for russiske fiskefartøy, ikke som nå innføre et regime som kompliserer adgangen til tross for den smidighet man har oppnådd gjennom denne avtalen. Det vil være viktig for oss som fiskerinasjon å bygge opp under tilgangen på råstoff, fordi markedsadgan-

gen og grensekontrollen vil ikke komme til å være mer komplisert enn det forbrukerne i mottakerlandene vil akseptere.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg hadde ikke trodd jeg skulle oppleve i Stortinget at fiskeriministeren – forhen-værende stortingsrepresentant på nordlandsbenken og Enoksens kollega i forrige periode – og Enoksen skulle ha så totalt forskjellig oppfatning av den virkeligheten som vil kunne inntreffe avhengig av om man går inn på avtalen eller ikke. Jeg føler meg rimelig sikker på at kystbefolkningen i både nord og sør vil takke Angelsen for den heroiske kampen han har ført, kanskje ikke minst i sitt eget parti. Når formannen i næringskomiteen greier å hoste opp Norges Fiskarkvinnelag som de eneste som har gått mot denne avtalen i fiskermiljøet, sier jeg: Stakars dem når «kallan» kommer hjem fra fiske!

Og Holte spør: Har ikke Høyre motforestillinger? Motforestillinger? Dette er en avtale som en nei-regjering nærmest på død og liv går inn for, og sågar senterpartistatsråder går inn for, og så spør en om Høyre har motforestillinger! Det er beskrevet i proposisjonen på en aldeles utmerket måte, og jeg må si det er rart at formannen i næringskomiteen nærmest ikke tillegger noe vekt til det faktum at EU-fiskere, EU-oppdrettere, med loven i hånd vil kunne gjøre det de tidligere nærmest har gjort i sivil ulydighet, nemlig å åpne norske fisketrailere. Er det noen som tviler på at de kommer til å bruke alle midler som står til disposisjon for at EUs kontrollverk skal bruke alle de hjemlene som er til stede hvis vi ikke skulle gå inn på avtalen? Derom må det ikke herske noen tvil.

Nei, Angelsen har gjort en fantastisk innsats kort og godt, og det trenger han ros for. I forhold til den utmerkede artikkelen som han sendte land og strand rundt om dette, vil jeg spørre Enoksen: Hva er det Enoksen har sett som Angelsen ikke har sett, eller som han eventuelt ikke vil se? Og hva er det i Angelsens artikkel som beskriver virkningene, som Enoksen konkret er uenig i?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det kvinnesyn som representanten Gabrielsen gir uttrykk for når han i liten grad vil ta hensyn til hva Norges Fiskarkvinnelag står for, får stå for hans egen regning. Jeg forutsetter at når Norges Fiskarkvinnelag har tatt dette standpunktet, har behandlet det i flere sammenhenger, bl.a. på sitt årsmøte, og har inntatt den holdningen man har, er det ut fra en helhetsvurdering som går på at man definitivt ikke vil være med på å skade den næringen man selv representerer, som man selv er avhengig av. Man lever i kystsamfunn, man lever av de inntektene som fiskerinæringen bringer, og jeg nekter å tro at Norges Fiskarkvinnelag ville innta et standpunkt som skulle skade den næring som de selv er avhengig av å leve av. Derfor synes jeg at uttalelsen fra Norges Fiskarkvinnelag i denne sammenheng er viktig.

Jeg har i mitt innlegg sagt at vi har tatt våre beslutninger ut fra en helhetsvurdering. Det står jeg fast på. Jeg ser at hvis man kun legger fiskerinæringens hensyn til grunn, vil selvsagt en enklest mulig grensepassering være å foretrekke, men det er en helhetsvurdering som er

lagt til grunn. Jeg benekter ikke at grensekontrollen vil komplisere forholdene for fiskerinæringen. Det vil være dumt å gjøre det, og det er ingen som har sagt det heller. Men det jeg sier, er at det vil absolutt være til å leve med. Den gjenstår å se hvor komplisert det i praksis vil være. Det gjenstår å se om forbrukerne i EU-land vil komme til å akseptere at trailere skal stå ved grensekontrollen når man vet at det etter hvert vil komme til å bli en skrikende mangel på den verdifulle ressursen som norsk fisk er. Så jeg står fast på at dette kan det gjøres ulike vurderinger av – det kan gjøres ulike vurderinger av hvor komplisert det vil være for fiskerinæringen, og når man legger en helhetsvurdering til grunn, har vi landet på at dette i sum ikke vil være akseptabelt.

Til slutt: Det burde heller ikke være ukjent for representanten Gabrielsen at det ofte i denne sal – og det forundrer meg at han ikke har registrert det før – har vært ulike syn hos statsråder og stortingsrepresentanter fra samme parti i tidligere saker. Jeg vil minne om at vi hadde en organisasjon i Arbeiderpartiet fram til høsten 1994 som het SME, som var utrolig aktiv, og som hadde et diametralt motsatt syn i forhold til sine statsråder.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her over-tatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Kristin Halvorsen (SV): Denne debatten har blitt et slags merkelig antiklimaks på en debatt som har foregått utenfor disse veggene og i regjeringskontorene tydeligvis med stor intensitet, mens her har på en måte lufta gått helt ut av ballongen. Jeg vet ikke om jeg kan bidra med noen nye argumenter som ingen har hørt før, men jeg har lyst til å ta opp noe av det viktigste. Først til fisk: Som motstander av norsk EU-medlemskap må jeg ta til orde mot det fiendebildet som skapes av EU i denne saken. Det er da ikke slik at EU sitter klar med lange tenner og tenker: Her er det om å gjøre å stoppe norsk fisk ved grensen, og det skal vi gjøre raskt og effektivt, holde dem unna! I tillegg liker de helst litt halvrått fisk i EU! Det er da ikke slik at EU importerer fisk fra Norge for å være snille, for å være greie, og helst vil ha dårlig kvalitet. Tvert imot, vi har en fiskeressurs som vi eksporterer fordi den er attraktiv, og da tror vi at selv om man ikke skulle godta veterinæravtalen og utvidelsen av den, ville EU oppføre seg med en viss smidighet for å få tak i så gode fiskevarer som mulig fra Norge. – Det var det forsvaret for EU.

Jeg har rett og slett ikke hørt et eneste argument når det gjelder kontroll i forhold til mat, et eneste argument på mat- og dyresiden, som isolert sett sier at dette er en god løsning og gir oss bedre muligheter enn det regimet vi har i dag. Det optimale regimet vi kunne ha, er begge deler – det er de tiltakene som Regjeringen foreslår til erstatning for grensekontrollen, sammen med grensekontroll. Det er det optimale og mest effektive kontrollregimet vi kunne ha, i en situasjon hvor vi vet at det blir økt handel med mat og ferskvarer, og hvor kontrollaspektet

er spesielt viktig fordi vi har vært så heldige å ha mye mindre av disse sykdommene enn andre land. Og det er ikke bare hell. Det er også fordi vi har en annen struktur på norsk landbruk enn andre land har, og vi har kontrollert. Men vi fra SVs side vil ikke si at dagens kontrollregime er kjempebra. Det er det ikke. Det burde bli mye bedre. Men vi tror det optimale kontrollregimet ville vært begge deler.

Det vi nå gjør, er å gi fra oss den styringsmuligheten vi selv har til å treffe de tiltak vi ønsker og mener det er behov for når det oppstår en smittesituasjon. Nå avgir vi vurderingen av hva slags tiltak vi skal ha lov til å innføre, til EU-systemet.

Vi syns fra SVs side at dette er en sak til ettertanke. For med et betydelig ja-flertall i stortingssalen, med et folkeavstemningsresultat der flertallet sa nei, og med et meget stort miljøengasjement når det gjelder mat, skjer det som skjer her i salen i dag, uten at den kraften som er blant folk som er opptatt av disse spørsmålene, er tatt inn i saken, og antakelig i strid med det som er folkeflertallets ønske når det gjelder kontrollregimet for mat. Det er et dilemma som vi vil komme opp i i mange sammenhenger. SV mener at det er ja-partienes ansvar like mye som nei-partienes å sørge for at det Stortinget gjør av EU-tilpasninger, er i samsvar med og i respekt for det folkeavstemningsresultatet som var.

Derfor har vi et forslag i innstillingen som vi nå står alene om, men som jeg tror kanskje kan modnes i flere partier etter hvert. Det går på at vi i de vesentlige og viktige sakene vi får framover som dreier seg om EU-relaterte spørsmål, burde diskutere om ikke Norge skal gjennomføre folkeavstemninger, etter – la oss si – dansk modell, etter EU-medlemmet Danmarks modell, for å sørge for:

1. at EU-debatten opprettholdes
2. at det er samsvar mellom de EU-tilpasningene som foretas, og det folk la i sitt nei-standpunkt fra 1994

Da rekker jeg en ting til, og det er å ta opp det glitrende forslaget som SV har fremmet i innstillingen.

Presidenten: Kristin Halvorsen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kjell Engebretsen (A): Jeg har forståelse for at er man motstander av EØS-avtalen, er det vanskelig å være tilhenger av en utvidelse av den samme avtalen. Så jeg forstår at Halvorsen her har et problem. Men med hensyn til at EU skal være så særlig slemme, og at de ligger i gropa for å ta oss hvis vi ikke inngår i denne avtalen, er det altså slik at tredjelandsbestemmelsen når det gjelder import fra tredjeland, er en ordning som har eksistert i snart to år. Jeg har ikke noen tro på at det vil gi Norge systematiske fordeler ved import hvis vi nå blir stående som et tredjeland.

Det er også slik så langt jeg kan forstå, at SV ikke kan være så dramatisk imot denne avtalen. Hvis det nå ikke er nok en merknad som har kommet inn her under utenlandsopphold, står det her, og jeg siterer fra SVs merknader:

«Dersom det bygges opp et tilstrekkelig kontrollapparat og regelverket praktiseres strengt, kan dette gi forbrukerne et vern som ikke er vesentlig svakere enn i dag.»

Så det er nok ikke slik at SV er så systematisk sterkt imot det som skjer. Det er klart at man kunne bygge opp mye mer kontroll, man kunne bygge opp murer rundt grensen osv. Men det går en grense for hva man er i stand til å gjøre i samfunnet i dag.

Hvis jeg forstod representanten Halvorsen riktig, sa hun at vi nå gir fra oss mulighetene til å gripe inn på relevant og adekvat måte når det er behov for det. Da må jeg spørre: Mener Halvorsen at vi ikke har mulighet til å sette inn nasjonale tiltak når vi mener at det er nødvendig? Er det slik at vi ikke på nasjonal basis kan vurdere å bruke sikkerhetsklausulene?

Kristin Halvorsen (SV): Hvis jeg har uttrykt meg så bombastisk, stemmer ikke det, for saksordføreren gav etter mitt beste skjønn en rimelig grei og nøktern redegjørelse for hva som faktisk ligger i avtalen. Men vi må altså føre bevis for dels at vi har et bedre sykdomsbilde i Norge hvis det skal settes inn ekstratiltak overfor f.eks. salmonella, og dels for at de tiltakene vi setter i verk, ikke er handelshindrende. Det er utgangspunktet. Og det er klart at da gir vi fra oss en mulighet til helt på egen kjøll å innføre nøyaktig de tiltakene som måtte passe oss, akkurat når vi vil, uten å forklare dem overfor noen. Det er det vi legger i det.

Så i forhold til fisk. Jeg syns det er et poeng å understreke at vi faktisk eksporterer fisk til folk som er interessert i å kjøpe den. Når man kjører ett argument for å vedta et nytt regime når det gjelder muligheten for kontroll med mat, og det er fisk, burde minimum være at man dokumenterte hva slags ulemper det ville vært, istedenfor bare å slenge rundt seg med påstander om dette. Det har man faktisk ikke gjort, ikke fra Regjeringens side, og det er kanskje i overkant av hva man kan forvente at en saksordfører skal utrede på egen kjøll, men det har man altså ikke gjort. Det syns jeg er et minimumskrav når man foretar så pass drastiske endringer.

Så er det riktig som det står i SVs merknad, og som Kjell Engebretsen sier, at dagens kontrollregime ikke er godt nok. Det satses ikke nok ressurser i Norge pr. i dag, til tross for at vi har grensek kontroll, for å kontrollere den importen som faktisk skjer. I en situasjon med økende import trenger vi både å ruste opp kontrollen her og nå, og vi trenger bedre kontroll framover. Det er et føre var-prinsipp som klart ligger til grunn for SVs motstand mot denne avtalen.

Ivar Kristiansen (H): Jeg er i grunnen ganske skuffet over SVs holdning i denne debatten, og jeg synes ikke at representanten Kristin Halvorsen gjorde noe forsøk på å bringe debatten opp til noe slags klimaks. Man går med åpne øyne inn og vil sende norsk fiskerinæring inn i et marked for å teste ut om EU mener alvor. Representanten sier at andre fra denne talerstol slenger ut påstan-

der, og henviser til at EU neppe har noen såkalt stygge tenner som skulle gi grunn til bekymring.

Denne debatten handler om de 15 trailerlass med fisk som man sender ut pr. time, kontra det ene trailerlasset man *mottar* pr. måned. Hvis ikke representanten Halvorsen selv har lest SVs egne merknader i saken, kan jeg få lov å sitere fra et avsnitt der det står:

«Dette medlem vil ikke bestride at det kan medføre problemer for fiskerinæringen om Norge ikke aksepterer veterinæravtalen, men finner ikke å kunne legge avgjørende vekt på disse ulempene ...»

Det er antakelig det som er SVs reelle standpunkt, og da synes jeg man skal holde seg for god til å forkludre debatten som man gjør forsøk på her i dag.

Men er det sånn med SV, som det tilsynelatende ser ut til å være med Fremskrittspartiet, at det man sier herfra, og det man skriver i innstillingen, skyldes til dels hyp-pige utenlandsopphold? Jeg tror man fortsatt skal legge vekt på å reise utenlands, men jeg tror det er viktig å til-egne seg de kunnskaper man får utenlands, når man er der for å lære.

Kristin Halvorsen (SV): Hvis dette var en oppfordring til representanten Halvorsen om å ta seg en tur utenlands, takker jeg for oppfordringen. Jeg skulle gjerne ha fulgt den, men det lar seg ikke gjøre akkurat nå.

Det som står i SVs merknad, står jeg helt inne for. Det er klart, det er opplagt at det kan bli større problemer for fiskerinæringen hvis Norge skal behandles som tredjel-land. Men det er ikke sånn at de som har brakt dette inn som det eneste argumentet for å godkjenne en utvidelse av EØS-avtalen til å gjelde det veterinære område, på noe som helst slags vis dokumenterer omfanget de vanskelighetene ville hatt. Da syns vi det er et for dårlig argument for å endre kontrollsystemet for mat.

Dette var jo framme i høringene, opp og ned. Det var heller ingen der som kunne dokumentere hva slags type problemer som kunne oppstå. På spørsmål om hvem det var som stod klar til å overta Norges eksportandel, ble det vist til andre tredjel-land, som eventuelt vil ha samme problemer med eksport til EU som Norge vil ha. Særlig fordi det er det eneste argumentet som tas fram med stor tyngde i dag, syns jeg at de som går inn for å anbefale denne avtalen, burde følt et vist ansvar for å sannsynliggjøre hva slags omfang av problemer det kunne være. Men vi anser at det fins ett argument for avtalen, og at det argumentet heter fisk, men det fins mange argumenter imot, og det dreier seg om forbrukervern.

Presidenten: Flere har ikke bedt om replikk.

Harald Hove (V): Utgangspunktet for Venstres behandling av og standpunkt i den saken vi i dag har til behandling, er at Venstre i juni 1997 for så vidt gav uttrykk for det standpunkt at man burde basere framtidig handel med mat og dyr på å opprettholde grensek kontrollen.

På tross av Venstres og noen andre partiers standpunkt ble forhandlingene gjennomført, og i forbindelse med Voksenåserklæringen aksepterte regjeringspartiene

at veterinæravtalen skulle gjennomføres med det forbehold at man skulle prøve å få til forhandlinger som skulle gi en bedre avtale. Nå lyktes man ikke med reforhandlingene, men det som vi må kunne legge til grunn på bakgrunn av proposisjonen, er at Regjeringen har gjort et utmerket arbeid når det gjelder å følge opp de muligheter man har på nasjonal basis for å iverksette kontrolltiltak og for å følge opp den kontrollkjeden man også kan ha overfor EU-land. Dette innebærer at Regjeringen har gjort et godt arbeid når det gjelder å sikre at den endring av kontrollregimet som man vil få, skjer på et så godt grunnlag som overhodet mulig.

Når det gjelder Norges situasjon, er utgangspunktet at vi har hatt en god matvaresikkerhet målt i internasjonal sammenheng, og vi har hatt en god dyrehelse. Dette er en uvurderlig situasjon, og noe som vi har plikt til å gjøre vårt beste for å kunne opprettholde. Det er min oppfatning at ingen vil kunne garantere at man, uansett hvilket regime man har, vil kunne opprettholde situasjonen med en god matvaresituasjon og en god dyrehelse. Men ut fra det vi i dag vet, er det Venstres oppfatning at det nye regimet gir en like god sikkerhet som det gamle i forhold til å opprettholde matvaresikkerhet og dyrehelse.

Med andre ord: Norge har i dag en god trygghet på dette området, og ut fra det vi i dag kan vurdere, vil vi etter 1. januar 1999 ha en like god trygghet som i dag. Jeg viser i denne sammenheng til de tiltakskjeder som Regjeringen har redegjort for i proposisjonen, og som ble ytterligere understreket under høringene.

Det som det da er viktig å framheve, er at man må følge opp på en god måte de systemer som det er redegjort for i proposisjonen, at man må sørge for at de blir iverksatt og blir håndhevet, og at man også bruker de muligheter som regelverket gir for å sikre en god framtidig kontroll. Jeg er for min del overbevist om at den sittende regjering vil følge opp dette på en god og utmerket måte.

Ett av de poeng som av og til framheves, er at når man har en stikkprøvekontroll – og en god del av den offentlige kontrollen i forhold til dette systemet vil være basert på stikkprøvekontroll – er det stor fare for at det er mange varer som vil passere gjennom. Nå er det for det første slik at grensekontrollen i dag i realiteten er basert på en stikkprøvekontroll. Det er ikke alle varer som kontrolleres. Det er det ene. Det andre som jeg særlig vil framheve, er at stikkprøvekontrollen har, så langt jeg har kunnet forstå, særlig til oppgave å kontrollere at de andre kontrollsystemene som ligger inne, fungerer på en skikkelig måte. Altså med andre ord: Stikkprøvekontrollen har i første rekke til formål å sikre at den kontrollkjeden som ligger i systemet, virkelig fungerer. Dersom man gjennom disse stikkprøvene avslører at denne kontrollkjeden ikke fungerer, har man muligheten til å sette i verk tiltak i forhold til det, herunder også å hindre at matvarer kommer på markedet.

En annen viktig side er merking av mat og dyr. Jeg vil veldig klart oppfordre Regjeringen til å arbeide videre med spørsmålet om merking av matvarer med opprinnelsesland osv.

På denne bakgrunn mener Venstre at det er viktig å legge vekt på de betydelige problemer som norsk fiskerier næring ville kunne få dersom man ikke vedtok avtalen, og derfor vil Venstre stemme for avtalen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Engebretsen (A): Jeg har forstått gjennom den debatt om denne saken som har gått forut for debatten her i salen, at det er to sider ved denne avtalen som folk tar sitt utgangspunkt i. Det ene er en vurdering av avtalens faktiske, materielle innhold. Blir systemet godt nok? Blir kontrollen god nok etter denne avtalen? Det andre er at man som utgangspunkt er motstander av norsk medlemskap i EU, og det forstår jeg også på en måte blir synonymt med at man også er motstander av denne avtalen fordi man føler at dette bringer oss enda nærmere EU. Jeg har forstått at det er de to typer av grunnlagsargument som ligger der. Jeg for min del har vanskelig for å forstå det siste argumentet.

Nå vet jeg at representanten Hove selv var EU-motstander i 1994 – jeg vet ikke om han er det fremdeles, jeg ser i avisene at det er stadig frafall i de rekker – og jeg må spørre Hove, hvis han vil være vennlig å svare på det: Er det vanskelig å kombinere en positiv holdning til denne avtalen med et nei-syn til norsk medlemskap i EU?

Harald Hove (V): Nå er vel dette med å ha stemt nei til norsk medlemskap i EU noe som både jeg og replikanten deler, så det var vel et standpunkt vi iallfall hadde felles. Jeg har ikke tenkt å melde meg på blant dem som eventuelt måtte ha endret standpunkt til dette spørsmålet, så jeg har ikke noe frafall i forhold til spørsmålet om EU-medlemskap. Nå er jeg, for ordens skyld, litt usikker på hvor mange frafalne det egentlig er. Jeg synes at et par av de personene som har blitt oppgitt å være frafalne, allerede i 1994 gav uttrykk for synspunkter som gjorde at man vel egentlig var litt i tvil om i hvilken grad de var EU-motstandere. Det får være den siden av saken.

Når det gjelder spørsmålet om forholdet mellom veterinæravtalen og det å få satt andre spørsmål opp mot EU, og det selv å ha et standpunkt mot norsk EU-medlemskap, synes jeg at der er det ingen sammenheng. Da jeg stemte nei til norsk medlemskap i EU, var det knyttet til et sett av begrunnelser hvor hovedelementet var knyttet til forholdet til selve EU, EUs institusjoner og organisering.

Det må være åpenbart at vi ikke kan ekskludere det forhold at EU er en betydelig nabo til Norge og i handelssammenheng en betydelig handelspartner. Det var en viktig grunn for at Venstre – og det gjelder også for min egen del – var tilhenger av EØS-avtalen. Når det gjelder akkurat det spørsmålet som vi behandler i dag, er det vel i og for seg ikke unaturlig om en del av skillelinjen like gjerne går mellom dem som var for og mot EØS-avtalen, som dem som var for og mot norsk EU-medlemskap.

Ivar Kristiansen (H): Nå vet ikke jeg om denne innstillingen kommer til å bli noen besteselger til jul og blir

å finne under de mange juletrær. Men hvis det nå skulle bli slik, tror jeg at de som i romjula leser hva Venstre måtte mene om dette viktige spørsmålet, kommer til å bli nokså forvirret. Det er nesten ingen som har skrevet så lite og så mye uklart om dette spørsmålet. Det er faktisk bare Fremskrittspartiet som kan konkurrere med Venstre her. Det som står, er – for å si det forsiktig – relativt halvlunkent. Det man gjør, er å henvise til tidligere debatter i Stortinget. Man skriver ikke ett eneste ord om fisk, som denne saken faktisk dreier seg om, og det er derfor vi har denne debatten i dag i Stortinget.

I utenrikskomiteen henviser Venstre til tidligere debatter og skriver merknader sammen med Kristelig Folkeparti. I næringskomiteen henviser Venstre til Senterpartiets standpunkt i utenrikskomiteen. Jeg vet ikke om dette har noe å gjøre med den nye formen for liberalisme som representanten Fridtjof Frank Gundersen har anskueliggjort i dag, nemlig at det å ikke gå ut og ta standpunkt, er en av livets største menneskerettigheter. Hvis det er slik, har vi jo fått en anskuelingsundervisning i dag. Mitt inntrykk er at det var bedre med Venstre i tidligere tider. Jeg tenker da spesielt på forrige periode. Da var det bare én som skrev merknader.

Jeg tror at de som er opptatt av denne næringens ve og vel, Norges nest største eksportnæring, de mange langs kysten som er opptatt av hva Stortinget gjør, og hva de enkelte partiene står for i denne saken, til slutt vil stille spørsmålet: Hva mener Venstre? Er det ikke et dilemma for Venstre at man klarer å være så vidt uklar i en så viktig sak for det norske folk?

Harald Hove (V): På ett punkt tror jeg nok at jeg uten videre er enig med replikanten, nemlig at det dokumentet vi behandler her, neppe blir noen bestselger og neppe kommer til å ligge under de mange juletrær.

Men når det gjelder spørsmålet om klarheten i Venstres merknader i komiteinnstillingen i forhold til andre partiers, vil jeg gjøre representanten Kristiansen oppmerksom på at Venstres merknader faktisk er en del av flertallsmerknadene. Så hvis Venstres merknader er uklare, er også Høyres merknader uklare, og da er også Arbeiderpartiets merknader uklare. Jeg har derfor litt vanskelig for å skjønne hvorfor Venstres merknader skulle være mer uklare enn det representanten Kristiansens merknader er.

For det andre: Kan man virkelig mene at denne saken alene dreier seg om fisk? Det denne saken dreier seg om, er primært forbrukerspørsmål, og det er spørsmål om matvaresikkerhet og dyrehelse. Derfor brukte jeg i mitt innlegg det opplegg og den systematikk at jeg redegjorde for vår vurdering av de spørsmålene. Det var først da jeg på bakgrunn av en vurdering av de spørsmålene hadde redegjort for at vi fant dette forsvarlig, at vi som et viktig moment la inn hensynet til norsk fiskeeksport. Det er klart at hensynet til norsk fiskeeksport er viktig, ikke minst i forhold til denne avtalen, men jeg synes ærlig talt at det blir viktig først etter at man har fått fram og slått fast at man har en skikkelig trygghet i forhold til import av matvarer.

Til slutt: I likhet med replikanten synes jeg det var interessant å få en viss innføring i hva som skjedde på Fremskrittspartiets gruppemøte og hvordan det partiet behandlet saken. I likhet med Fremskrittspartiet har også Venstre en tradisjon for at representantene i prinsippet står fritt. Det er riktig at én av representantene for Venstre velger å stemme mot avtalen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Innstillinga blir nok ingen bestseljar, men eg trur ein skal vera opptatt av det som folkefleirtalet i denne saka meiner, nemleg det motsette av det fleirtalet her inne i salen meiner. Då kan det vera at det som kan verka keisamt og tamt her i dag, får ei anna vinkling når problema eventuelt begynner å mel-da seg. Det trudde eg at òg Venstre var opptatt av.

Eg føler meg på ein måte på fisketur, for ofte når eg er på fisketur, går eg tomhendt heim. Det gjer eg òg i dag. For dette fiskeargumentet som òg Venstre heng seg på og klamrar seg til som eit argument for å vera for denne avtalen, får eg ikkje dokumentert. Og når utgangspunktet for heile denne avtalen er nettopp fisk, så er det urovekkande at ingen, heller ikkje Venstre, kan dokumentera dette.

Eg må derfor stilla følgjande spørsmål til representanten Hove: Kva er dei konkrete problema som me vil møte dersom me seier nei? Og korleis vil dei eventuelle problema vere i forhold til EØS-avtalen og til WTO-avtalen? Er det ikkje slik at ein ikkje skal diskriminera – er det ikkje det desse avtalane dreier seg om? Og er det ikkje dermed unødvendig å vedta denne avtalen i dag?

Harald Hove (V): I likhet med representanten Langeland er jeg overbevist om at det norske folk, ikke bare flertallet, men så godt som alle, er opptatt av matvaresikkerhet, og svært mange er også opptatt av dyrehelse. Det som mer blir et teknisk spørsmål, er på hvilken måte man kan ivareta dette på en forsvarlig og tilfredsstillende måte. Det er altså Venstres oppfatning at dette ivaretas på en forsvarlig og tilfredsstillende måte gjennom det opplegget som Regjeringen har redegjort for når det gjelder å følge opp de kontrollmuligheter som avtalen gir. Det er en viktig basis for den andre problemstillingen, nemlig den som er knyttet til fisk.

Jeg har, i hvert fall et godt stykke på vei, de samme erfaringene som representanten Langeland har når det gjelder utbyttet av fisketurer. Jeg forstår at representanten Langeland føler at han har vært på fisketur her i dag, i et forsøk på å få napp eller fast fisk når det gjelder spørsmålet om hvilke problemer fiskeriekseporten egentlig vil stå overfor, og et spørsmål om dokumentasjon av disse. Det er min oppfatning at dette er det redegjort for dels gjennom høringene ved uttalelser ikke minst fra næringen selv og dessuten også fra fiskeriministeren, dernest er det redegjort for dette i flertallets merknader i innstillingen. Jeg viser slik sett til det i utgangspunktet.

Men dernest: Når det gjelder spørsmålet om dokumentasjon, er vel nettopp problemet at vi her forholder oss til framtiden. Poenget er nettopp at man ikke har hatt

disse problemene fram til i dag. Spørsmålet er: Hva vil skje framover hvis vi ikke går inn for avtalen? Og da oppfatter jeg det som at det er betydelig risiko for til dels betydelige problemer i forhold til grensepassering.

Og helt til slutt: I forhold til WTO-avtalen og EØS-avtalen er nettopp poenget at Norge i praksis vil endre status hvis vi ikke vedtar denne avtalen, fra å bli oppfattet som å ha godtatt avtalen til å bli tredjeland. Og da må vi vurderes i forhold til andre tredjeland.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Bjarne Håkon Hanssen (A): De som er imot det nye veterinære vedlegget til EØS-avtalen, har hevdet at det ikke finnes noen gode argumenter for hvorfor endringene i vedlegg I er så viktige for Norge. Jeg vil hevde at for norsk fiskeeksport er avtalen svært viktig. Avtalen er ikke viktig bare på grunn av fisk, men for fiskerinæringen er den like fullt meget viktig.

Fisk er Norges største eksportnæring etter olje. Tallene for 1997 viser at Norge eksporterte 957 000 tonn fisk til EU til en verdi av 14,5 milliarder kr.

Så langt har Norge hatt avtaler med EU som på en tilfredsstillende måte har sikret våre interesser i forbindelse med grensepasseringer.

Det er imidlertid et faktum at EU fra 1. januar 1997 harmoniserte sitt regelverk for grensekontroll. Det vil medføre at dersom Norge sier nei til endringene i EØS-avtalens vedlegg I, vil vi bli betraktet som et tredjeland overfor EU. I så fall vil kontrollfrekvensen og kontrollomfanget for fisk fra Norge til EU bli vesentlig økt.

Norge har som følge av en særordning med EU fram til i dag sluppet denne oppjusterte kontrollfrekvensen i påvente av norsk godkjenning av den endrede EØS-avtalens vedlegg I. Til tross for denne særordningen har norsk fiskerinæring likevel opplevd problemer med de nye kontrolltiltakene på enkelte grensepasseringer. Dette har allerede rammet nordnorsk fiskerinæring i forbindelse med grensepasseringer, særlig i den nordlige del av Finland.

Men vi får altså ikke bare en utvidelse av kontrollfrekvensen, vi får også en utvidelse av kontrollomfanget. Som Per Mjelva fra Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening sa det i de åpne høringene:

«Det er ikke bare snakk om frekvensen, men også om omfanget. I dokumentkontrollen har vi en identitetskontroll, men vi får en fysisk kontroll.»

Begrepet «fysisk kontroll» er klargjort gjennom et eget EU-direktiv. Ved fysisk kontroll skal temperatur, vekt, emballasje og merking alltid kontrolleres. I tillegg skal det tas prøver av et visst antall pakninger fra ulike steder i forsendelsen. Prøvene skal undersøkes med hensyn til lukt, farge, konsistens, smak mv. og ved opptining og koking. Det skal også sendes prøver til laboratorieundersøkelser. I tillegg kommer en rekke tiltak som kan iverksettes.

Utover den tid som går med til selve grensekontrollen, vil det også gå med mer tid på å passere grensen på riktig sted, det vil altså si ved de nye grensekontrollstasjonene.

Disse trenger ikke alltid å ligge langs den beste kjøre-ruten.

For fiskerinæringen har det vært særlig viktig å fram- heve den risiko denne nye grensekontrollen medfører i form av tapt tid. Leveranser av ferske fiskevarer er svært avhengig av å kunne skje i henhold til avtalt tid til de ulike kunder i markedet.

Det er selvsagt vanskelig, for ikke å si umulig, å si eksakt hvor store konsekvenser alt dette vil få for norsk fiske- eksport. Det er vanskelig å si helt eksakt hvor hyppig det vil bli forsinkelser.

Men det er helt klart at hele den norske fiskerinærin- gen er entydige i sin anbefaling: Norge må akseptere endringene i EØS-avtalens vedlegg I. Et nei vil gi bety- delige negative virkninger.

Jeg synes at den som har oppsummert dette på den beste måten, er nettopp fiskeriministeren, da han i de åpne høringene sa følgende – jeg vet at dette er referert tidligere i debatten, men en god ting kan ikke sies for of- te, og jeg siterer derfor nok en gang:

«Jeg vil presisere at det er den nye grensekontrollens po- tensial for forsinkelser som er det vesentlige. Dette er et- ter mitt skjønn ubestridelig. Således finner jeg det van- skelig å forstå at noen hardnakket benekter en slik reali- tet. At andre hensyn etter en fundert avveining tillegges større vekt, har jeg respekt for, men ikke at fiskeriargu- mentene feies under teppet som ikke-eksisterende.»

Bedre kan det ikke sies!

Steinar Bastesen (TF): Jeg synes jeg må delta i de- batten om den utvidede veterinæravtalen.

Det er et spørsmål som jeg har stilt meg mange gan- ger: Hvem har bedt om den utvidede veterinæravtalen? Hvorfor er den kommet på kartet? Jeg husker når det startet. Det var problemer med grensekontrollen i Kiruna når trailerne skulle over med laks. Etter det jeg kjenner til, ble det en ordning, det skulle være en annen måte å gjøre det på. Og det har hittil fungert. I dag foretas det kontroll av 50 pst. av det som i alle fall går over Svine- sund, ifølge det jeg har fått opplyst. Det er klart man kan stille spørsmålet: Blir det ille, eller blir det ikke ille? Blir det problemer hvis vi ikke godtar denne utvidede avtalen her i dag?

Det er feil når det påstås at fiskerinæringen entydig går inn for denne avtalen. Det er ikke rett. Men det er klart at de som driver storstilt ferskfiskeeksport, er veldig opptatt av det, men de som driver eksport av saltfisk, tørrfisk og frossenfisk, er ikke mye opptatt av dette. Så næringen går ikke entydig inn for denne utvidelsen.

Jeg synes det er gjort for lite for å få klargjort hva slags rettigheter vi har i henhold til EØS-avtalen, både når det gjelder artikkel 11 og Protokoll 10. I artikkel 11 står det:

«Når en avtalepart har til hensikt å innføre en ny kon- troll eller formalitet, skal den underrette de andre av- talepartene om dette. Den berørte avtalepart skal sikre at tiltak truffet for å forenkle grensepasseringene ikke blir gjort virkningsløse gjennom anvendelsen av slike nye kontroller eller formaliteter.»

Videre har vi både GATT-avtalen og WTO-avtalen å forholde oss til. Jeg stilte spørsmål til utenriksministeren for bare noen dager siden, som jeg fikk svar på i går. Spørsmålet mitt gikk på om de ordninger vi har i dag er en overgangsordning som er i ferd med å bli utfaset, for vi har jo frihandel med fisk til EFTA-landene. EFTA-landene Danmark og Sverige er nå vitterlig medlem av EU. Og i GATT-avtalen fra 1947 under artikkel 5 a står det:

«Når det gjelder en tollunion ..., skal de tollsatser og andre reguleringer av handelen som pålegges ved opprettelsen av en slik tollunion ..., i det store og hele ikke være høyere eller mer tyngende for handelen med kontraherende parter som ikke er parter i en slik union ... enn de gjennomsnittlig var i de deltakende territorier før ... opprettelsen av tollunionen ...»

Det var bl.a. det jeg pekte på overfor utenriksministeren. Og da får jeg som svar at innen GATT og WTO er det ikke noen generell frihandel for fisk. De enkelte medlemsland «har derfor – i varierende grad -opprettholdt tollbeskyttelse av sine respektive markeder mot import av fisk og fiskevarer. Til sammenligning er det i dag frihandel og dermed tollfrihet for handel med fisk innen EFTA».

Vi har i dag frihandel med fisk innen EFTA-land. Det sier utenriksministeren i sitt svar til meg, som jeg fikk i går. Så står det videre i svaret:

«Alle land har rett til å definere sine egne veterinære sikkerhetsbehov, forutsatt at tiltakene ikke diskriminerer mellom tredjeland og ikke er mer handelshindrende enn nødvendig for å sikre det ønskete beskyttelsesnivået. Dette prinsippet er nedfelt i WTOs avtale om Sanitære og plantesanitære forhold (SPS-avtalen).»

Vi er jo tilsluttet både WTO og GATT, og så er EU. Og en avtale gjelder da vel ikke bare for den ene parten? Er dette utredet nok? Er dette klargjort nok? Har Stortinget fått den informasjonen det skal ha for å ta en beslutning? Jeg synes ikke det.

Så litt om matsikkerhet: Belgisk blå går det jo ikke an å ta inn i Norge. Men Polet kunne det heller ikke gjøres noe med. Polet står for fall under EU-debatten.

Når det gjelder dette med sikker mat, skal jeg fortelle en liten historie: Otto von Bismarck, som var en fornuftig mann, kom i krangel med doktoren sin, og bød på duell. Doktoren sa: Vi går inn i et rom, tar to stykker fleisk – bind for øynene – det ene fleskestykket er fullt av trikiner. Det ble ingen duell.

Så til slutt: Det står ikke i Grunnloven: Stortinget udøver den lovgivende Magt paa vegne av Folket. Men det står i § 49:

«Folket udøver den lovgivende Magt ved Stortinget, ...»

Vi skal gjøre som folket vil. Det er ikke vi som skal bestemme over folk.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg vil ikke akkurat nå gå inn på Bastesens ulike kommentarer til mitt svar. Han har fått et svar på spørsmålet, så han får eventuelt komme tilbake til det i et replikkordskifte.

Jeg vil ta utgangspunkt i St.prp. nr. 6 for 1998-99, hvor Regjeringen bad om samtykke til den såkalte veterinæravtalen, og i den sammenheng vil jeg ta for meg to forhold, som jeg som utenriksminister særlig ønsker å trekke frem. Det ene er forhandlingsprosessen og de hensyn og valg Regjeringen der har stått overfor. Og det andre er sammenhengen mellom forhandlingsresultatet og nødvendige nasjonale tiltak.

EØS-avtalens vedlegg I, slik den trådte i kraft 1. januar 1994, omfattet store deler av EUs veterinærregelverk. Den regulerte imidlertid ikke veterinær grensekontroll. I avtalen henvises det til at avtalepartene i løpet av 1995 skal gjennomgå de områder hvor EUs regler ikke kommer til anvendelse. Denne gjennomgangen ble gjennomført i drøftelser mellom EFTA/EØS og EU-siden i perioden 1995-96. Det var således en avtalefestet forpliktelse som var utgangspunktet for drøftelsene og senere forhandlingene om de gjenværende deler av EUs veterinærregelverk.

I forhandlingene var Norge interessert i å begrense revisjonen av vedlegg I til kun å omfatte fisk og fiskeprodukter, og dermed begrense eller avvikle veterinærkontrollen bare for denne type produkter. Dette var ikke mulig.

Et viktig forhold som påskyndet forhandlingene, var at EU vedtok å harmonisere den fysiske kontrollen ved grensepassering inn til EU fra 1. januar 1997. EUs harmonisering innebar en skjerpning av kontrollen overfor tredjeland. Den gjennomsnittlige kontrollfrekvensen ble økt, som vi har hørt tidligere, fra 3-5 pst. til 20-50 pst. Med EU som desidert største marked for norsk fisk ville en opptrapping av grensekontrollen skape problemer for fiskerinæringen.

Forhandlingene ble ferdig i desember 1996. Daværende landbruksminister redegjorde for avtaleutkastet i Stortinget i januar 1997. Forslag fra nåværende regjeringspartier om å be daværende regjering videreføre eksisterende veterinærkontroll ved internasjonal handel med levende dyr og animalske produkter ble ikke bifalt.

I behandlingen av St.prp. nr. 70 for 1996-97 om jordbruksavtalen bad stortingsflertallet om at Landbruksdepartementet arbeidet videre med en utvidelse av EØS-avtalen, vedlegg I.

Dette var altså status da regjeringen Bondevik overtok i oktober 1997. Siden den gang har det kun vært tekniske justeringer av avtaleutkastet.

På bakgrunn av Voksenåserklæringen tok Regjeringen initiativ overfor EU til mulige forhandlinger etter forutgående konsultasjoner av Stortingets organer. Jeg tok selv opp spørsmålet med EØS-ansvarlig kommisjonsmedlem Hans van den Broek i Brussel i november 1997.

EU sa seg ikke villig til å gjenåpne forhandlinger om deler av den fremforhandlede løsning. Å insistere på reforhandlinger ville derfor være det samme som å avvise det foreliggende avtaleutkast. Dette ville kunne virke uheldig overfor EU og så tvil om Norges vilje til å etterleve forpliktelsene i EØS-avtalen. Konsekvensen for fiskerinæringen ville bli meget uheldig. Regjeringen besluttet derfor å akseptere avtaleutkastet som det forelå, og konsulterte Stortingets organer om dette standpunktet.

Når Regjeringen fattet denne beslutningen, var det ikke fordi partiene hadde endret holdning til selve avtale-utkastet, men på bakgrunn av stortingsflertallets uttrykte støtte til avtalen og Regjeringens egen vilje til å vurdere ytterligere nasjonale kontrolltiltak dersom dette ble ansett nødvendig.

Som det fremgår av proposisjonen, er Regjeringens tilråding basert på at selve EØS-beslutningen må vurderes sammen med de nasjonale tiltakene som foreslås iverksatt. Regjeringens forutsetninger for å tilrå Stortingets samtykke til EØS-komiteens beslutning av juli 1998 omfatter et helhetlig opplegg basert på følgende elementer:

- Det settes av tilstrekkelige ressurser til en effektiv gjennomføring av nødvendige nasjonale kontrolltiltak.
- Sikkerhetsklausulen skal brukes aktivt dersom folke- og dyrehelsen er satt i fare.
- De nasjonale kontrolltiltakene evalueres fortløpende.
- Regjeringen legger frem for Stortinget innen utgangen av år 2001 en totalvurdering av det nye regelverket og smittesituasjonen, sammen med forslag til endringer som måtte være nødvendige.

Som det fremgår av proposisjonen, er det Regjeringens vurdering at helheten i dette opplegget vil bidra til å sikre den gode norske folke- og dyrehelsen. Det har vært – og er – Regjeringens grunnleggende målsetting i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A): Utenriksminister Vollebæk er ansvarlig minister for St.prp. nr. 6, hvor Regjeringen anbefaler endring av Vedlegg I til EØS-avtalen pluss omfattende kontrolltiltak for dyre- og folkehelsen – på mange måter en forbedring av eksisterende tiltak og i samsvar med forslag som også Jagland-regjeringen jobbet med og foreslo.

Utenriksminister Vollebæks partifelle, Steensnæs, viste i sitt innlegg tidligere i dag til pålegg fra stortingsflertallet som begrunnelse for at Regjeringen nå kom til Stortinget med St.prp. nr. 6. Den samme påstanden kom i en noe krassere utgave for to dager siden fra samme talerstol, fra representanten Unn Aarrestad fra Senterpartiet.

Men det er vel slik som utenriksministeren nå nettopp redegjorde for, at etter stortingsvedtaket som det er blitt referert til flere steder, forsøkte Regjeringen å reforhandle avtalen og konstaterte at norske interesser ble satt i fare ved reforhandlinger, og den kom derfor tilbake til Stortinget til de dertil egnede organer og redegjorde for dette.

Landbruksminister Gjønnes uttalte til Nationen den 5. november 1997 at man ikke ønsket «å foreta seg noe som kunne sette markedsadgangen for norsk fisk til EU i fare» i forbindelse med denne saken.

Og i innlegget nå sa utenriksminister Vollebæk at det ville være uheldig overfor EU å så tvil om forpliktelsene i EØS-avtalen dersom man forkastet en omforent avtale. Det er ganske oppsiktsvekkende uttalelser, som jeg gjer-

ne skulle ha fått nærmere begrunnet, for det illustrerer med all mulig tydelighet at Regjeringen anbefaler denne avtalen og kommer til Stortinget med St.prp. nr. 6 på selvstendig grunnlag og tar ansvar for den, bl.a. ut fra norske interesser knyttet til EØS-avtalen og til fiskeeksport.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Hvis representanten Marit Nybakk synes jeg kommer med oppsiktsvekkende uttalelser i mitt innlegg i dag, er det relativt oppsiktsvekkende, for jeg har i dag ikke sagt annet enn det jeg har sagt før, bl.a. i møte i den utvidede utenrikskomite – hvor representanten Nybakk er et fremtredende og meget aktivt medlem – i november i fjor, og senere i ulike sammenhenger.

Jeg har heller ikke sagt at vi prøvde å reforhandle avtalen. Det var noe av det vi var opptatt av, at vi skulle sondere mulighetene nettopp fordi det ikke skulle sås tvil om vår totale holdning til EØS-avtalen. Men representanten Nybakk vil også være kjent med, som det fremgår av St.prp. nr. 6, at regjeringen Bondevik overtok i en situasjon hvor Stortinget hadde kommet med et klart vedtak, slik at vi måtte forholde oss delvis til vedtak som Stortinget hadde fattet, og vi måtte også forholde oss til det vi visste var stortingsflertallet. Og det vi gjorde, som jeg har gjort rede for, var at vi undersøkte mulighetene, sonderet for å se på deler av avtalen, fordi vi ønsket å vurdere om det var mulig å få endret den til en forbedring. Det viste seg ikke å være mulig. Det vi da gjorde, og som jeg orienterte Stortingets organer om, var at landbruksministeren og jeg sammen gikk inn for å se på en totalitet i dette. Her skulle man legge til nasjonale tiltak. Denne samlede pakken er det Regjeringen har presentert for Stortinget.

Hallgeir H. Langeland (SV): I 1992 slutta Stortinget seg til ei vurdering av den norske grensekontrollen som sa at den var «avgjørende for opprettholdelse av vår gunstige dyrehelse».

I 1997 sa Kristeleg Folkepartis hovudtalsmann om den dåverande arbeidarpartiregjeringa:

«Det er etter min mening uttrykk for en forstemmende historieløshet når Regjeringen nå går inn for å fjerne den veterinære grensekontroll mot EU-landene.»

Og Kristeleg Folkeparti støtta saman med SV eit forslag frå Senterpartiet om å avbryta forhandlingane om veterinæravtalen.

I dag anbefaler utanriksministeren og Kristeleg Folkeparti den same avtalen som dei for snautt to år sidan sa det var historieløst å støtta. Dette blir store omvendingar på kort tid. Det må til og med bli kraftig kost for Kristeleg Folkeparti når det skjer så store ting i løpet av to år. Eg lurar på kva dette er uttrykk for. Eg er i alle fall sikker på at det vil auka politikerforakta når ein kan stella seg så lemfeldig til politikken som Kristeleg Folkeparti gjer.

Så i forhold til Danmark: Der har nemleg Kristelig Folkeparti prøvd å gjera noko med veterinærordninga i EU, men dei kan ikkje få gjort noko. Då dei hadde eit

større utbrot av den antibiotikaresistente salmonellavarianten DT 104, reiste Kristeleg Folkeparti spørsmålet om dei kunne gjera noko for å stansa matimport og dermed gjera noko med det problemet. Men då var svaret frå landbruksministeren at dei kunne ikkje ha ein særleg dansk kontroll ved grensa – korkje med svinepest eller med DT 104.

Synest utanriksministeren at det er tilfredsstillande å innføra eit system som Kristeleg Folkeparti i Danmark eigentleg ønskjer avskaffa fordi dei ønskjer nasjonal kontroll?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Når det gjelder uttalelsene fra dansk Kristelig Folkeparti, må jeg ærlig innrømme at dem kjenner jeg ikke, så de må jeg eventuelt få lov til å studere nærmere.

Når det gjelder spørsmålet om omvendelse, skal jo Stortinget ha julelunsj om en liten stund, og da vil det antageligvis bli bedre anledning for representanten Langeland og meg til å diskutere hva vi mener og forstår med omvendelse. Min forståelse er i hvert fall ikke at Kristelig Folkeparti har endret syn på noen måte som kan kalles en omvendelse i denne saken. Det prøvde jeg å redegjøre for i mitt innlegg, og det har også representanten Steensnæs redegjort for.

Det som er viktig, og som jeg har prøvd å si, er at vi ser på det vi nå legger frem som en samlet pakke. Vi legger frem en veterinæravtale som jeg redegjorde for, vi vurderte og sonderde mulighetene for å reforhandle da vi tok over regjeringmakten, men det viste seg ikke mulig. Da drøftet vi både innad i Regjeringen og med Stortingets organer hva vi kan gjøre for å kompensere for de manglene vi mener avtalen inneholder. Den kompensasjonen har vi funnet gjennom nasjonale tiltak, i tillegg til de øvrige kontrollordningene som ligger der gjennom evaluering og gjennom sikkerhetsklausulen, og det er denne samlede pakken som Regjeringen presenterer for Stortinget i den stortingsproposisjonen vi behandler i dag, og som Regjeringen anbefaler.

Siri Frost Sterri (H): Som det fremgår av proposisjonen, har Regjeringen lagt fire forutsetninger til grunn for sin anbefaling av denne avtalen. Jeg vil tilbake til en av disse forutsetningene, som jeg også var opptatt av under høringene, der jeg ikke synes jeg fikk noe særlig godt svar fra utenriksministeren. Det gjelder dette med bruk av sikkerhetsklausulen. En av forutsetningene er at «sikkerhetsklausulen skal brukes aktivt dersom folke- eller dyrehelsen er satt i fare».

Det jeg lurer på, er: Betyr det et linjeskifte i forhold til måten sikkerhetsklausulen har vært brukt på frem til i dag? Vi fikk opplyst under høringen at sikkerhetsklausulen har vært benyttet tre ganger. Når Regjeringen nå setter dette at «sikkerhetsklausulen skal brukes aktivt» som en klar forutsetning for sin anbefaling, innebærer det noe skifte rent politisk i forhold til måten den benyttes på i dag? Samtidig lurer jeg på hvilken bevisbyrde som vil ligge på Norge de gangene vi vurderer å ta sikkerhetsklausulen i bruk, og i hvilken grad vi kan risikere mottil-

tak fra EUs side hvis man der mener at Norges begrunnelse for å ta i bruk sikkerhetsklausulen eventuelt ikke er god nok.

Jeg vil be utenriksministeren redegjøre litt mer konkret for dette, og det er helt unødvendig å ta omveien om alt som må til av rutiner, varslingssystemer osv. – Om vi ikke visste det fra før, fremgikk det jo også av høringene, hva som der må til.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg er ikke sikker på at jeg kan tilfredsstille representanten Frost Sterri helt, hvis hun var så misfornøyd med det jeg sa i høringen. Jeg er heller ikke sikker på om vi kan unngå å si noe om rutiner, for hvis vi nå skal bruke denne sikkerhetsklausulen aktivt, må vi jo ha visse rutiner. Sikkerhetsklausulen er, som representanten Frost Sterri var inne på, en nasjonal bestemmelse som vi kan bruke i alvorlige situasjoner. Det er riktig som hun sier, at vi har brukt den tre ganger, nemlig ved munn- og klovsyke i Hellas, ved noe som heter newcastle disease i Sverige og ved kugalskapen i England. Det var så alvorlige situasjoner at det var ingen som tenkte på mottiltak fra noens side for de tiltakene vi traff ved disse anledninger, og det har heller ikke vært noe problem med bevisbyrde.

Det jeg tror er viktig, ikke minst i denne saken, er at Regjeringen gjennom det man har lagt frem, viser at her vil man følge nøye med. Det ligger jo i det vi har sagt om evaluering. Det betyr at vi også i denne prosessen vil kunne bruke sikkerhetsklausulen hvis vi mener at dyre- og folkehelsen står i fare. Dette er altså en klausul som ligger der, som er anerkjent, og som ikke er noe som er spesielt for oss, men som dermed etter Regjeringens mening gir en ekstra garanti for at den samlede pakken vi presenterer, er god nok.

Kjell Engebretsen (A): Jeg må få lov til å følge opp litt av det representanten Nybakk tok opp i sted, for argumentene om at Regjeringen for så vidt er tvunget av stortingsflertallet til å komme med en avtale, er litt forvirrende. I Voksenåserklæringen står det at man vil forsøke å reforhandle avtalen. Konsultasjonen i Stortinget tror jeg ikke påla Regjeringen noe spesielt. Stortinget ble orientert og ønsket Regjeringen lykke til videre med forhandlingene. Utenriksministeren har for sin del vært meget tydelig og har naturligvis gjort det klart at avtalen er noe Regjeringen ønsker og som Regjeringen anbefaler. Ellers, som han sa i den åpne høringen, ville den rett og slett ikke blitt lagt fram for Stortinget.

På radioen i dag, i Politisk kvarter, uttalte statssekretær Haga fra ministerens eget departement at denne avtalen kunne vi vært foruten, men at stortingsflertallet ville ha den. Jeg ber utenriksministeren forklare, like klart som han som oftest gjør, Regjeringens faktiske posisjon.

I tillegg, hvis ministeren får tid til å svare på det: Etter at sonderingene for reforhandlingen av forslaget viste seg ikke å føre fram, skapte de en del kompensasjonsordninger, konstruerte nasjonale tiltak. Hvilke nasjonale tiltak utover zoonoseenheten er det denne regjeringen har

brakt fram i tillegg til det den forrige regjeringen hadde lagt klart?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Når det gjelder representantens siste spørsmål, vil jeg foreslå at han kanskje stiller det til landbruksministeren, som er ansvarlig for de nasjonale tiltakene, og som mer naturlig kan gå inn og redegjøre for dem på en skikkeligere måte enn det jeg tror jeg kan.

Når det gjelder statssekretær Hagas uttalelser i radioen i dag, må jeg innrømme at de hørte jeg ikke. Jeg var opptatt med andre utenrikspolitiske spørsmål. Men jeg er nokså sikker på at statssekretær Haga er enig i mitt syn, det pleier hun å være, og vi har hatt en dialog med andre representanter her i salen tidligere og funnet ut at det er stor samstemmighet i Utenriksdepartementet. Slik jeg får det presentert, er det ikke noe spesielt det hun har sagt. Hvis det er riktig det representanten sier, har hun gitt uttrykk for at man ikke var helt tilfreds med avtalen da man overtok regjeringsmakten. Det er riktig som representanten sier, at vi fikk vel ikke noe spesielt pålegg fra Stortingets organer – men Regjeringen overtok i en situasjon hvor det var et klart stortingsflertall for dette. Vi prøvde, som jeg har sagt, å se på muligheten for reforhandling. Det fikk vi ikke til. Så laget vi en samlet pakke, som vi nå har presentert for Stortinget. Og det er denne samlede pakken som Regjeringen går til Stortinget med, og som gjør at vi, som jeg har sagt i høringen, selvsagt anbefaler det vi legger frem – for ellers ville vi ikke stått her i dag.

Marit Nybakk (A): Statssekretær Haga gav i dag morges bl.a. uttrykk for at denne veterinæravtalen er skadelig for landet, og at den er lagt fram for Stortinget og nå blir behandlet i Stortinget utelukkende fordi stortingsflertallet ønsker det. Det er på den bakgrunn det blir ganske oppsiktsvekkende – det er kanskje å ta sterkt i – at utenriksministeren fra denne talerstol i dag så klart gir uttrykk for at norske interesser, både norsk fiskeeksport og hensynet til EØS-avtalen, var og er avgjørende for at Regjeringen har lagt denne avtalen fram for Stortinget til godkjenning.

Så har jeg et spørsmål til utenriksministeren: På bakgrunn av at man på dette området skulle gjenoppta forhandlingene i løpet av 1995, er det slik at man bare kunne latt være å sette i gang disse forhandlingene? Og hvor interessant er stortingsvedtaket i den relasjonen?

Utenriksminister Knut Vollebæk: For igjen å begynne med avslutningen, er det jo interessant det som daværende regjering har lagt frem og fått stortingsflertallets støtte for, for det må også en ny regjering forholde seg til. Slik sett er dette interessant. Vi tok oss det ad notam på den måten at vi tok utgangspunkt i det. Vi var ikke helt fornøyd med det, ønsket å se på mulighetene for å gjøre noe med det, men fikk det ikke til. Derfor kom vi med nasjonale tiltak.

Jeg forstår at dette er politikk. Jeg forstår også at det er behov for å skyte på Regjeringen – og jeg aksepterer det. Som sagt hørte jeg ikke statssekretær Haga på radioen i dag, men fordi man i denne salen er så skikkelig at man advarer sine politiske motstandere om det man kommer til å si – og det setter jeg pris på – har jeg kunnet sjekke opp hva hun måtte ha sagt. Min forståelse er ikke at hun sa at denne avtalen var skadelig for landet. Det er forskjell på å si at man ikke er tilfreds med noe, og å si at noe er skadelig for landet. Det jeg i alle fall vet at statssekretær Haga er enig med meg i, er at det samlede opplegget som Regjeringen nå går til Stortinget med, er tilfredsstillende, det er noe vi kan legge frem, og som jeg som utenriksminister står bak.

Presidenten: Replikorkordskiftet er dermed omme.

Marit Nybakk (A): La meg først få understreke at jeg ikke har noe behov for å skyldte på Regjeringen for mitt eller Arbeiderpartiets standpunkt til denne avtalen. Men det er vesentlig å få vite i hvilken grad Regjeringen står bak det som nå er lagt fram for Stortinget, eller om det er slik at man sier at det er noe man har lagt fram utelukkende på grunn av stortingsflertallet.

Ellers tenkte jeg å si litt om matsikkerhet og forbrukerbevisstgjøring. Det er jo slik at det både i Norge og i andre europeiske land finner sted en økende bevisstgjøring hos forbrukerne, med krav til renhet og kvalitet i matvarer. Det er viktig for oss å sikre at de matvarene vi kjøper, er basert på en sunn, miljøriktig og etisk akseptabel produksjon, varer som ikke skader helsa vår. Vi ønsker å spise det vi vil, uten å tenke på fare for smitte eller sykdommer. Derfor er vi opptatt av at vi har et kontrollregime som sikrer at det tas prøver i alle ledd fra jord til bord. God kontroll blir jo ekstra viktig i en tid med økt internasjonal handel med mat og dyr, og med økt internasjonal reisevirksomhet. Det er også viktig når det gjelder kontrollregimet for mat.

Når vi nå utvider EØS-avtalen til det veterinære området, har nettopp skjerpet kontroll vært viktig å sikre i prosessen. Det var vår landbruksminister opptatt av, og det har den nåværende regjeringen vært opptatt av i sine framlegg.

Helseministeren sa under høringene bl.a. at kravet om at importørene skal registreres og Næringsmiddeltilsynet varsles 24 timer før varenes ankomst, gir oss muligheter til å fortsette å være like strenge – og jeg vil føye til: om ikke strengere – når det gjelder kontroll av mat. Det gir også tid til kontroll før maten når butikkhyllene, og det tror jeg forbrukerne er opptatt av. De lover og bestemmelser vi i dag har knyttet til næringsmidler, endres selvfølgelig ikke av veterinæravtalen, slik også helseministeren understreket det i høringene. Med andre ord: Det vil fortsatt være forbudt å selge varer som anses å være en fare for folks helse.

Norske veterinærer har i den offentlige debatten reist tvil om kompetansen til sine kolleger i EU-land – de har for så vidt reist tvil om kompetansen hos helsepersonell i Norge også, men det skal jeg la ligge. Vi snakker altså

om land som Tyskland, Frankrike og Sverige, bare for å ta noen. Det er en form for selvgodhet som jeg syns vi skal være varsomme med. Jeg tror, og har også fått vite, at veterinærkontrollen i EU holder en svært høy standard.

Like viktig er faktisk den debatten og de prosessene som foregår innenfor EU når det gjelder næringsmiddel-sikkerhet. Kommisjonen presenterte i april 1997 en grønn bok om næringsmiddelpolitikk, og EU-toppmøtet i Luxembourg for ett år siden, Det europeiske råd, tok til orde for å endre fellesskapslovgivningen på området med utgangspunkt i folks helse og sikkerhet. Kommisjonen la også nylig fram de politiske hovedprioriteringene for 1999, og blant de viktigste sakene er folkehelse, veterinær kontroll og matkvalitet, forbrukertrygghet og rettigheter. Kommisjonen har nylig vedtatt 35 program for utrydding av 14 dyresykdommer. Det er også interessant i forhold til at internasjonal reisevirksomhet og økt handel jo nettopp fører til at animalske produkter går over landegrensene.

Som følge av dagens vedlegg I til EØS-avtalen har norsk næringsmiddelindustri allerede vært gjennom omfattende investeringer for å tilpasse seg f.eks. EUs krav til hygiene. Matvarer produsert i EU står altså overfor svært strenge regler for hygiene og internkontroll, og det kan jo være greit for norske forbrukere å vite akkurat det. Det er et tall som har vært nevnt før i denne debatten, men jeg vil gjenta det, og det er at offisiell import av kjøtt fra EU til Norge utgjør 700 000 tonn, mens det som kommer inn i landet i bæreposer, slik representanten Engebretsen omtalte det, utgjør 130 000 tonn. Det er derfor internasjonalt samarbeid om mat, ernæring og helse blir stadig viktigere.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l hadde her overtatt presidentplassen.

Ansgar Gabrielsen (H): Norske forbrukere så vel som forbrukere i andre europeiske land er svært opptatt av at det som ligger i kjøle- og frysediskene, holder høy kvalitet. Forbrukerne skal vite at det som ligger i disken, er undergitt kontrollsystemer som er optimale for at varene skal holde en absolutt topp kvalitet. Blant annet av denne grunn er det viktig at vi opprettholder strenge krav til matkvalitet og internasjonal handel med matvarer. Dette forutsetter en meget streng og effektiv kontroll av dyr og matproduksjon.

Slik jeg forstår St.prp. nr. 6 for 1998-99 har Regjeringen oppnådd tre veldig viktige ting:

- en styrket kontroll med og oppfølging av import av levende dyr og animalske produkter
- det å hindre en mer omfattende veterinær grensekontroll ved eksport av norsk fisk og fiskeprodukter
- å styrke samarbeidet mellom norske veterinærmyndigheter og veterinærmyndighetene i det øvrige EØS-området

Sammen med den fremforhandlede avtalen kompenserer hyppigere og mer omfattende nasjonale kontroll- og overvåkingsprogrammer bortfallet av grensekontrollen. På en rekke områder blir kontrollen sågar styrket.

Høringene som ble gjennomført, føler jeg styrket nettopp et slikt utsagn.

Vår fiskeeksport har møtt betydelige problemer på grunn av at bestemmelsene om veterinær grensekontroll ikke ble tatt med i EØS-avtalen. Selv om Norge forpliktet seg til å ha de samme helse- og hygienekrav, ble fisken stoppet for kontroll ved innførsel til EU-markedene. Norge eksporterer fisk til en verdi av 15-16 milliarder kr til EU-området, dvs. ca. 60 pst. av all norsk fiskeeksport.

På grunn av disse problemene startet de daværende EFTA-landene et arbeid for å finne en løsning på grensekontrollspørsmålet allerede i 1992-93. Siden den gang har Sverige og Finland sluttet seg til EU. EU-landene har i tillegg harmonisert sine bestemmelser knyttet til dyr og animalske produkter internt i EU og skjerpet sin grensekontroll ved import fra tredjeland. Fra en gjennomsnittlig kontrollfrekvens når det gjelder eksporterte fiskepartier på 3-5 pst. legges det nå altså opp til en kontroll av 20-50 pst. av partiene. På bakgrunn av de forhandlingene som har vært ført mellom EU og EFTA-landene, har imidlertid EU benyttet den samme frekvens som tidligere for varer fra Norge og Island.

Skulle Stortinget i dag si nei til denne avtalen, er nådetiden over, og Norge vil bli behandlet som et tredjeland. Konsekvensene for fiskerinæringen blir dramatiske. Etter mitt skjønn er det det denne debatten dreier seg om, å sikre at vi får et kontrollregime som sikrer dyrehelsen og matvareimporten minst like godt som det vi har i dag. Så langt jeg kan se av proposisjonen, godtgjøres det på en absolutt tilfredsstillende måte.

Det har vært etterlyst dokumentasjon i forhold til konsekvensene for fiskeindustrien. La meg si det slik at bare det å leve med risikoen for at EU skulle ta i bruk den hjemmelen de har til en så omfattende detaljkontroll av temperatur, vekt, emballasje, ja sågar hjemmel for å teste varepartiet ved koking, er noe det er klart at fiskeindustrien på død og liv vil prøve å unngå. Når vi da på den ene siden står overfor en slik risiko, og vi på den annen side et kontrollregime som fullt ut sågar mer enn kompenserer for bortfallet av grensekontrollen, kan ikke jeg med min beste forstand se det annerledes enn at fornufte tilsier at dette bør vi gjøre. Og når det da i tillegg er en nei-regjering utgått fra partier som tidligere var imot hele denne ordningen, som har sørget for dette, svekker ikke det akkurat tilliten til det resultatet som foreligger. Når det på Eidsvolls plass i dag er tillyst en demonstrasjon, og det ikke er flere demonstranter enn det er journalister, viser det kanskje at Senterpartiet har nådd toppen når det gjelder å få forståelse for hva som vil vederfåes dette landet hvis vi skulle gå inn på noe slikt som dette.

Jeg tror stikkordet i forhold til fiskeindustrien er «usikkerhet». Og når da Regjeringen på en slik utmerket måte har dokumentert hvilket kontrollsystem vi får isteden, er det ingen grunn til at vi skal utsette norsk fiskeeksport for den risikoen det er at norske trailere kan bli stående på grensen i timevis. Jeg vil gjenta det jeg sa i stad i forhold til Enoksens argument om at dette var et element i norsk fiskeindustri – jeg hørte at Bastesen også nevnte

det i sitt innlegg – at disse påstandene i hvert fall ikke har nådd fram til komiteen.

Statsråd Kåre Gjønnes: Det meste av EUs bestemmelser på det veterinære området er omfattet av gjeldende EØS-avtale. De nye elementene som er tatt inn ved den foreliggende revisjonen omfatter:

- kontrollbestemmelsene for handel over landegrensene herunder import fra tredjeland
- vilkår for import fra tredjeland
- merkebestemmelsene for storfe, småfe og gris
- dyrevern
- vilkår for handel med levende småfe, akvakulturdyr og diverse andre, mindre sentrale arter

Kontrollbestemmelsene for handel over landegrensene er trolig det som har opptatt flest i debatten som har gått forut for denne stortingsbehandlingen. Som alle i denne sal nå er klar over, vil Norge med denne revisjonen avskaffe den tradisjonelle veterinære grensekontrollen for handel innenfor EØS-området. Den veterinære grensekontrollen vil bli erstattet av et nettverk av tiltak som i sum skal bidra til å sikre den norske folke- og dyrehelsen. Forskjellen mellom det nye og det gamle systemet kan beskrives som at vi går fra en grensekontroll der alle ressurser settes inn på ett punkt, til en kontroll der de første tiltakene iverksettes ute hos produsenten i utlandet med en dokumentasjon på at varen tilfredsstiller vilkårene, og videre med et regelverk med importørregister, mottakskontroll, stikkprøvekontroll, forhåndsvarsling m.m. helt fram til detaljist i Norge. Animalske produkter og levende dyr som kommer fra land utenom EØS, må som før passere en grensekontrollstasjon hvor en tradisjonell veterinær grensekontroll fortsatt vil bli foretatt.

Vilkår for import fra tredjeland omfattes også av denne revisjonen. Tidligere har Norge hatt et generelt innførselsforbud og gitt dispensasjon fra forbudet etter visse vilkår. Som følge av WTO-avtalen som Stortinget har sluttet seg til, kan et land ikke lenger forby innførsel uten videre. Videre er det slik at volumet av importerte varer i stor grad blir bestemt av det tollbaserte importvernet. Det kan derfor sies at flere elementer i den foreliggende revisjon ikke bare er et resultat av en EØS-avtale, men også et resultat av WTO-avtalen. Etter denne reviderte avtalen vil Norge ha felles regelverk med EU om prosedyrer for kontroll med animalske næringsmidler og levende dyr som kommer fra land utenfor EØS-området. Kravene til de varer som skal importeres, sammen med det nye kontrollregimet, vil i sum resultere i skjerpede vilkår i forhold til det som blir gjort gjeldende ved innførsel i dag.

Merkebestemmelser for storfe, småfe og gris tas inn i EØS-avtalen. Merkebestemmelsene gjør at det vil være mulig å følge dyret fra fødsel til det når slakteriet. Den informasjonen som merkebestemmelsene genererer, kan og bør brukes aktivt til forbrukernes beste.

Dyrevern er også et emne som har vært trukket inn i debatten omkring denne revisjonen, og hvor revisjonen fører til endringer i norsk regelverk. Det nye regelverket bygger i hovedsak på de anbefalinger som er vedtatt un-

der de forskjellige konvensjoner i Europarådet, og som Norge allerede har sluttet seg til. Regelverket inneholder for det meste minimumsbestemmelser, slik at det er opp til det enkelte land å ha strengere nasjonale bestemmelser. Vi kan derfor stort sett videreføre det nivå vi har etablert innenfor dyrevernarbeidet.

Dyrehelsemessige vilkår for handel med levende fisk er også tatt inn med denne foreliggende revisjonen.

Som en følge av omleggingen av kontrollregimene for innførsel av levende dyr og animalske produkter vil tilsynsmyndighetene i Norge få nye, store utfordringer. Regjeringen vil i lys av dette foreslå en betydelig styrking av tilsynsapparatet. Jeg vil spesielt peke på forslaget om opprettelse av en egen zoonoseenhet.

Det er etter min vurdering viktig at vi nå konsentrerer oppmerksomheten om å gjennomføre styrkingen på en effektiv og målrettet måte. Statens Dyrehelsetilsyn og Statens næringsmiddeltilsyn står overfor store oppgaver i gjennomføringen av nasjonale overvåkings- og kontrollprogrammer for levende dyr, kartleggingsprogrammer for fremmedstoffer og smittestoffer i mat, gjennomføring av internkontrollsystemer og merkeordninger for levende dyr. Fra myndighetenes side må vi ta, og skal vi ta, ansvar for denne krevende oppgaven. Men vi er og vil alltid være avhengig av et aktivt og konstruktivt samarbeid med alle bedrifter og organisasjoner i hele matvarekjeden fra produsent og helt fram til forbruker. Jeg mener at norsk landbruks langsiktige interesse er avhengig av at vi nå konsentrerer oss om å samarbeide om dette framover.

Avslutningsvis vil jeg vise til de uttalelser som foreligger fra Statens helsetilsyn og fra Statens næringsmiddeltilsyn, samt de evalueringer som er bebudet fra Regjeringen. Med dette mener jeg at hensynet til folke- og dyrehelsen skal være ivaretatt på en betryggende måte, også gjennom det nye opplegget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Opseth (A): Landbruksministeren hadde ein god forsvarstale for denne avtalen vi i dag skal vedta. Ut frå det kjem representanten Steensnæs si utsegn tidlegare i dag i eit litt merkeleg lys. Steensnæs sa følgjande:

«Bakgrunnen for den fremforhandlede avtale om endring av EØS-avtalens vedlegg I –veterinæravtalen – som vi i dag har til behandling, er stortingsflertallets ønske om en slik revisjon.»

For det første er dette faktisk feil fordi vedlegg I skulle reforhandlast i alle tilfelle, og for det andre er det jo slik at Regjeringa har fremja saka med ei positiv tilråding. Og eg må vedgå at eg blir meir og meir forundra etter som denne debatten har gått, først dette sitatet frå representanten Steensnæs og så utanriksministeren sine forsøk på å skape inntrykk av at denne avtalen ikkje er ønskt av Regjeringa og regjeringspartia, det er Stortinget som tvingar Regjeringa til å leggje fram avtalen. No må Regjeringa bestemme seg: Er dette ein avtale Regjeringa og Kristeleg Folkeparti stiller seg bak, eller ikkje? Eg ventar eit klart svar frå landbruksministeren. Om ein ikkje får eit klart svar, må jo det medføre at Regjeringa

fremjar denne saka fordi dei framleis ønskjer å sitje i regjeringsbygget.

Statsråd Kåre Gjønnes: Denne regjeringa har et sterkt ønske om å fortsette å vere i regjeringsbygningen, det skal jeg ikke benekte.

Jeg vil ellers gjerne få gi uttrykk for kanskje en litt undring tilbake til dem som stiller de mest undrende spørsmål til Regjeringa. Er det slik at de som gjorde disse vedtakene, i dag fraskriver seg det voteringsresultatet som var i Stortinget? Og den som kjenner også på hvilken måte en regjering arbeider, vet at den naturligvis vil ha som bakgrunnsteppe for sitt arbeid de vedtak som Stortinget har gjort. Det er nemlig på den måten en regjering forholder seg, under forutsetning av, naturligvis, at det resultatet som en går til Stortinget med, er av en slik art at Regjeringa vil stille seg bak det – det skulle bare mangle. Regjeringa hadde ikke kommet til å fremme denne saken overfor Stortinget i dag hvis den ikke hadde stilt seg bak det samlede resultat av avtalen og de tiltakene som ligger inne. I forhold til denne avtalens fortrefelighet har jeg lyst til å si at den som kjenner bakpeppet litt, vet at i forhandlingsrunden ble det gjort forsøk også fra Arbeiderpartiets side på å finne andre løsninger enn det som til slutt ble avtalen, i veien fram til det som nå ligger der.

Fra min side vurderer jeg den avtalen som nå ligger her, med de tiltak som er i forhold til kontroll, for å vere god. Og det er også min vurdering at avtalen ut fra hensyn til folke- og dyrehelsen er så god at en kan gi den den karakter at det faktisk er et bedre system enn det som lå i det gamle systemet. Men en kunne også ha satt inn større bevilgninger i det gamle systemet for å heve kontrolltiltakene generelt sett.

For å fjerne enhver tvil: Regjeringa stiller seg bak og anbefaler avtalen med de kontrolltiltak som ligger i den – så det skal vere klart.

Ansgar Gabrielsen (H): En liten parentes i fortsettelsen av det den forrige replikanten var inne på, og det som Gjønnes sa, at denne regjeringa hadde lyst til å fortsette. Det er jo bra at en i hvert fall har en regjering som har lyst til å vere der den er. Jeg registrerer at det også er andre som har lyst til å vere der.

Men det jeg kunne tenke meg å spørre om i den forlengelsen, er: Er det for Kristelig Folkepartis del slik at hvis man på det tidspunktet da man debatterte dette i Stortinget for ikke mer enn vel halvannet år siden, hadde visst at det var mulig å oppnå det som er oppnådd gjennom forhandlingene og det som er klarlagt i proposisjonen for avbøtende tiltak, alternative tiltak, eller hva en skal kalle det, ville det i seg selv kanskje ha vært tilstrekkelig til at man den gang hadde inntatt et annet standpunkt?

Så et annet spørsmål som går på de kontrolltiltakene som er satt inn. Statsråden redegjorde på en grei og detaljert måte for det som nå settes inn, og vi vet jo alle at dagens praksis ikke er noen ideell tilstand. Nå er det slik at det ikke er lett for en statsråd, ei heller for noen andre, å overbevise andre

medlemmer av denne forsamling – og slett ikke hele partiet – og få dem til å endre standpunkt under behandling av en sak. Det er langt mellom hver gang slikt skjer. Men jeg kunne ha tenkt meg at statsråden likevel tok det utgangspunktet at han skulle prøve på det, og da ut fra de områder der statsråden mener at de kontrollmulighetene vi nå får, er bedre enn de vi har. Hvilke tiltak som nå settes inn, er slik at de ikke bare kompenserer, men overkompenserer? Jeg har forstått det slik at det er formulert som at det er tilfredsstillende, men gjennom høringene gikk det vel fram at på en del områder er det bedre det som kommer nå, enn det som er tilstanden i dag. Dette antar jeg vil vere et viktig argument for dem som har tatt et negativt standpunkt, men som fremdeles ikke har avgitt sin stemme.

Statsråd Kåre Gjønnes: Nå er vel landbruksministeren i den – skal vi si – heldige situasjon at han var ikke i salen da dette ble debattert forrige gang. Han har ikke behov for å endre noen mening i det hele tatt i forhold til hva han måtte ha sagt. Av og til kan det vere befriende å vere i den posisjon.

Det landbruksministeren har forholdt seg til, er denne regjeringens plattform og beskrivelse av på hvilken måte denne EØS-avtalen i veterinær sektor skulle behandles. Gjennom det som er beskrevet i Voksenåserklæringen, gjennom konsultasjoner med Stortingets organer og gjennom å finne løsninger som denne regjeringa kunne stille seg bak når avtalen skulle legges fram for Stortinget, har landbruksministeren innenfor den rammen lagt opp sitt arbeid både i departementet og i forhold til Regjeringa. Det betyr at jeg naturligvis aldri kunne ha gått til Stortinget med denne avtalen uten at jeg kunne stille meg bak den og si at dette sikrer folke- og dyrehelse på en like god måte som tidligere.

I forhold til hvilke tiltak som ligger inne, og som ikke var med tidligere, vil jeg vise til innstillingen og flertallsbemerkningen som viser til det som lå i Jagland-regjeringens opplegg, og som er fulgt opp av Bondevik-regjeringa. Som flertallet også sier, har Bondevik-regjeringa «foreslått økte bevilgninger til kontrolltiltakene og etablering av en egen zoonoseenhet».

I tillegg rakk jeg ikke i mitt innlegg å ta med at vi fra departementets og Regjeringens side vil sette i gang et prøveprosjekt i noen fylker med en regional enhet som skal utprøve en ny organisering av det offentlige tilsynet med næringsmiddelvirksomheter for å sikre en god forvaltning av næringsmiddelområdet – dette for å utprøve et system også regionalt der en vil møte et større behov for kontroll enn det som har vært tidligere.

Ellers synes jeg det er lite fruktbart å forholde seg til hva en annen regjering ville ha gjort. Jeg synes for så vidt det er en lite interessant debatt. Vi må forholde oss til det som ligger her nå, og om det er tilstrekkelig til å ivareta at det vi har plikt til å sørge for, er på plass.

Hallgeir H. Langeland (SV): SV er einig i dei styrkingstiltaka som Regjeringa legg opp til når det gjeld veterinærproblematikk. Det eg gjerne vil be landbruksmi-

nisteren om, er ei stadfesting av at det er dette landbruksministeren står for.

I Danmark har det vore kritikk av den veterinære ordninga som EU påtvingar landet. I samband med bl.a. salmonellavarianten DT 104 har det blitt reist spørsmål om den veterinære grensekontrollen. Svaret frå den danske landbruksministeren viser i klartekst kva landbruksministeren i Noreg ønskjer seg her i landet. Han seier:

«Det jeg ikke kan gjøre – verken med svinepest eller DT 104 – er å innføre et særlig dansk krav om kontroll ved grensen. Det vil nemlig være i klar motstrid med Danmarks internasjonale forpliktelser i forhold til de øvrige EU-land.»

Det landbruksministeren då seier, er at det nå vert pålagt importørane å ta dette ansvaret. Og han seier vidare:

«Det påhviler derfor også den enkelte gårdbruker et visst ansvar for å bidra til å minimere den risiko som det måtte være ved samhandel, ved i størst mulig omfang å avstå fra å inn- og utføre levende dyr.»

Det eg ønskjer å få vita frå landbruksministeren, er: Er det dette systemet landbruksministeren ønskjer seg?

Statsråd Kåre Gjønnes: Hovedsystemet er at man ikke kan stille større krav til kvaliteten på de varene man skal importere, enn til den kvaliteten man har på egne produkter som omsettes i eget land, det vil være diskriminerende overfor den part som vil selge produkter til Norge. Derfor har vi en hel rekke kontrollprogrammer som vi nå kjører i Norge for å dokumentere både helsestatus hos dyr og situasjonen vi har i forhold til de produktene som omsettes. Dette har avdekket at en del ting vi trodde vi var fri for, faktisk finnes i Norge. Så man skal kanskje være litt forsiktig med å si at alt er vel og bra i Norge. Vi har også et ansvar for å feie for egen dør.

Så har jeg lyst til å føye til at i Norge har vi også et salmonellaprogram, som vi naturligvis fortsetter med. I forhold til Sverige og Finland har vi ingen kontroll vedrørende salmonellasituasjonen når vi importerer fra disse landene, for de har det samme programmet. Det er innenfor dagens avtale, og det vil fortsette.

I Danmark har man ikke dette programmet. Der må det dokumenteres – man må ha med et helsesertifikat ved avsendelse. Og det er det systemet som i dag eksisterer i Danmark, som vil bli gjort gjeldende overfor øvrige EØS-land. For andre land vil man møte dette med grensekontroll på samme måte som man gjør i dag, som tredjeland. Sånn sett mener jeg at vi har ivaretatt det behovet vi skal ivareta i forhold til det som har med salmonella å gjøre generelt.

Aller sist har jeg lyst til å føye til at det som faktisk er en fordel, er at man ikke lenger kan adressere alt ansvar til offentlige myndigheter. Man har også et eget ansvar som produsent og som importør, og man vil bli konfrontert med at man ikke har ivaretatt dette ansvaret. En importør kan stille et tilleggskrav til den bedriften man importerer fra, for å sikre at varen har den kvaliteten den skal ha.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Naturlig nok har flere i denne debatten vært opptatt av kompensatoriske tiltak,

som skal gjøre at kontrollen blir like bra som eller bedre enn dagens system.

Tidligere landbruksminister Dag Terje Andersen skisserte en rekke slike tiltak i sin redegjørelse for Stortinget i januar 1997. I sitt innlegg her i dag sa imidlertid parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti, Einar Steensnæs, følgende:

«Regjeringen Bondevik har imidlertid arbeidet med å supplere avtalen med en rekke såkalte nasjonale kompensatoriske tiltak for å gjøre kontrollen med import av animalske produkter og levende dyr så god som mulig.»

Mitt spørsmål til statsråden er egentlig ganske enkelt: Er det sånn at regjeringen Bondevik utover dette med zoonoseenhet, som vel ikke kan defineres som et kontrolltiltak, har supplert avtalen med en rekke såkalte nasjonale tiltak for kontroll?

Statsråd Kåre Gjønnes: Jeg kan for så vidt forstå behovet som Arbeiderpartiet har for å si at alt er ved det gamle. Jeg vil si at det har ligget veldig sterkt på landbruksministeren å gå igjennom de kontrolltiltakene som var lagt inn fra den tidligere landbruksministeren innenfor det handlingsrommet som man har i forhold til den EØS-avtalen som vi nå får på plass.

I tillegg har det vært et behov som i hvert fall sett fra Regjeringens side har vært klart til stede, for å øke bevilgningene slik at de tiltakene som var skissert, skulle ha større mulighet for å fungere. Jeg vil ikke ha sagt at en annen regjering ikke ville ha gjort det samme, men jeg forholder meg til det som denne regjeringen har gjort.

I tillegg er det ganske vesentlig det punktet som har med zoonoseenhet å gjøre, som skal være med og gi en større oversikt over på hvilken måte sykdommer hos dyr kan føres over til mennesker. Dette er et veldig viktig tiltak. Så har jeg allerede nevnt den ordningen som vi skal forsøke med en regional enhet som også kan utnyttes i forhold til dette opplegget. I tillegg har Regjeringen sagt at den vil ha en fortløpende evaluering. En skal legge fram en rapport om denne evalueringen i sin helhet og på hvilken måte tiltakene har fungert. Jeg kan ikke si at en annen regjering ikke ville ha gjort det samme. Jeg synes den debatten er lite interessant, men jeg vil bare poengtere at dette ligger i denne regjeringens tiltak og forslag overfor Stortinget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Johan J. Jakobsen (Sp): Av proposisjonen går det fram at Regjeringens arbeid med en utvidelse av EØS-avtalen på det veterinære området er en oppfølging av vedtak av 18. juni 1997, hvor Stortingets flertall bad departementet, med utgangspunkt i gitte retningslinjer, om å fremme saken for Stortinget med sikte på gjennomføring fra 1. januar 1998. Sentrumpartiene, SV og RV utgjorde mindretallet ved denne voteringen. Fordi EU trengte lengre tid til intern klarering, har iverksettelsen vært utsatt.

På bakgrunn av de spørsmål som er reist fra representantene Opseth og Nybakk i dag, må en lure på om Arbeiderpartiet faktisk står ved de vedtak de var med på den 18. juni i fjor.

Etter at sentrumsregjeringen tiltrådte, ble det i samsvar med Voksenåserklæringen undersøkt om det var mulig å reforhandle den avtale som var inngått mellom EU og den forrige regjering. Etter at det var klarlagt at slik reforhandling ikke var mulig, har Regjeringen som nevnt fulgt opp Stortingets flertallsvedtak av 18. juni 1997.

Senterpartiet har ved flere anledninger markert at partiet er imot at grensekontrollen oppgis til fordel for det vi oppfatter som et svakere kontrollsystem. Ved Regjeringens behandling av endringene i EØS-avtalens vedlegg I om veterinære og plantesanitære forhold, valgte fire av Senterpartiets statsråder, etter en samlet vurdering, å ta dissens. Senterpartiets stortingsgruppe vil ved voteringen senere i dag samlet gå imot den foreslåtte utvidelse av EØS-avtalen, og dette er i samsvar med Senterpartiets landsstyres uttalelse av 15. mars i år, hvor landsstyret bad stortingsgruppen om å gå imot utvidelsen av EØS-avtalen.

Senterpartiets hovedtalsmann, Odd Roger Enoksen, har i et tidligere innlegg gått inn på partiets hovedbegrunnelser for å avvise den såkalte veterinæravtalen. La meg kort presisere Senterpartiets hovedinnvendinger mot denne avtalen.

Etter Senterpartiets mening ivaretar ikke avtalen føre var-prinsippet på en tilfredsstillende måte. Et vel fungerende kontrollsystem, basert på grensekontroll, erstattes med et system basert på stikkprøver, et system som i verste fall kan føre til at animalske produkter kan være både solgt og fortært før analyseresultatene foreligger.

Da EØS-avtalen ble vedtatt i 1992, ble det lagt avgjørende vekt på at Norge kunne beholde nasjonale kontrollbestemmelser når det gjaldt handel med dyr og animalske produkter. Siden den gang er handelen med animalske produkter økt, og i forbindelse med høringene er det klarlagt at smittesituasjonen i de land Norge handler med, er forverret siden 1992. Normalt skulle en slik forverret situasjon føre til at det ble etablert et *bedre* kontrollsystem og en *strengere* kontroll. Men for å lette norsk fiskeeksport – som isolert sett selvsagt er gunstig – forlater en altså føre var-prinsippet og velger bort den grensekontroll som i 1992 ble vurdert ikke bare som viktig, men som «avgjørende» for bl.a. «vår gunstige dyrehelse».

La meg understreke at den saken som Stortinget behandler i dag, først og fremst dreier seg om et viktig forbrukerspørsmål – det er ikke slik som Høyre har sagt tidligere i debatten, at dette først og fremst dreier seg om fisk. Under høringen viste Forbrukerrådets leder, Anne-Lise Bakken, til en rapport fra Statens næringsmiddeltilsyns vitenskapelige komite som bl.a. viser til den høye forekomsten av næringsmiddelbårne sykdommer i mange EU-land, og som konkluderer med at en vesentlig reduksjon av grensekontrollen vil innebære «mindre mulighet for å unngå at varepartier med smittestoff kommer inn i det norske markedet».

Det valg Stortinget vil gjøre i dag, er et politisk valg, hvor en – for å lette fiskeeksporten – er villig til å gi avkall på et kontrollregime som med stor sannsynlighet har bidratt til at Norge fortsatt har en gunstig dyrehelse og i stor grad er blitt spart for mange matbårne sykdommer.

Dette er et politisk valg, og det er en politisk prioritering som er «svært betenkelig, sett med forbrukerøyne», for igjen å sitere forbrukernes fremste talskvinne, lederen i Forbrukerrådet.

Ivar Kristiansen (H): Etter at jeg nå har lyttet til representanten Johan J. Jakobsen, er jeg fratatt den siste tvil om at det er landbruksinteressene som har vunnet den totale seier over fiskeriinteressene i Senterpartiet.

Det er vel ingen som kan bestride at denne saken først og fremst dreier seg om fisk, og om næringens muligheter til markedsadgang. Og jeg tror man stikker hodet i sanden hvis man prøver å gi inntrykk av at verden ikke har endret seg – i hvert fall har EU endret seg siden 1992. Det er all grunn til å minne om at EØS-avtalen, som trådte i kraft 1. januar 1994, ikke omfattet det veterinære kontrollapparat. De som også bestrider det forhold at Norge hittil har levd på velvillig dispensasjon, bestrider et faktum – på den annen side er man villig til å sende hele den norske fiskerinæring, som er avhengig av sitt største marked, inn i EU som en prøvekannin for å teste om EU mener alvor med det de skal gjøre når de harmoniserer reglene for grensekontroll.

Jeg tror også det er viktig å slå fast at dette ikke dreier seg om hva som er representativt for dem som i sin tid sa ja, eller dem som sa nei, til EU. Jeg tror man underkjenner den befolkning som står bak hele den norske fiskerinæring. Det er ingen som vil legge skjul på at i sin tid stemte 70 – 90 pst. av dem nei til medlemskap i EU, men den store, tunge majoriteten av disse ønsker i dag av hele sitt hjerte at Stortinget sier ja til å ratifisere veterinæravtalen. Og de vet akkurat like godt hva de snakker om, de som lever uten statlig støtte, og som hver dag er opptatt av at noen skal kjøpe det de fanger, og det som produseres, som de som er på hjemmebane og mer eller mindre – jeg skal ikke si alle – ser vignetten Belgisk blå for seg. Her er det snakk om en næring uten statsstøtte som skal konkurrere med en næring som til de grader har en beskyttet hjemmesituasjon, og som faktisk også, via representanter fra de samme partier som representerer motstanden i dag, har fått et kontrollstempel på seg som sier at kontrolltiltakene for den beskjedne delen av det som importeres i forhold til det som eksporteres, blir bedre enn de har vært.

Jeg synes det er å snu saken fullstendig på hodet når representanten Johan J. Jakobsen, næringskomiteens leder og representanter fra SV blander Schengen inn i denne saken og gjør seg til talsmenn for stor bekymring for at Schengen-avtalen kan hindre og lage vanskeligheter for import av fisk til Norge! Du verden, hva slags krokodilletårer er dette et forsøk på? Man er altså bekymret for importen av fisk til Norge på den ene hånden, og så glemmer man fullstendig at 90 pst. av den fisken som fanges og produseres i Norge, skal ut av landet, til eksport. Dette er å snu saken fullstendig på hodet.

(Ivar Kristiansen)

Til slutt har jeg bare lyst til å si at vi er i en situasjon hvor EU fortsatt endrer seg. Det er elleve nye søkerland, og når disse kommer inn i EU, vil vår markedsadgang til disse landene på nytt bli forverret. Det er faktisk ingen tvil om at verden har endret seg så pass mye at vi nå gradvis ser langtidsvirkningene ved å stå utenfor det store markedet. Men det er noen som fortsatt ønsker å kjempe mot vindmøllenes kraft – heldigvis blir det stadig færre av dem. Som politisk holmgang ser jeg jo at dette kan være nyttig for å øke prosentuell oppslutning, men jeg tror ikke det heller vil lykkes i denne sammenheng.

Statsråd Peter Angelsen: Som debatten har synliggjort, inneholder denne saken flere sider. Jeg vil i dette innlegget imidlertid konsentrere meg om forhold knyttet til fiskerinæringen.

I Fiskeridepartementets stortingsmelding om perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, St.meld. nr. 51 for 1997-98, er bedring av markedsadgangen for fiskeprodukter fremhevet som viktig for økt verdiskaping i næringen. Arbeidet med å redusere handelshindre som begrenser eksporten av norsk sjømat, er derfor veldig viktig.

Veterinæravtalen utgjør et viktig bidrag i den sammenheng ved at grensekontrollen for fiskeeksporten fjernes. Den vil bedre markedsadgangen for norsk fisk til det viktigste markedet næringen har. EU-landene er vårt nærmarked, og mange av EU-landene utgjør våre mest stabile markeder. Verdien av fiskeeksporten til EU var i 1997 14,5 milliarder kr og utgjorde 59 pst. av den totale fiskeeksporten. På tross av de problemene som har oppstått på det russiske og asiatiske markedet, forventes den totale fiskeeksporten i år å øke med over 10 pst. For eksporten av fisk til EU vil imidlertid økningen være enda mer markant, noe som ytterligere synliggjør viktigheten av dette markedet ved at det også er en buffer som demper problemene som oppstår i andre markeder. Når jeg så legger til at en ikke ubetydelig del av fiskeeksporten til land utenfor EU transitteres gjennom EU og derfor også underkastes grensekontroll, ser man hvilket omfang denne grensekontrollen har for norsk fiskerinæring.

På denne bakgrunn ser jeg med bekymring på at EU med virkning fra 1. januar 1997 har harmonisert sitt regelverk for grensekontroll. Det innebærer en strengere grensekontroll sammenlignet med det fiskeeksporten utsettes for i dag. Den særordning vi har hatt med enklere grensekontroll i påvente av den fremforhandlede avtalen, ville fall bort dersom Norge skulle si nei. Da ville fiskerinæringen møte et nytt kontrollregime med betydelig potensial for forsinkelser. Og nettopp forsinkelser er noe av det fiskeeksporten er mest sårbar for. Det er ikke mulig å forutsi hvor store og hyppige forsinkelsene vil bli, men slingringsmonnet er ikke stort før eksportørene risikerer å måtte selge fisken til redusert pris. I alvorligste fall vil konsekvensen bli tap av kunder for dem som over tid ikke klarer å frembringe varen i rett tid og med rett kvalitet. Det kreves selvsagt et visst innsyn i fiskeeksporten og de tersklene varepartiene må over på vei til

markedene, og dette er forsøkt besvart og beskrevet både fra Regjeringen og næringen. Dersom det ikke anses som god nok dokumentasjon, syns jeg det må være et krav at de som ikke mener det, mer spesifikt bør kunne påpeke hva slags dokumentasjon som ønskes.

I en situasjon hvor allerede dagens særordning medfører problemer for fiskeeksporten, er det svært viktig å unngå at eksportørens konkurransevilkår forverres ytterligere. Når den fremforhandlede avtalen derimot gir anledning til å vesentlig forbedre dem, er det en opsjon jeg som fiskeriminister vil tilrå benyttes. Sett i sammenheng med at fisk ikke er en del av det frie varebyttet innenfor EØS-avtalen, og at næringen må forholde seg til en betydelig tollbelastning, er det viktig at avtaleverket forbedres på de punkter det er mulig.

Samtidig som næringen er avhengig av gode eksportvilkår, er særlig fiskeindustrien i Finnmark og Troms avhengig av råstofftilførsler fra russiske fartøyer. Avtalen vil medføre at Norge må opprette grensekontrollstasjoner for kontroll av denne importen. Dette omfatter imidlertid ikke importen av fersk fisk. For den øvrige fisken vil det bli etablert praktiske ordninger, slik at kontrollen kan skje på en mest mulig smidig måte. Det legges bl.a. ikke opp til at fisken fysisk må fremstilles på selve grensekontrollstasjonen, men at den kan leveres på bedriftens eget anlegg for kontroll der, dersom dette ligger i rimelig nærhet. Det er min intensjon at vi skal strekke oss langt for å unngå at det nye regelverket skal legge unødige hindringer på det etablerte handelsmønsteret. Dersom erfaring skulle vise at systemet ikke fungerer tilfredsstillende i så henseende, kan det bli aktuelt å etablere flere grensekontrollstasjoner. Jeg er således overbevist om at vi skal klare å håndtere denne siden av avtalen på en tilfredsstillende måte, og at avtalen totalt sett vil være til stor gagn for Kyst-Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A): I debatten så langt er det mange som har sagt – og statsråden var selv inne på det – at ulempene for fiskerinæringen og fiskeeksporten ikke kan dokumenteres, de kan ikke bevises. Det hevdes til tross for uttalelsene fra en samlet norsk fiskerinæring, og det hevdes fortsatt med styrke til tross for at statsråden selv har vært det en vel må kunne kalle krystallklar i sine uttalelser, og han har så langt i debatten vært dagens mest siterte.

Mitt spørsmål er rett og slett: Hvordan opplever statsråden det at det fortsatt reises krav om dokumentasjon og bevis, etter alt det som den norske fiskerinæringen og statsråden selv har sagt om denne saken?

Statsråd Peter Angelsen: Nå er det vel ikke noe nytt at det i en politisk debatt kan strides om realiteter. Og i en sak som denne, der det er vanskelig å tallfeste virkninger av den ene eller andre ordningen, ser jeg ikke noe galt i det. Selv om jeg har partikolleger som er uenige med meg i mine vurderinger og i næringens vurderinger når man legger et helhetssyn til grunn, er ikke det noe

vanskelig å forholde seg til. Jeg tror nok representanten Hanssen også har opplevd i sitt eget parti i andre sammenhenger at det kan være uenighet. La meg bare si det slik: Med den gjennomgang jeg som statsråd har hatt av saken, står jeg fast ved at det vil være betydelige økonomiske kostnader og også andre problemer knyttet til et nytt grenseregime som innebærer en betydelig økt veterinærkontroll på grensen for alle varepartiene med fisk som skal inn til EU-området.

La meg også si det slik, at et av de viktigste argumentene som er kommet fra dem som er motstandere av avtalen, er at man av hensyn til forbrukerne må ha en grensekontroll. Jeg går ut fra at man i den sammenheng også innrømmer at EU-myndighetene av hensyn til sine forbrukere vil opprettholde og kreve en grensekontroll i tråd med det deres eget regelverk innebærer. Sånn sett vil et sterkt krav fra Norge om å opprettholde en egen grensekontroll være med på å styrke EUs argument om å ha økt kontroll på grensen av matvarer importert fra Norge. Derfor syns jeg kanskje man bør dempe påstandene om faren for at forbrukerne skal bli skadelidende av det nye regimet.

Ivar Kristiansen (H): Når det gjelder å diskutere EU-spørsmål, er ikke fiskeriministeren noen uautorisert person. Bare for tre-fire år siden, da han var stortingsrepresentant, var hans postulat at dersom Norge sa ja til EU-medlemskap, så var han villig til å satse på løsrivelse av landsdelen Nord-Norge fra kongedømmet. Det er for så vidt en interessant tanke som man kunne ha reflektert atskillig over, men det er vel ingen grunn til å utprøve det forsøket i ettertid.

Ingen skal bestride fiskeriministerens ønske og intensjon, at han vil gjøre hva som står i hans makt for å tjene fiskerieringens beste interesser. Det er all grunn til å gi honnør til fiskeriministeren for hans engasjement. Nå er jeg kanskje mer i tvil om hvor mye all den velvillighet han er møtt med fra Arbeiderpartiet og Høyre, styrker hans aksjer i Senterpartiet, men det kan kanskje komme godt med i ettertid.

Men litt tilbake til Schengen. Deler fiskeriministeren de uttalelser som de mest framtrepende senterpartiledere har kommet med når det gjelder frykten for Schengen-avtalens konsekvenser for Norge? Kan fiskeriministeren presisere hva hans syn på gjennomføringen av Schengen-avtalen vil måtte komme til å få av ulemper for norsk fiskeriering, kontra det å ratifisere veterinæravtalen?

Statsråd Peter Angelsen: Jeg er litt usikker på om representanten Kristiansen forsøkte å knytte veterinæravtalen til norsk medlemskap i EU. La meg bare si det slik: Sånn som jeg – iallfall Senterpartiet – oppfattet nei-bevegelsen, så var alternativet til medlemskap å få best mulige handelsmessige forbindelser med EU, få en så god frihandelsavtale som mulig, som sikret vår eksport. Jeg oppfattet den utvidede EØS-avtalen som et element som kunne skape gunstigere forhold for vareeksport fra Norge til EU.

Når det så gjelder å knytte veterinæravtalen til Schengen-avtalen, anser jeg de to avtalene som helt separate. Schengen-avtalen dreier seg om kontroll av personer, om passplikt osv. Regjeringen har ikke kommet så langt at den har full avklaring på hva som vil måtte være det norske regimet på yttergrensen. Men jeg kan allerede si det slik, at så langt ser jeg betydelige problemer knyttet til fiskerieringen dersom Norge skulle bli medlem av Schengen og må foreta vesentlige endringer, innstramninger, i forhold til det nasjonale regimet vi har i dag. Vi skal huske på at vi har en betydelig landing av fiskefangst fra skotske, engelske og irske fiskefartøy, som vil stå utenfor Schengen-samarbeidet og bli tredjeland. Hvis regimet blir slik at også de må innom spesielle importhavner, kontrollhavner, før de kan gå til det stedet der de skal levere sin fangst, vil det innebære problemer. Det samme gjelder selvfølgelig den betydelige landingen fra russiske fiskefartøy. Så det får vi komme tilbake til når Regjeringen har utredet saken og lagt fram sitt syn.

Rita Tveiten (A): Fiskeriministeren har slåst for sitt egne syn om at veterinæravtalen må vedtakast. Han har argumentert med at den store fiskeeksporten Noreg har, med meir enn 500 trailerar med fisk til EU kvar veke, vil verta sterkt skadelidande utan avtalen på plass.

Eg kan slutta meg til den skildringa han hadde i hovudinnlegget sitt, når det gjeld dei marknadsutfordringane norsk fiskeriering står overfor. Han får støtte for det synet han har på avtalen, både frå landbruksministeren og helseministeren, som har ansvaret for dyrehelsa og folkehelsa i landet. Begge har gått god for at veterinæravtalen og dei kontrollregima som avtalen opnar for, tek vare på Noreg sine interesser på ein like god måte som det systemet me har i dag. Trass i at desse statsrådene fullt ut går god for avtalen, er det altså fire av statsrådene frå Senterpartiet som meiner risikoen er så stor at dei har teke dissens i Regjeringa. I tillegg røystar heile Senterpartiet i stortingsgruppa imot avtalen. I Aftenposten den 7. november vart Angelsen referert, der han uttrykkjer at partifellane hans som krev dissens når det gjeld veterinæravtalen, gjer det på tynt grunnlag.

På spørsmål om Senterpartiet ville ha falle ned på eit anna standpunkt med eit meir riktig bilete av kvardagen, svarar Angelsen at han ikkje ser bort frå det.

Spørsmålet vert: Kva er det desse statsrådene og Senterpartiet si stortingsgruppe ikkje har forstått av avtalen, som fiskeriministeren frå det same Senterpartiet så til dei grader har forstått godt? Er det her eigentleg snakk om eit pedagogisk problem, der norske fiskerierinteresser må vika for indremedisinsk symbolpolitikk på Senterpartiet sitt organisasjonsalter?

Statsråd Peter Angelsen: Jeg er faktisk fristet til å følge Fridtjof Frank Gundersens linje i debatten med å snakke rett ut og åpent.

La meg si det slik at etter at debatten om veterinæravtalen oppstod med full tyngde etter sommerferien, ble det en prosess i Senterpartiet med økende og sterk motstand mot å endre på det regimet vi har i dag. Den forplantet

seg selvfølgelig inn i Senterpartiets organer, og landsstyret i Senterpartiet gjorde et vedtak om at stortingsgruppen burde stemme imot avtalen, og at statsrådene burde ta dissens. En kan si at bakgrunnen for den politiske situasjonen man har, er at vi har et partiapparat som har bedt de valgte organene, helt opp til stortingsgruppen, om å stemme imot avtalen. Og jeg har ikke problemer med å akseptere at det kan være argumenter for at et parti tar et slikt standpunkt. Men fra mitt ståsted og med den gjennomgang jeg har hatt av utformingen av denne avtalen vi nå skal forsøke å vedta, mener jeg at det ut fra en total vurdering er helt riktig, spesielt for kysten og fiskerinæringen og også for nasjonale interesser, å gi fiskerinæringen den bedre markedsadgang til hovedmarkedet som denne avtalen innebærer.

Hallgeir H. Langeland (SV): Som me alle er klar over, var utgangspunktet for heile veterinæravtalen fiskerinæringa sitt behov. Det ville bli store problem for fiskeeksporten, blei det sagt av Jagland, og nå er det altså Angelsen som hevdar det same. Eg seier «hevdar», for dette er nemleg ikkje blitt dokumentert. Så nok ein gong må eg be om ein dokumentasjon på dette påståtte problem. At EU skal lage massevis av problem for norsk fiskeeksport, det må dokumenterast. Og då blir det feil av fiskeriministeren å seia at det er opp til oss å bevise det. Me har ikkje ønskt oss denne avtalen, og etter det ein har kunna dokumentera i forhold til Svinesund og andre stader, eksisterer ikkje desse problema. Dei vil heller aldri oppstå, så behovet for dokumentasjon i denne saka er å finna hos fleirtalet og fiskeriministeren.

Eg må difor få sitera Senterpartiet sin glimrande merknad i innstillinga på dette punktet, og spørja om fiskeriministeren er ueinig i dette. Merknaden lyder:

«Dette medlem har imidlertid merket seg at det i proposisjonen ikke har vært mulig å dokumentere hvilke økonomiske og praktiske konsekvenser det vil få for norsk fiskeeksport til EU, sammenlignet med dagens situasjon, dersom Stortinget ikke aksepterer veterinæravtalen.»

Eg går då ut frå at den dokumentasjonen som Senterpartiet ønskjer seg, og som SV ønskjer seg, ikkje finst, men kan fiskeriministeren leggja den fram her og nå?

Statsråd Peter Angelsen: Jeg sa i mitt innlegg at hvis man ikke er i stand til å observere og lese den beskrivelsen av dette som er gitt i proposisjonen og i andre sammenhenger fra fiskeriministeren og også fra næringen, skjønner jeg ikke hvordan man skal kunne dokumentere dette uten at man oppgir eksakt hva man ønsker dokumentasjon på.

I en replikk blir det litt kort tid til en nøye gjennomgang av saken, men kort til det det dreier seg om. EU-landene har etter en lang prosess blitt enige om å lage et felles veterinært regelverk for å ta bort den veterinære kontrollen på grensen. I det felles regelverket har de overført kontrollen med det sunnheitsmessige, det sanitære og det veterinære på et annet plan, og stiller krav til bedrifter, til egenkontroll, produksjonskontroll, som ligger på et betydelig høyt nivå, som Norge har sluttet seg til, og som for fiskerinæringen innebærer at man må investere betydelig når det gjelder bygninger, i egenkontroll osv. Det hadde vært nødvendig for norsk fiskerinæring uansett om vi slutter oss til avtalen eller ikke, for fra 1. januar 1999 vil det regelverket som EU har iverksatt for tredjeland, også gjøre seg gjeldende for Norge. Det vil innebære en økt kontrollfrekvens for Norge, fra 0 pst. til 5 pst. i dag på det veterinære – 100 pst. dokumentkontroll har vi i dag, og det vil det fortsatt være – til 20 pst. for både ferske og frosne varer og 50 pst. for andre, mer foredlede fiskeprodukter. Og hvis man ikke tar innover seg realitetene når det gjelder hva det vil innebære av økte kostnader og økte problemer for varepartiene som skal ut, skjønner jeg ikke hvordan man skal kunne dokumentere realitetene bedre.

Presidenten: Stortinget tar nå pause, og pausen varer til kl. 16.

Møtet hevet kl. 13.50.

Møte torsdag den 17. desember kl. 16

President: K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l

D a g s o r d e n : Sakene på dagens kart (nr.36)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 69/98 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesantitære forhold) (Innst. S. nr. 72 (1998-99), jf. St.prp. nr. 6 (1998-99))

Asmund Kristoffersen (A): Det kan sikkert sies både positive og negative ting om enhver regjering, så også om Bondevik-regjeringen. Det jeg er sikker på med denne regjeringen, er at flertallet ved å anbefale veterinæravtalen, ikke bevisst har tenkt å påføre det norske folk «svartedauden». Jeg har merket meg at helseministeren slett ikke er blant dem som har tatt dissens.

Helseministeren innehar den posisjon og funksjon som gir ham det største ansvaret for en god helseutvikling hos det norske folk. Jeg stoler på helseministeren i de vurderinger som han og hans departement har gitt, inkludert vurderingen fra helsedirektøren. Også Den norske lægeforening har anbefalt avtalen.

Landene som nå utgjør EU og EØS-området er demokratiske land på linje med Norge. Det betyr bl.a. at den enkelte borger, i like stor grad som i Norge, øver innflytelse gjennom sine folkevalgte. Det er ingen grunn til å tro at ikke den enkelte EU-borger er like opptatt av sin helse som den enkelte nordmann. Mitt inntrykk er at befolkningen i mange land i Europa ofte har et meget bevisst forhold til helse og kosthold.

Vi har i Norge over altfor lang tid undervurdert de viktigste faktorenes betydning for folkehelsen. Før var den største utfordringen infeksjonssykdommer. Nå er det livsstilssykdommer. Viktige eksempler på dette er hjerte- og karsykdommene og ulike former for kreft. Risikofaktorene bak disse sykdommene er bl.a. røyking og dårlige kost- og mosjonsvaner.

I kreftplanen, dvs. NOU 1997:20, ble det fra høyeste faglig hold anslått at ca. 35 pst. av krefttilfellene oppstod pga. kostholds faktorer, vel 30 pst. pga. røyking og resten av andre årsaker.

I siste nummer av British Medical Journal er det i en vitenskapelig artikkel konkludert med at opptil 80 pst. av tarm- og brystkrefttilfellene kunne vært unngått med omlegging av kostholdet. Jeg vil her minne om at ca. 10 000 mennesker i Norge dør av kreftsykdom hvert år.

Så nevner jeg bare at vi nordmenn nå snart er på Europatoppen hva angår prosentvis del av befolkningen som røyker. Mosjon er en særdeles viktig faktor for å redusere faren for mange sykdommer.

Jeg har valgt å nevne disse eksemplene for å understreke at de som velger å framstille et ja til veterinæravta-

len som et folkehelseproblem, fullstendig har avsporet debatten om det viktigste.

Vi har gjennom den framforhandlede avtalen og gjennom forbedrede nasjonale kontroll- og overvåkingsprogrammer sikret oss et kontrollregime som gir forbrukerne minst like god matvaretrygghet som før. Det er òg grunn til å understreke at EUs kontrollstandarder er like strenge som de norske. Dessuten er det slik at folkehelse spørsmål har fått svært stor oppmerksomhet i EUs traktatverk, slik også representanten Nybakk nevnte i sitt innlegg. Ikke minst ble folkehelse og forbrukerbeskyttelse forbedret i Amsterdam-traktaten, som vel vil tre i kraft våren 1999.

Nylig presenterte Europakommisjonen sitt forbrukerpolitiske handlingsprogram for 1999-2001, der ett av tre hovedpunkter er høyt helse- og sikkerhetsnivå for forbrukerne, f.eks. med utvikling av retningslinjer for hvordan føre var-prinsippet kan gjennomføres i forhold til mat- og produktsikkerhet. Jeg tror det norske folk slett ikke har noe å frykte når veterinæravtalen nå snart er på plass.

Som representant for det største fiskerifylket i Norge, Møre og Romsdal, vil jeg berømme fiskeriministeren for at han på en ikke overraskende innsiktsfull måte, bl.a. i avisartikler, har redegjort for virkningen for fiskerierne av å si nei til avtalen. Det er ikke ofte at han som fiskeriminister får ros fra vårt fylke, men i dette tilfellet fortjener han det.

Den ærlighet og redelighet som han har vist, sikkert ikke uten personlige omkostninger i forhold til mange av sine partifeller, er av vital betydning for å få fram fakta om avtalen, og er dermed av stor betydning for Norge.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Etter den tillitserklæringen som ble helseministeren til del i det siste innlegget, er det vel ikke mer enn rimelig at han redegjør for hvilke vurderinger han som helseminister har gjort av denne saken.

Mitt utgangspunkt er de etablerte målsettinger for norsk mat- og ernæringspolitikk. Dette innebærer mål om å sikre befolkningen et riktig kosthold for på den måten å redusere omfanget av kostholdsrelaterte helseskader i befolkningen. I denne sammenhengen kan jeg ikke unnlate å påpeke betydningen av et internasjonalt samarbeid for å få gjennomslag for målsettingene i mat- og ernæringspolitikken, og at målet om å beskytte folkehelsen må fremmes også gjennom beslutninger i internasjonale organer. Mange hundre års historie har lært oss at grensene ikke er noe naturlig hinder for smittestoffer.

Til tross for betydelige hygieniske fremskritt synes det som om sykdom som følge av sykdomsfremkallende bakterier er et økende problem internasjonalt. Ifølge Verdens Helseorganisasjon skyldes dette i tillegg til internasjonal reisevirksomhet og handel med mat bakterienes tilpasningsevne og endringer i matproduksjonen. I tillegg fører økt andel eldre og immunsvekkede mennesker i samfunnet og nye bosettingsmønstre og forbrukervaner til flere slike sykdomstilfeller. Norge er i en gunstig situasjon når det gjelder forekomst av de fleste næringsmiddelbårne sykdommer. Denne situasjonen øn-

sker vi å opprettholde. I denne sammenhengen er det viktig å påpeke at utvidelsen av EØS-avtalen ikke omhandler importvolum, som da heller ikke forventes å øke som et resultat av denne utvidelsen.

Når grensekontrollen faller bort, er det viktig ut fra en helsemessig betraktning å påpeke at Norge har full handlefrihet til å skaffe seg informasjon om varenes faktiske kvalitet ved ankomst. Kravet om at importørene skal registreres og varsle næringsmiddeltilsynet 24 timer før varenes ankomst, er den viktigste muligheten til fortsatt å føre en restriktiv politikk. På basis av dette vil myndighetene kunne ta stikkprøver eller foreta full kontroll med tilbakeholdelse av varene ved mistanke om at forsendelsen ikke er i henhold til reglene. Dessuten endrer ikke veterinæravtalen selve næringsmiddellovgivningen, slik at varer som anses helseskadelige, eller som ikke er i samsvar med reglene, fortsatt kan forbys. Helseskadelige varer kan beslaglegges, og dersom en norsk importør opererer på en helsefarlig måte, kan hele eller deler av virksomheten stenges.

Jeg vil også understreke betydningen av at EUs eget regelverk med tanke på helse- og hygienekrav gradvis har blitt skjerpet for å sikre helsemessig trygge matvarer og bedre dyrehelse. Norge kan dersom folke- eller dyrehelsen er satt i fare, ta i bruk sikkerhetsklausulen i EØS-avtalen og gjøre ensidige vedtak som kan medføre stans i handelen når dette vurderes som nødvendig. Der man har mistanke om at analyser kan avdekke at maten kan være helsefarlig, vil maten ikke kunne omsettes før resultatene foreligger. Statens næringsmiddeltilsyn ønsker å praktisere denne muligheten strengt.

Det har vært lagt opp til en grundig helsefaglig vurdering av konsekvensene av en eventuell utvidelse. I 1997 ble Statens næringsmiddeltilsyns vitenskapelige komite, som har bred kompetanse på de områdene det her er snakk om, bedt om å vurdere de helsemessige konsekvensene av veterinæravtalen. Komiteen fikk ingen begrensninger i hvilke tiltak de kunne foreslå. Det kom fram flere forslag til kompensierende tiltak for å sikre trygg mat. Disse forslagene var i stor grad knyttet til helsemyndighetenes ansvarsområde. På bakgrunn av dette har helsemyndighetene utarbeidet en rekke strategier for å møte de fremtidige utfordringer. Dette gjelder bl.a. en styrking av den infeksjonsepidemiologiske beredskap, styrket overvåking av sykdomsfremkallende bakterier som spres gjennom næringsmidler, økt innsats for å oppdage, varsle, oppklare og stanse sykdomsutbrudd i befolkningen og en styrking av epidemiologisk forskning og utviklingsoppgaver. Samtidig vil jeg nevne at det er bygd opp et meget godt samarbeid mellom kompetanseinstitusjonene innen helsevesenet, Næringsmiddeltilsynet og veterinærmyndighetene. Dette samarbeidet styrkes og befestes nå i et samspill som totalt sett vil bedre vår evne til å kompensere for et økt smittepress knyttet til friere internasjonal handel med matvarer og levende dyr. På bakgrunn av de foreslåtte kompensierende tiltak har Statens næringsmiddeltilsyns vitenskapelige komite ansett tiltakene som tilfredsstillende. Dette er holdningen også til Statens institutt for folkehelse og Statens helsetil-

syn, og det er dette jeg bygger min vurdering som fagstatsråd på.

Proessen som har vært gjennomført for å belyse de helsemessige konsekvensene av avtalen, har vært gjennomført på en grundig måte. Ut fra dette vurderer jeg situasjonen slik at den foreslåtte endring av EØS-avtalens vedlegg I fullt ut er akseptabel ut fra en helsemessig betraktning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A): Som fagstatsråd har Høybråten gjort et veldig solid inntrykk både i innlegget sitt i dag og ikke minst i høringen, og hans grundige gjennomgang av helsetiltakene står da også i grell kontrast til uttalelser fra en del av de andre som var inne til høring, som omtalte det å vedta veterinæravtalen som å gamble med folkehelsen.

Det er jo slik at det er en økende forbrukerbevissthet i Norge og i Europa. Vi blir mer og mer kresne når det gjelder kvalitet, og vi er veldig opptatt av at den maten vi plukker fra hyllene på supermarkedet, er skikkelig kontrollert og har en ordentlig kvalitet.

Norge har lenge hatt en høy standard på næringsmiddelkontroll og hatt små forekomster av næringsmiddelbårne sykdommer. I EU settes også nå næringsmiddel-sikkerhet på lista over prioriterte områder, og lovgivningen skal ytterligere skjerpes.

Så er det riktig, som statsråden har gitt uttrykk for, at både økt reisevirksomhet og handel med biologisk materiale øker risikoen for næringsmiddelbårne sykdommer. «Grensene er ikke noe naturlig hinder for smittestoffer», sa statsråden. Hvordan vurderer statsråden, som også representerer Regjeringens viktigste parti i denne sammenhengen, det nye kontrollregimet som veterinæravtalen innebærer, også sett i lys av de uttalelser på såkalt faglig grunnlag som er kommet fra en rekke instanser i denne saken, både fra Veterinærforeningen og fra Forbrukerrådets side, om at det er å gamble med folkehelsen å vedta denne avtalen i kveld?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Handel og håndtering av næringsmidler er alltid forbundet med en viss risiko, og de som vil fremstille dette som risikofritt, gjør en alvorlig feilvurdering. Spørsmålet blir i hvilken grad man har tiltak og ordninger som gjør at man kan si at risikoen er akseptabel, og at man har et forsvarlig regime. I det spørsmålet har jeg måttet bygge på de grundige vurderinger som er gjort i Næringsmiddeltilsynets vitenskapelige komite, i Helsetilsynet og i Statens institutt for folkehelse, som alle er kommet til at avtalen, sett i sammenheng med den etter hvert lange rekke av tiltak som er introdusert for å møte denne situasjonen, stiller oss overfor en akseptabel og forsvarlig situasjon. Min konklusjon er helt klart at dette på ingen måte er en gambling med folkehelsen. Det ville ikke vært mulig for meg å stå oppreist og anbefale en slik avtale hvis jeg hadde et snev av mistanke om at så ville være tilfellet. Jeg mener at det foreligger et solid faglig grunnlag for å anbefale avtalen på det grunnlag jeg her har nevnt.

Erna Solberg (H): Jeg vil tilbake til det solide faglige grunnlaget, som statsråden nevnte i svar på forrige replikk. I forbindelse med høringene som utenrikskomiteen/næringskomiteen avholdt, ble det avklart at Veterinærforeningen og veterinærene i stor grad har hatt noe andre synspunkter på denne avtalen enn det bl.a. ekspertkomiteen har hatt. Blant annet sa professor Per Einar Granum fra Veterinærhøgskolen i høringen følgende for å begrunne hvorfor det var forskjell på disse synspunktene:

«Det norske medisinske miljøet vet nesten ikke hva diareesykdommer er, for de fleste av dem vi har i Norge – to tredjedeler av dem som vi har dokumentert i Norge – er sykdommer hvor du er stedbundet på toalett mens du er syk, men blir relativt fort frisk etterpå.»

Videre sier han:

«Det medisinske mikrobiologimiljøet i Norge er faktisk relativt svakt og lite i forhold til det veterinære mikrobiologiske miljøet.»

Det jeg lurer på, er om statsråden kan gi en vurdering av om det er slik det er blitt hevdet av professoren på Veterinærhøgskolen, at det faktisk er et svakere medisinsk-faglig miljø og mikrobiologisk miljø som har vurdert *positive* sider ved de tiltakene som er fremmet, enn det miljøet som har *negative* innvendinger til veterinæravtalen, og som er representert gjennom de instanser som først og fremst jobber med veterinære forhold?

Statsråd Dagfinn Høybråten: I høringen ble dette spørsmålet reist, og ble belyst bl.a. av representanter for det medisinske fagmiljøet, tilsynsmyndighetene i Helse-tilsynet ved helsedirektøren og av direktøren ved Statens institutt for folkehelse, som nettopp representerer et slikt medisinsk mikrobiologisk miljø. Jeg kan ikke være enig i de karakteristikker som ble gitt fra Veterinærforeningen av det medisinske fagmiljøet i Norge. Jeg vil karakterisere det som relativt frimodige ytringer, som ikke jeg finner grunnlag for, og spesielt synes jeg det er underlig at veterinærrepresentanter uttaler seg med en slik overbevisning om et helt medisinsk fagmiljøes innsikt i mage/tarmsykdommer. Det ble det da også tatt skarp avstand fra under høringen fra de fagrepresentanter som var med i så måte. Dermed er det ikke sagt at de norske fagmiljøene ikke kunne vært sterkere og bedre på dette området, men jeg tror alle parter vil ha fordel av å møte hverandre med gjensidig respekt og se at man faktisk trenger både veterinærmedisinen og humanmedisinen i arbeidet med å sikre trygg mat og sikre en god folkehelse i ernærings-sammenheng.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tor Nymo (Sp): Når vi ser tilbake på den omfattende debatten om og engasjementet mot veterinæravtalen, er det tre forhold vi bør feste oss ved. Det gjelder suverenitet, demokratiets muligheter og politisk troverdighet.

Det flertallet som dessverre etter all sannsynlighet vil sørge for at vi får veterinæravtalen, sørger samtidig for at vi innskrenker vår suverenitet på et viktig område. Vi gir ikke opp vår selvstendige kompetanse til å forvalte folke- og dyrehelse, men vi innskrenker den. Vi forlater et kontrollsystem som vi selv har bestemt, og vi innfører en ordning som gjør at vi må spørre Brussel først. Vi går fra en situasjon med reell handlefrihet til en situasjon der vi må be om lov.

En slik innskrenkning av handlefriheten er alvorlig og burde kun innføres dersom det lå sterke faglige og politiske argumenter bak. Er det slik at våre grensekontroll ikke fungerer, og at vi er på leting etter noe som bedre kan sikre helse i forbindelse med handel over grensene? Nei, det er ikke slik. Det er EU-området med sine regler som sliter med dyre- og folkehelseproblem. Folk flest har derfor ingen forståelse for at ordninger som beviselig gir et brukbart resultat, skal byttes ut med regler som har vist seg ikke å fungere like godt.

Denne saken viser at Stortinget er i alvorlig utakt med folkemeningen ute. Det kan nok også av og til være tilfellet i mindre saker, men veterinæravtalen er en helt spesiell sak. Etter EU-avstemningen er det vel ingen sak som har engasjert så sterkt. Men til forskjell fra EU-spørsmålet er det nesten ingen som har stilt opp for å forsvare innholdet i avtalen, og det er jo forståelig. Veterinæravtalen har vært diskutert i enhver forening, på gatehjørner, rundt middagsbordet og i avisspaltene. Folk forstår hva dette dreier seg om, og når meningsmålerne spør, er om lag to tredjedeler av befolkningen imot.

Folk bør også trekke lærdom av debatten omkring veterinæravtalen. Folk har lært at det ikke nytter å engasjere seg, og de mest oppvakte har lært at politikken skapes hos noen dresskledde herrer i UD, i NHO og på noen forhandlingsmøter i Brussel. Tilliten til vårt folkestyre svekkes. Dersom noen i denne sal i fremtiden beklager en laber oppslutning om våre demokratiske institusjoner, er det grunn til å minne dem om hva veterinæravtalen viste: et stortingsflertall i tydelig utakt med folket.

Unn Aarrestad (Sp): Dersom denne avtalen vert godteken, vil EØS-avtalen verta utvida til å omfatta heile EU sitt regelverk på det veterinære området, noko arbeidartiparegjeringa forhandla fram i 1997. Det verka som om harmonisering med EU var overordna viktig. Så fekk det ikkje hjelpa at me òg harmoniserte med dei dyresjukdomane som EU har. Det kan vera nok å nemna kugalskap, svinepest og munn- og klauvsjuka. Med dette kan me altså aktivt vera med og skusla bort dei konkurransefortrinna som norsk matproduksjon har hatt, og som mange misunner oss. Dette gjeld mykje meir enn fisk.

Til nå har me hatt god oversikt over dyreproduksjonskjeden i Noreg. Det norske husdyrholdet har vore robust mot innslepp av smitte, med små einingar spreidde rundt om i landet. Det vil verta vanskeleg å få same oversikten dersom ein skal erstatta denne «bås-til-bord»-oversikten med sertifikat og attestar frå andre og delvis ukjende område og stikkprøvar på sluttproduktet.

I praksis syner det seg at slike attestar er lite å stola på. I ei undersøking gjennomført av det svenske Livsmedelsverket, synte det seg at det var salmonella i 12 av 57 vareparti frå andre EU-land. I alle dei 12 følgde det med attest som sa at kjøtet var testa for salmonella. Ei NTB-melding i haust sa at kjøtkontrollen på kaia i Oslo hittil i år hadde avvist ni parti med kjøt på grunn av salmonella. Av desse ni var sju frå EU-land.

Elles seier Statens helsetilsyn i høyringsutsegna:

«Når kontrollen overføres til stikkprøver på detaljnivå, kan varen ha vært i handelen flere dager før prøvesvar foreligger og eventuell tilbaketrekking kan skje.»

Maten kan altså vera oppeten.

Elles er eit av dei tilhøva som vekker størst uro hjå helsestyresmaktene, den aukande førekomsten av antibiotikaresistens, med dei følgjane det kan få. Sjukdomar som tidlegare var lette å behandla, kan verta svært alvorlege. Likeins veit me at følgjane kan verta alvorlege når det gjeld hormontilsetjingar og andre stoff i matvarene.

Eg er svært oppteken av forbrukaren sine interesser i dette. Og leiaren i Forbrukerrådet, Anne Lise Bakken, uttalar under den opne høyringa:

«Men vi har hele tiden sagt at kanskje burde ideelt sett ytterligere tiltak ha kommet i tillegg til, og ikke i stedet for, det kontrollregimet som vi allerede har. Forbrukerrådet mener at man hermed tar store sjanser. Jeg har i en annen sammenheng betegnet dette som å gamble med folkehelsen, fordi man ikke vet hvilke konsekvenser dette vil få for Norge.»

Dette sa altså ein tidlegare arbeidartistatsråd og stortingsrepresentant.

Anneliese Dørum (A): Jeg skjønner at de kreftene som ønsker at Norge skal bli medlem av EU, har presset på for å få vedtatt en utvidelse av EØS-avtalen. Selv om det norske folk sa nei til EU ved folkeavstemningen i 1994, blir det gjort stadige forsøk på å knytte Norge så nært opp til EU at vi etter hvert ikke vil ha noe annet alternativ enn å bli medlem.

EØS-avtalen i seg selv fører til at Norge på mange områder må godta EUs regelverk og lover uten at vi har reell innflytelse. Ved å utvide avtalen, i denne omgang gjennom veterinæravtalen, vil vi svekke vår selvstendige status ytterligere. Vi vet at Schengen-avtalen kommer i neste omgang, og med den får vi en enda tettere integrering med EU. Dersom vi også skal knytte oss fast til euroen, slik mange nå tar til orde for, slik at vi blir nødt til å føre en finans- og pengepolitikk lik den som føres i EU, har vi kommet et langt skritt på veien mot fullt medlemskap.

Dersom de kreftene som ønsker EU-medlemskap, får gjennomslag for sin strategi om stadig nærmere tilknytning til EU, vil vi etter hvert bli EU-medlem i gavnet, men ikke i navnet. Da gjenstår etter mitt skjønn ikke noe annet alternativ enn fullt medlemskap. Dermed blir det norske folks nei til EU satt til side uten at folket har fått anledning til å si sin mening om det. Dette er en viktig årsak til at jeg går imot veterinæravtalen.

Avtalen slik den nå foreligger, er sikkert så bra som vi kan få den, men vi avgir suverenitet til EU. Det er også et tankekors at Den Norske Veterinærforening, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Forbrukerrådet advarer mot avtalen. Hvorfor gjør de det? Er det fordi de har egne interesser i saken, eller er det fordi de mener avtalen er uheldig for den norske folke- og dyrehelsen? Jeg kan ikke se at de har noen annen interesse av å gå imot denne avtalen enn at de ønsker trygghet for mat og dyrehelse, og at de ønsker at vi skal kunne bestemme selv over hvordan vi vil sikre den.

Are Næss (KrF): Jeg kan ikke la meg representere i denne debatten bare gjennom andres sitater fra mine innlegg i debatten den 23. januar 1997. Argumentene fra den gang er imidlertid like holdbare. Det samme er det stortingsflertall som den dagen sa nei til å videreføre den eksisterende veterinærkontroll. Det har Regjeringen tatt konsekvensen av. Den har kommet med et forslag i samsvar med stortingsflertallet, og Regjeringens forslag til nasjonale kontrolltiltak er så gode at de tunge fagmiljøene nå støtter Regjeringens forslag. Ja, det hevdes endog at de nye kontrolltiltakene er bedre enn de nåværende.

Konklusjonen fra de faglige miljøene er altså nå en annen. Det må bety at Regjeringens forslag til nasjonale tiltak på en tilfredsstillende og betryggende måte kompensere for bortfallet av grensekontrollen. Det er jo ikke bare et spørsmål om hvor kontrollen foretas, men også et spørsmål om hvor god den er, hvilket innhold vi er villig til å gi den. Det kanskje viktigste argument for grensekontroll, tidsfaktoren, at kontroll på mottaksstedet vil kunne komme etter at maten er blitt spist, vil etter mitt syn relativt raskt kunne bli imøtegått av nye teknikker for påvisning av genetisk materiale fra smittestoffene.

Det er tydeligvis noen som finner det nyttig å gi inntrykk av at Norge i dag befinner seg i en nærmest hermetisk lukket tilstand, med grenser som effektivt stenger smittestoffene ute, men opphever vi grensekontrollen, vil bedrevet mat flomme inn over landet og bare bli kontrollert etter at vi har spist maten og blitt syke av den. Slik er det jo ikke. Også dagens kontroll er en stikkprøvekontroll. Derfor er jeg grunnleggende skeptisk til meningsmålinger som baserer seg på en spørsmålsstilling der fremstillingen blir et valg mellom nåværende grensekontroll og stikkprøvekontroll i markedet uten at man nevner at også den nåværende kontroll er en stikkprøvekontroll. Slikt er ikke seriøst og er etter mitt mening villledende.

Jeg har tidligere i min vurdering av den veterinære grensekontroll lagt betydelig vekt på de faglige vurderinger. Det gjør jeg fortsatt, og jeg vil på den bakgrunn støtte Regjeringens forslag.

Marit Tingelstad (Sp): Det er et sterkt engasjement blant forbrukerne i denne saken. Folk vil ikke risikere økt smittepress, slik det nye kontrollregime kan føre til, fordi de strenge grensereglene Norge har hatt, avløses av

kontrolltiltak som størstedelen av fagekspertisen mener er risikofylt.

Den tverrpolitiske aksjonen Trygg Mat favner enkeltmennesker, grupper og organisasjoner fra hele landet. I tillegg har vi fått tilsendt en rekke brev og opprop fra kommuner, organisasjoner og enkeltpersoner. Dette må gjøre inntrykk. Videre er Forbrukerrådet sterkt advarende mot svekkelsen av den veterinære grensekontrollen.

Det nye systemet baseres på sertifisering og dokumentasjon fra avsenderland. Resultatene fra Sverige, referert i proposisjonen, avslører en foruroligende høy andel feil og mangler ved slik attestasjon. Dette svekker troverdigheten knyttet til EUs kontrollsystem, slik jeg ser det.

Norge har en svært god matkvalitet og et svært beskjedent omfang av matbårne sykdommer i forhold til andre europeiske land. Statens helsetilsyn sier det bl.a. slik i sin høringsuttalelse:

«Selv om mengden varer som blir importert ikke skulle øke vesentlig, frykter vi at en utvidelse av EØS-avtalens vedlegg I vil øke smittepresset mot Norge på grunn av nedbyggingen av den veterinære grensekontrollen.»

Statens helsetilsyn er bare en av mange faginstanser som advarer Stortinget sterkt mot å gå inn for det framlagte forslaget.

Jeg har nå omtalt kontrollsvækkelsen ved matvareimport. Et minst like viktig område er karantenebestemmelsene for levende dyr, som vil endres dramatisk. Ifølge veterinærkspertisen vil karantenebortfallet gjøre det vanskelig å oppdage sykdom med lang inkubasjonstid, fordi isolasjonstiden er for kort. Handelen med levende dyr over grensen er ubetydelig i forhold til handelen med matvarer med animalsk opprinnelse. Det burde derfor ikke ha noen handelspolitisk betydning om vi fikk anledning til å opprettholde en grensekontroll med fastsatte, strenge karantenebestemmelser for innførsel av levende dyr. Det gjelder nemlig muligheten til å gi total beskyttelse til en rimelig pris i forhold til de skadene utbrudd av nye sykdommer kan forårsake.

Det må være et troverdighetsproblem for stortingsflertallet å gå inn for endringen av grensekontrollen når en ser tilbake på hva flertallet konkluderte med i Innst. S. nr. 248 for 1991-92, der det ble sagt at Norge i EØS-avtalen hadde fått varige unntak fra EUs regelverk når det gjelder veterinære og plantesanitære forhold, noe som gir Norge rett til å beholde nasjonale bestemmelser som sikkerhetstiltak mot smitterisiko som følge av handel med visse dyrearter og animalske produkter.

Regjeringen Brundtland vurderte den norske grensekontrollen og muligheten for karantene av dyr og vareparti som «avgjørende for opprettholdelse av vår gunstige dyrehelse». Men det var den gang og ikke nå.

Et positivt element skal trekkes fram fra proposisjonen, nemlig at det skal legges fram en totalvurdering av det nye regelverket og smittesituasjonen sammen med forslag til endringer som måtte være nødvendig. Jeg er glad for dette og håper at det får full tilslutning.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg velger å komme med konklusjonen først. Av merknadene i saken under behandlingen i næringskomiteen går det fram at jeg slutter meg til synspunkter som konkluderer med at det etter en helhetsvurdering er rett å gå imot avtalen.

Vi vet at den politiske bakgrunnen for saken er et stortingsflertall fra 1997. Dette stortingsflertallet gav klare signal til regjeringen uavhengig av hvilken regjering som sitter, og disse signalene har selvfølgelig Regjeringen lojalt fulgt opp gjennom forhandlinger og nå den foreliggende avtalen som er til behandling.

Som vanlig er det gjort et grundig, godt og velfundert arbeid av landbruksministeren spesielt og Regjeringen generelt. Men til tross for det kommer jeg til den konklusjonen at det er rett å gå imot avtalen slik den foreligger. Som kjent vil de øvrige i Venstre stemme for avtalen.

Hovedbegrunnelsen ligger i de faktiske forhold, at Norge er i en unik situasjon når det gjelder dyrehelse og matvaretrygghet og også smitterisiko. For meg er det en overordnet målsetting at vi bevarer disse positive elementene for den norske befolkning og framtidige generasjoner. Etter min mening vil vi ved å overta EUs regelverk for importkontroll av levende dyr og næringsmidler miste den nødvendige fleksibiliteten og handlefriheten til å tilpasse kontroll og tiltak i Norge mot smittepress som oppstår ved import fra andre områder. Den fleksibiliteten tror jeg er det er utrolig viktig å ha hånd om. En vet ikke hvilke situasjoner som kan oppstå. Etter mitt skjønn er ikke de kompenserende kontrolltiltakene tilstrekkelige nok til at jeg er trygg på at de vil fungere, og da må jeg, for å være føre var, gå imot avtalen.

Så til området fisk, som synes å være et viktig argument for at Norge skal gå inn for EUs regelverk. Det gjelder påstanden om at opptrapping av grensekontrollen når det gjelder fisk til EU-land, kan føre til store forsinkelser og økte kostnader. Om det er det ulike oppfatninger og uenighet. Uansett må det oppveies mot at hvis en vedtar en utvidelse av EØS-avtalen, vil andre land, deriblant Russland, bli et tredjeland, med de følger og krav til kontroll som dette vil medføre. Tiden tillater ikke at jeg går nærmere inn på den argumentasjonen, men den er jo for så vidt velkjent.

Ut fra en totalvurdering vil jeg stemme imot avtalen. Det er både ut fra dens innhold, dens konsekvenser, slik jeg ser det, og av hensyn til min personlige politiske troverdighet.

Kjell Engebretsen (A): Denne debatten har avklart at Regjeringen står bak avtalen, og de anbefaler den. Alle de tre fagstatsrådene og utenriksministeren har på en ganske befriende, klar måte gjort dette helt klart for Stortinget. Nå er det ikke så merkelig at man har vært litt usikker. En del innlegg som har vært holdt her av medlemmer fra regjeringspartiene, og en del holdninger til denne avtalen som kom fram for drygt halvannet år siden, viser at man ikke ønsket en slik avtale.

Nå vil naturligvis Regjeringen forsøke å gi inntrykk av at det som legges fram, er bedre enn det de for halvannet år siden tok sterk avstand fra. Dette er politikk, sa

utenriksministeren tidligere, og det er slik her i salen at det fra tid til annen blandes litt politikk inn i debatten. Det jeg tror vi har fått avklart i løpet av denne dagen, er at den avtalen som lå til grunn da den nåværende regjering overtok, ble videreført uten endringer. Det er den avtalen som nå er til behandling her i salen.

Videre er det slik at bortsett fra zoonoseenheten, som jeg synes det er veldig bra at denne regjeringen har fått fram, var alle nasjonale tiltak ferdigkonstruert. Det er altså ikke slik at Regjeringen, når den ikke fikk til en annen avtale som den hadde håpet, skapte en rekke nye nasjonale tiltak for å kompensere for dette. De tiltakene lå der allerede fra den forrige regjeringen.

Endelig er det slik etter hva jeg forstår, at sikkerhetsklausulen skal brukes aktivt og effektivt, hvilket også er en videreføring av den politikken som ble ført tidligere.

Nå ser jeg at Tor Nymo ikke er i salen, men når jeg treffer ham, skal jeg fortelle ham at å framstille dette så dramatisk som han gjorde, er litt underlig. For fire av hans partis statsråder i Regjeringen tok ikke avstand fra denne avtalen da den ble undertegnet sommeren 1998. De tok avstand fra den og dissenterte i det øyeblikk saken skulle oversendes til Stortinget. Det er forbausende at de ikke så den elendigheten som Nymo beskrev, da avtalen ble undertegnet.

Randi Karlstrøm (KrF): Et viktig argument for det forslaget som foreligger, er at det påstås at avtalen er bedre enn det gjeldende systemet med hensyn til mulighet til å hindre å få smitte til landet. Det er bra, men dette sier lite om hvilke muligheter vi har innenfor dagens system til forbedring, uten å måtte avstå myndighet til EU. Mitt syn er at vi kunne utnyttet dagens system og fått et bedre smitteforebyggende regime.

Prisen for det smittenivået vi får framover, tatt i betraktning det totale handelsavtalebildet, er høyere enn med dagens system. EØS-avtalen er dynamisk, og i utvidelsen av EØS-avtalen ligger det en helt entydig dynamikk mot et høyere smittepress som bare vil kreve stadig dyrere kompenserende tiltak. Her kan jeg vise til WTO-avtalen og de kommende WTO-forhandlinger og sterke handels- og næringsmiddelinteressers hamring på norske tollsatser. I avveiningen mellom eksportinteresser og handelsliberalisering på den ene sida og forbrukerinteresser og ønsket om å trygge miljø og helse på den andre sida, mener jeg at stortingsflertallet gjorde et stort skritt i feil retning i januar 1997.

Fellesskapet blir påført økte kostnader og økt helserisiko for at først og fremst lakseoppdrettere skal få redusert sine kostnader og sin handelsulempe. Dette er en god dag spesielt for oppdrettsnæringens lobbyister, men det er også en anledning til å påpeke at Norge mangler en folkelig og sterk forbrukerorganisasjon med politisk tyngde og troverdighet.

Regjeringen har gjort sitt beste ut fra et meget dårlig utgangspunkt. For meg blir det prinsipielle i denne saken så viktig at jeg, til tross for et godt arbeid fra regjeringen Bondevik, vil stemme mot I. Av respekt for folkeavstemningen, der dette spørsmålet var et av de mest følsomme,

mener jeg også det er viktig at et kritisk syn på avtalen kommer fram i voteringen.

EU-romantikerne vant en strategisk seier i januar 1997. For meg er det et tankekors at stortingsflertallet ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til folkeavstemningen om medlemskap i dette spørsmålet, og at en med dette har akseptert prinsippet om at fiskeeksportinteresser byttes mot forbrukernes nasjonale miljø- og helseinteresser og mot økt risiko for tap av nasjonale konkurransefortrinn i landbruksnæringen, nemlig en høy veterinærstandard. Jeg mener derfor at stortingsflertallet har valgt en for dyr løsning på lang sikt, både økonomisk og politisk.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Ekspertane fortel oss at smittepresset frå mat vil auka i framtida. Trass i dei gode og sterke kompenserande tiltaka som Regjeringa har fått med i veterinæravtala, og som eg er svært glad for sidan avtala vert vedteken, vil opnare grenser likevel heller auka enn redusera faren for slikt smittepress.

Europa har problem – store problem. England vart stengt på grunn av kugalskap, tusenvis av kyr vart slakta ned, men det var ikkje tilstrekkeleg. No er Portugal og Sør-Frankrike infisert av kugalskap. Det kostar enormt, og er faktisk ein miljøkatastrofe. Matboren smitte og sjukdomar som smittar frå dyr til menneske, såkalla zoonosar, er eit langt større problem i EU enn i Noreg. Faktisk er det slik at vi har ein smittefrekvens på 10 – 20 pst. av det resten av Europa har, og det er eit gode som det vert vanskeleg å halda på same kva ein vedtek her i dag. Alt er nemleg ikkje avhengig av denne avtala. Den handelen er avgrensa til Noreg i dag, og dei kompenserande tiltaka vil faktisk kompensera. Men opnare grenser for handel med levande dyr og animalsk mat mellom land, og faktisk også mellom regionar, trur eg er feil veg å gå. Difor stemmer eg mot vedlegg I i avtalen i dag.

Eg er ikkje åleine om å meina at den måten ein hand-samar og handlar med levande dyr og dyreprodukt på i EU, er urovekkjande. FN sin organisasjon for matvarer og landbruk, FAO, peiker på at av dei 15 siste epidemi-ane på husdyr har heile ni oppstått i EU, altså i ein av verdas rikaste regionar, der ein burde hatt meir kontroll. Eg trur at framtida trass i ein generell globalisering vil bringa avgrensingar i handelen med visse matvarer på grunn av smittepresset. Førre var-prinsippet er enklare og billigare enn å kjempa mot farlege dyreepidemiar.

Eg vil elles leggja til at den merkeordninga som stats-råd Kåre Gjønnes gjorde greie for tidlegare i denne debatten, er svært bra og vil vera eit middel til å gje forbrukarane makt og kontroll over eiga helse.

Eg er kystkvinne og dermed svært oppteken av både fiskeri og fiskeeksport. Eit nei til avtala vil bety auka krav til kontrollfrekvens ved eksport. Det er i utgangspunktet negativt. Men no er det slik – iallfall på Svinesund – at vi allereie oppfyller dette kravet og meir enn det. Ein kontrollerer alt no over 50 pst. av fisketrailerane. Ein gjennomfører alt den fysiske kontrollen med nødvendige stikkprøver som EU eventuelt vil krevja. Det tek i dag ikkje lengre tid enn det tollklareringa i alle høve vil ta for sjåføren. Dermed vert mi samla vurdering at opnare

grenser for animalske produkt og det å gje avkall på føre var-prinsippet er feil veg å gå i ei verd der smitte frå mat er eit aukande problem.

Til slutt vil eg som eit apropos til Fridtjof Frank Gundersen sitt tidlegare innlegg gjera merksam på at i Kristeleg Folkeparti er det slik takhøgda at ein kan dissentera utan at det står i innstillinga.

Øystein Hedstrøm (Frp): Debatten ute om veterinæravtalen har veldig mye vært preget av skremselspropaganda, usakligheter og overdrivelser. Selv om det i et demokrati er viktig at alle får slippe til med sine synspunkter, er det langt fra alle som blir hørt. Mange spesialister og pressgrupper må bare konstatere at de fremstillinger som er brakt til torgs, ikke har påvirket stortingsrepresentantenes vurderingsevne. Argumentene har ikke vunnet gehør.

I den forbindelse vil jeg sitere professor Kaare Norum fra den åpne høringen her i huset den 30. november:

«...synes jeg egentlig ikke man skal bruke uttrykk som å «gamble med folkehelsen» og «folkehelseprinsippet som helhet» når man snakker om disse tingene, for det er langt mer viktige ting i ernæringsammenheng som har med folkehelsen å gjøre. Selvsagt kan det bli økt sykkelighet av smittebårne ting når smittebårne sykdommer kommer inn, men sett i relasjon til våre store helsemessige problemer, har den ærverdige forsamling på den andre siden av bordet langt mer viktige oppgaver å gjøre enn det de gjør i dag.»

Disse uttalelsene er det mange som er enig i. Professorens ernæringsfysiologiske betraktninger om å bruke mer fisk, frukt, grønnsaker og kornprodukter i kostholdet vil ha langt større betydning for folkehelsen enn den veterinæravtalen vi debatterer i dag.

Det må være klart at globaliseringsprosessen, hvor folk forflytter seg over store avstander, også utgjør en risiko for spredning av smitte og sykdom. Men veterinæravtalen regulerer ikke disse forhold. Faren for smittespredning øker også med folks forretnings- og feriereiser til fjerntliggende strøk og volumet på handelen med kjøtt og levende dyr. Men den reviderte EØS-avtalen legger ikke opp til endringer i forhold til gjeldende avtale når det gjelder mengder.

Et nytt kontrollsystem hvor grensekontrollen gjøres overflødig og erstattes av nøye kontroll på produksjonsstedet og styrket kontroll av matvarer i butikker og på serveringssteder, har sine fordeler. Hvis en konsument blir syk av mat som er kjøpt i en matvarebutikk, hjelper det lite om kontrollen av maten ved grensen viste at maten hadde tilstrekkelig kvalitet.

Meningsmålinger viser at et stort flertall av det norske folk er imot å fjerne grensekontrollen av importert kjøtt. Til det er å si at nordmenns dobbeltmoral kjenner ingen grenser. De samme personer som sier de er redde for å miste nasjonal styring med veterinærkontrollen, kjører selv gigantiske kjøttberg over Svinesundbroen hver eneste dag. De valfarter som aldri før over grensen for å meske seg i svinebillig EU-kjøtt. I en slik situasjon gjelder det å

holde hodet kaldt og ikke la avgjørelser preges av følelser, men sunn fornuft.

John Dale (Sp): Det er semje i norske fagmiljø om at smittepresset mot norske forbrukarar vil auka når importen av dyr og animalske produkt stiger. Debatten har også vist at ingen vil utfordra ei slik innlysande sanning. Samtidig veit me at verdshandelen på dette området er i rask utvikling. Det ligg i korta. Svaret på ei slik utvikling burde vera sterkare og ikkje svakare grensekontroll. Det er òg udiskutabelt. Det kan ingen koma ifrå. Men denne konflikten, dette problemet, «løyser» representantar frå fleirtalet rett og slett ved å erklæra at det nye EØS-regimet vert minst like godt som det gamle, ja faktisk betre enn det me har i dag. Det er oppsiktsvekkjande, særleg fordi det signaliserer at eit fleirtal no bur seg på å forsvara ein stadig aukande import av dyr og animalske produkt.

Sant å seia hadde eg få illusjonar om at fleirtalet ville ryggja i debatten om kontrollregimet, men eg hadde venta at talsmenn for denne store flokken i det minste hadde stått fast på at dei nye kontrollordningane er og vert kompensatoriske og ikkje fullgode, og at me difor i neste omgang kunne venta at fleirtalet ville sjå med meir kritiske auge på den aukande verdshandelen med mat. Me har ikkje i dag fått det minste hint om at ein slik tankegang har rotfeste i stortingsfleirtalet. Det er det verkeleg grunn til å merka seg.

Og så ei sak til. Det vart sagt av representanten Steensnæs her i dag - slik eg oppfatta han - at det i denne situasjonen ikkje er snakk om å selja ut folkehelsen for fisk. Javel. Men både her i huset og særleg mellom folk flest rår det stor tvil på det punktet. Det som i alle fall bør vera tvillaust, er at fleirtalet vil utvida EØS-avtalen og dermed ytterlegare auka det demokratiske underskotet, som er stort nok frå før. Og eg kan ikkje forstå at det kan vera rett å selja ut bitar av den makta som ligg i parlamentariske forsamlingar, eller slik det eventuelt skjer her, setja ho ut av funksjon for eit udefinert tidsrom, om føremålet er aldri så godt. EU og EØS, og for den del også OECD, og eg tenkjer då særleg på MAI-avtalen, og Verdens Handelsorganisasjon, er jo nettopp uttrykk for at økonomiske interesser har forrang framfor den demokratiske dimensjonen. Å blunda for at folkets representantar i sak etter sak i eller utanfor EU vert spelt utover sidelinja, vil i det lange løp vera katastrofalt. Som europearar - og eg strekar under det - har me eit felles ansvar for å snu denne utviklinga og ikkje ta fleire steg, små eller store, i feil retning. Dette er for meg eit hovudargument for å røysta mot veterinæravtalen.

Statsråd Kåre Gjønnes: Det blir et tankekors for meg når enkelte i denne sal hevder at EUs kontroll av fisk, slik det er hevdet at den kan bli, kommer i konflikt med WTO, og at de samme representanter hevder at vår grensekontroll, som vi eventuelt skal styrke og opprettholde ut fra det vi har i dag, skal være legal i forhold til WTO. Her synes jeg det er en selvmotsigelse, og de som bruker denne typen argumenter, burde tenke seg om en

gang til, hvis det er folkeopplysning vi driver med i forhold til debatten vi har ute i folket.

Jeg er glad for folkelig engasjement, men det er også et politisk ansvar å bidra til at debatten foregår på riktige premisser. Belgisk blå er blitt selve symbolet på denne debatten, og man henviser til bildene av disse dyrene, som ingen av oss liker, og sier at dette blir situasjonen med ny veterinæravtale. Det er ikke sant, og de som markedsfører disse synspunktene, vet det. Og det er da jeg blir i tvil om folkeengasjementet skjer ut fra at en bidrar til opplysning om hva vi egentlig snakker om.

Så er det snakk om nedslaktning av dyr. Vi har vel også hatt situasjoner i Norge der vi har måttet gripe til det samme for å få situasjonen under kontroll.

Så har jeg lyst til å gi en liten tilbakemelding til saksordføreren, som jeg synes har gitt en veldig skikkelig framstilling av denne saken – om hva som var og hva som er, for å bruke den debatten på nytt igjen. Det som er en realitet, er at enkelte fagmiljø tidligere har uttalt seg kritisk og sagt at de er imot, men som senere har sagt at med de tiltakene som nå er lagt inn, er dette akseptabelt. Jeg synes også at de som deltar i debatten her i dag, og refererer til disse fagmiljøene, bør referere til de siste uttalelsene, og ikke til de tidligere, hvis det skal være en reell og ordentlig debatt.

Så vil jeg bare peke på at det at maten er spist og fortært før kontrollen, har vært et viktig argument. Men det som importeres i dag fra Sverige og Finland, kontrolleres ikke i det hele tatt. Det spises og fortæres, og vi lever med det. Der må vi også tilpasse argumentasjonen ut fra en faktisk situasjon i forhold til det som blir situasjonen, hvis vi skal drive folkeopplysning i forhold til den debatten vi har omkring oss. Og er noen bekymret for å kjøpe importert mat, er det faktisk anledning til å gå i butikken og velge norsk. Kvaliteten i norsk landbruksproduksjon kommer fram gjennom de merkeordningene som er kommet, og dette gjør at en kan få lov til å velge det en er sikker på er trygt, i den situasjonen som vi nå vil ha framover.

Bror Yngve Rahm (KrF): Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt å ta ordet i denne debatten, men jeg har gjennom hele dagen med stor interesse lyttet både til saksordføreren, som jeg i likhet med landbruksministeren synes har presentert dette på en meget god måte for Stortinget, og til de som er skeptiske og klart imot denne avtalen.

Dette har vært en vanskelig prosess, ikke bare innad i Regjeringen og i regjeringspartiene. Det er mye som taler for at det har vært en vanskelig prosess langt inn i andre partier også. Og for min egen del må jeg erkjenne at det ikke har vært noen enkel vei å komme fram til den beslutning som jeg har falt ned på. Jeg har lyst til å signalisere at det faktisk er et flertall i regjeringspartiene som støtter Regjeringens forslag slik det foreligger. Jeg er en av dem som kommer til å gjøre det.

Det er fra enkelte hold forsøkt skapt inntrykk av at Regjeringen med åpne øyne går inn i en situasjon der man selger folkehelsen, slik det har vært uttrykt her. Og

det er en form for argumentasjon som jeg synes det er grunn til å tilbakevise. Selvsagt gjør ikke Regjeringen det. Den legger ikke fram en avtale som den ikke mener vil ivareta folke- og dyrehelsen og samtidig sikre de nødvendige eksportmuligheter og – rettigheter for en stor næring som fiskerinæringen.

Men når jeg sitter og hører, er det ett spørsmål som stadig vender tilbake til meg. Jeg har for en gangs skyld lyst til å si meg enig med representanten Øystein Hedstrøm. Det er ikke ofte jeg har vært det før – og det blir sikkert ikke så ofte heretter heller. Men han reiser et tankevekkende problem i forhold til dem som på prinsipielt grunnlag frykter for folkehelsen ved den ordningen det nå legges opp til, nemlig det at vi i dag faktisk tar omtrent like mye ukontrollert mat – særlig gjelder det kjøtt – inn over den norske grensen, som det vi gjør gjennom formelle ordninger. Den maten blir ikke kontrollert, og vi blir altså ikke syke av den. Nå legger Regjeringen opp til en ordning hvor man har betydelige kompensere tiltak og kontrolltiltak. Hva er da grunnen til at vi skal bli syke av den maten? Og jeg har veldig vanskelig for å forstå at den frykten som nå kommer til uttrykk, ikke må ha som konsekvens at de som på sterkt prinsipielt grunnlag går imot den ordning som det nå legges opp til, også må gjøre noe i forhold til den mat som tas inn over grensene som kvotehandel, som er ukontrollert, og som slettes ikke er risikofri. Det må jo bli en naturlig konsekvens av den argumentasjonen så langt jeg kan skjønne.

Jeg vil støtte og anbefale Regjeringens opplegg.

G u n n a r B r e i m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Kari Økland (KrF): Jeg har med stor interesse fulgt debatten gjennom dagen, og etter alle disse timene med debatt er vel det meste sagt.

Regjeringen har gjort et solid og godt arbeid ut fra det oppdraget som stortingsflertallet gav Regjeringen, og kontrolltiltakene er utvilsomt gode. Det er mange hensyn som skal avveies og søkes ivaretatt på den beste måten. I tillegg har ulike partier og ulike politikere gjerne ulik målsetting med den politikk som føres. I så måte er det vel vanskelig å hevde at ett standpunkt er rett og ett er galt.

Ut fra en helhetsvurdering har jeg etter hvert landet på at jeg vil ta størst hensyn til forbrukeraspectet og føre var-prinsippet. Derfor vil jeg også gå imot I i innstillingen. Samtidig erkjenner jeg hva som vil bli utfallet i saken.

Jeg har lyst til å si at det er noe positivt med den debatten som har vært ført, ikke bare her i salen, men også i media i lang tid. Og det er det at vi har fått påpekt alvorlig ved faren for smitte gjennom dyr og animalske produkter, og samtidig det viktige i å ha gode beskyttelses- og kontrolltiltak. Og når nå denne avtalen etter all sannsynlighet blir vedtatt, håper jeg at ikke bare vi politikere fortsatt er oss dette bevisst, men at også importører, bønder og den jevne forbruker husker på dette når en etter spør de ulike produkter og varer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1432)

S a k n r . 2

Innstilling frå utanrikskomiteen om eksport av forsvarmateriell frå Noreg 1997 (Innst. S. nr. 75 (1998-99), jf. St.meld. nr. 43 (1997-98))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1433)

S a k n r . 3

Innstilling fra samferdselskomiteen om Lofotens fastlandsforbindelse (Innst. S. nr. 73 (1998-99), jf. St.meld. nr. 53 (1997-98))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

- Det anses vedtatt.

Ola Røtvei (A) (ordfører for saken): Jeg burde vel kanskje i denne saken starte innlegget mitt med en strofe fra «Vi vandrer med freidig mot». Den lyder som så:

«La veien gå hvorhen den vil, vi vandrer frem med sang og spill.»

Men så enkelt er det nok ikke. Regjeringen har invitert Stortinget til å komme med innspill – eller kanskje jeg bør si et klart råd – om hvor videreføringen av Lofotens fastlandsforbindelse skal gå, og alternativene er opp til flere. Forhåpentligvis vil Regjeringen få en klar marsjordre når avstemningen er ferdig i kveld – også fra regjeringspartiene med noe ulik innfallsvinkel.

Denne vegsaken har forårsaket det største folkelige engasjementet jeg har opplevd i mine år i komiteen, men så er det også en gammel vegsak. Det er faktisk 65 år siden forbindelsen ble framsatt som et vegkrav. Jeg står her med en kopi av Lofotposten av 17. juni 1933, og jeg har lyst til å ta et par sitater fra denne artikkelen. Det første lyder:

«Man er oppmerksom på at der skal mange penger til å bygge veier, og alle krav kan ikke etterkommes i en rimelig fremtid. Men her er det å merke at store deler av Lofotveien som gjenstår burde ha vært bygget for lenge siden sammenlignet med veibygging forøvrig i landet.»

Det andre sitatet lyder:

«Vi er endelig kommet så langt at her virkelig er enighet i Lofoten om gjennomgangsveien. Riktignok er her noen få personer som for egen vinnings skyld ikke er særlig glad for en vei-, ferje- og broforbindelse mellom øyene, men disse menn utgjør knapt en hundredels pro mille av folketallet.»

Det var den gangen. Siden er det jo bygd en del vegger, og det er bygd en del broer. Nå gjenstår siste etappen.

Samferdselskomiteen har ved flere anledninger opp gjennom årene vært på befaring i området. Det skjedde også denne gangen. Komiteen ble møtt med stor medieinteresse og stort folkelig engasjement. Jeg vil gi honnør til komiteens medlemmer for en rask saksbehandling når partigruppene først hadde gjort seg opp en mening om videreføring av prosjektet. Dette er årsaken til at det ble mulig å ferdigbehandle denne saken i Stortinget før jul. Forhåpentligvis vil det foreligge en klar tilråding i saken fra Stortingets side når vi avslutter møtet i kveld, dvs. hvilken trasé som skal legges til grunn i det videre arbeidet med Lofotens fastlandsforbindelse, selv om vi skal stemme over flere alternativ før vi er i mål.

Allerede ved behandlingen av Norsk veg- og vegtrafikkplan for 1990-93 la Stortinget til grunn at Lofotens fastlandsforbindelse skulle følge den såkalte nordre trasé. I 1995 gikk Stortinget inn for å supplere konsekvensutredningen for nordre trasé med en vurdering av tunnel under Hadsselfjorden. Det ble da forutsatt at fullførelsen av Lofast ikke skulle forsinkes, og parallelt skulle prosjektet etter nordre trasé fullføres til øst for Raftsundet. Videreføringen av prosjektet ligger inne i Norsk veg- og vegtrafikkplan for 1998-2007. Det ble i vegplanen lagt til grunn at kostnadene ved videreføringen var svært usikre. Komiteen har nå merket seg at kostnadene ved en del av alternativene er høyere enn det som er forutsatt i vegplanen.

Fylkestinget i Nordland har vurdert konsekvensutredningen i lys av sine tidligere vedtak, og flertallet i tinget fant ikke grunnlag for å endre tidligere oppfatning om at Lofoten må få sin fastlandsforbindelse og tilknytning til E6 etter nordre trasé. Flertallet la videre til grunn at de miljømessige konsekvensene av dette alternativet er betydelige, men akseptable, og at delalternativ C-U ble prioritert framfor C.

Kommunene og regionene i Lofoten, Ofoten og Sør-Troms samt store deler av næringslivet i disse områdene anbefaler at nordre trasé velges som alternativ for videreføringen. På den andre siden anbefaler statlige fagmyndigheter Hadsselfjord-alternativet – i hovedsak ut fra miljøhensyn. Vegmyndighetene anbefaler nordre trasé, alternativ C, dersom Hadsselfjord-alternativet ikke skulle velges.

Jeg vil understreke at stamvegene som hovedtransportkorridorer skal knytte sammen landsdeler og landet med god framkommelighet og forutsigbarhet for de reisende. Dette er i tråd med Stortingets forutsetning for stamvegene. Valg av nordre trasé vil komme hele landsdelen nord for Saltfjellet til gode, uten at dette i noen

særlig grad vil gå ut over dagens forbindelse til Vesterålen.

Flertallet i komiteen legger derfor til grunn at nordre trasé gir Lofoten fastlandsforbindelse nordover og østover, og at dette gir den raskeste veien mot E6. Den knytter Lofoten, på lik linje med Vesterålen, til regionene nord og øst for Vestfjorden, med Harstad og Narvik. Dette vil også være av stor betydning for nærings- og samfunnsnivå, bl.a. i forhold til høgskole, flyplassen på Evenes og ikke minst jernbanen i Narvik, som etter hvert framstår som en effektiv korridor til det europeiske jernbanenettet. Dette er en transportkorridor som allerede er og vil bli en effektiv transportkorridor for fisketransport til Europa.

I tillegg gir nordre trasé fastlandsforbindelse mellom Vesterålen og Lofoten, men denne forbindelsen betyr selvsagt en økning i reisetiden mellom Vesterålen og Lofoten i forhold til Hadsselfjordtunnelen. Men på den annen side vil nordre trasé bety en atskillig kortere reisetid for Lofoten mot E6.

Flertallet forutsetter derfor at ved valg av nordre trasé må ferjesambandet mellom Melbu og Fiskebøl opprettholdes med god frekvens for å sikre en tilfredsstillende internforbindelse mellom Vesterålen og Lofoten. Dette vil være av stor betydning for Hadsel-området.

Dersom man skulle trekke en mer billedlig konklusjon når det gjelder valget av nordre trasé, vil jeg beskrive det slik: For Lofoten og Vesterålen vil dette framstå som det gylne triangel med kurs for Europa.

Flertallet legger stor vekt på at det allerede er bygd veg fra Fiskebøl med bro over Raftsundet, og at dette er en investering på 503 mill. kr i dagens kroneverdi. Den ferdige traséen utgjør ca. en tredjedel av nordre trasé og vil uten tvil være en investering som kommer best til nytte dersom veien bygges videre fra Raftsundet til Gullsfjordbotn.

I valget mellom de ulike alternativene for nordre trasé legger Arbeiderpartiet til grunn at alle alternativene har mer eller mindre negative konsekvenser for naturmiljø og landskap. Det området som har vært mest i fokus, er naturlandskapet langs Øksfjorden og Indrefjorden og forslaget til utvidelse av nasjonalparken. Alternativ C med tunnel vil i stor grad ta hensyn til dette fjordlandskapet. Dette er hovedgrunnen til at Arbeiderpartiet vil tilrå dette alternativet, og ikke alternativ A som ville ha gitt ytterligere 180 mill. kr i reduserte investeringskostnader.

Vi finner det akseptabelt at det legges opp til en dagløsning med bro over Øksfjorden og Husjordøya, mot at inngrepene på Husjordøya reduseres til et minimum.

Med disse ordene vil jeg anbefale innstillingen. Og skulle jeg helt til slutt komme med et personlig ønske, måtte det være at når vi er ferdig med avstemmingen i kveld, håper jeg at julefreden vil senke seg over Lofoten og Vesterålen, og at folket mellom fjellene får en fredelig julehelg og et godt lofotfiske på etterjulsvinteren.

Thore Aksel Nistad (Frp): Stortingsmeldingen om Lofast har vært en stor, viktig og meget vanskelig sak. Jeg må si at det er vel den saken som jeg hittil har fått

flest henvendelser om, og jeg har stor forståelse for at den engasjerer folk både i Lofoten og i Vesterålen. Det foreligger mange alternativer, og alle har sine tilhengere, enten fra Vesterålen eller fra Lofoten.

Valget som Fremskrittspartiet har tatt, har vært vanskelig, og vi har ikke bare studert dokumenter og brev. Selv har jeg vært der oppe et par ganger og sett på områdene, og jeg har vært rundt og lyttet til folks meninger og standpunkter. Men i denne saken som i mange andre veisaker ønsker alle å ha den veitraseen som de liker best, og som de selv synes er gunstigst. Vesterålen vil selvsagt ha den om dagens Europavei, mens Lofoten ønsker hurtigst mulig vei inn mot fastlandet. Da nyttekostnaden i tillegg ble lik for nordre trasé, alternativ A, og tunnel under Hadsselfjorden, ble avgjørelsen for oss enda vanskeligere og tyngre.

Vi har hatt møter og diskusjoner med våre egne partifolk og andre, og alle har hatt gode og nyttige argumenter for sine standpunkter og sin trasé. Det har i Fremskrittspartiet som i de andre partiene, vært delte meninger om hvor veien skulle gå, og jeg vil berømme våre folk både i Vesterålen og i Lofoten for at de uansett hvilket standpunkt vi hadde landet på, ville ha respektert det. Det skal Fremskrittspartiets folk i denne regionen ha honnør for.

Fremskrittspartiet landet på nordre trasé, alternativ A, og det gjorde vi ut fra det standpunkt at store deler av veien allerede er bygd. Restfinansieringen av den delen som står igjen, blir også det billigste alternativet. Nytteløsheten her er også den gunstigste. Vi ser helt klart Lofotens behov for hurtig kommunikasjon inn mot fastlandet, samtidig som man gjør potensielle utbyggingsområder i Lofoten mer attraktive på grunn av ferjefri forbindelse. Det gir også positive virkninger for næringslivet på grunn av den forbedrede fleksibilitet som følger av at de får en ferjefri forbindelse og kortere vei til markedene sine.

Men samtidig ser vi også at forbindelsen mellom Lofoten og Vesterålen er av meget stor betydning. Samhandelen og trafikken internt i denne regionen er stor, og den ville blitt vesentlig styrket med en tunnelforbindelse. Jeg må si at jeg er litt redd på Vesterålens vegne for at de etter dette blir stående litt i en bakevje når Europaveien flyttes til andre områder.

Avgjørelsen for oss i Fremskrittspartiet var ikke lett, men samfunnsøkonomiske betraktninger og den helheten som fantes, gjorde at vi landet på nordre trasé, alternativ A.

Jeg vil på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet legge fram vårt forslag.

Presidenten: Thore Aksel Nistad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): Lofast-saken har vært en vanskelig sak. Jeg har tvilt meg gjennom flere standpunkt før jeg landet på det standpunktet jeg har i dag. I løpet av det drøye året jeg har vært med i samferdselskomiteen, har ikke noen annen sak ført til så mange henvendelser. Vi har faktisk jevnlig blitt kontaktet av lo-

kalpolitikere, egne partimedlemmer lokalt og lokalmedia. Det er ingen tvil om at dette er en sak som er viktig for befolkningen, og engasjementet har vært helt spesielt.

Regjeringen la fram sin innstilling i sommer. Innstillingen framhever Hadsselfjordtunnelen som det beste alternativet. Helt siden innstillingen ble lagt fram, har det med jevne mellomrom vært oppslag i avisene der det stilles spørsmål ved det ene eller det andre i grunnlaget for de konklusjonene som er trukket av underliggende etater, og som departementet har basert sin avgjørelse på. Noen har stilt spørsmål ved de geologiske undersøkelsene, noen sier at enkelte personer har endret syn og ville tilrådd noe annet i dag enn det de tidligere har gjort. Selv om de ulike utspill og oppslag i media har skapt usikkerhet, kan jeg vanskelig gjøre annet enn å forholde meg til de offisielle tilrådingene fra de etatene som har uttalt seg.

Lofast-saken er også en miljøsak. For meg har miljøvurderingen vært viktig. Området Øksfjorden/Indrefjorden er det siste større sammenhengende fjordområdet som relativt sett er uberørt av store inngrep. Området er absolutt ikke inngrepsfritt, med noen få hus og en kraftlinje, men det er ingen tvil om at en veg vil representere inngrep av en ny og langt mer omfattende karakter. Jeg er opptatt av at vi i Norge skal ta vare på mest mulig av de urørte områdene vi har igjen. Vi har ikke minst et internasjonalt ansvar for å ta vare på de naturområdene som er spesielle for Norge, slik som fjordområdene. Vi har dessverre ikke så mange urørte slike tilbake. Derfor er det viktig å verne også dette området mot store inngrep. Det er hovedgrunnen til at jeg har vurdert alternativ A som lite ønskelig.

I en vurdering av Hadsselfjordtunnelen opp mot alternativ C og C-U, er det flere momenter som det er viktig å merke seg. For det første er den samfunnsøkonomiske nettoytten langt bedre for tunnelen enn for de andre alternativene. Med tunnelen kan vi også legge ned fergesambandet. Tunnelen vil på en helt annen måte knytte sammen de to regionene Vesterålen og Lofoten. Det kan ha positive effekter med tanke på utvikling av felles arbeidsmarked, tilgang til felles infrastruktur og sentrumsfunksjoner. Det er heller ikke til å komme fra at det er langs denne traseen det bor mest folk. Med andre ord: Ressursene blir fordelt på flere. Dessuten er det viktig for meg at heller ikke alternativene C og C-U er uten negative miljøkonsekvenser. Derfor har jeg landet på Hadsselfjordtunnelen som det beste alternativet. Samtidig vil jeg nevne at det i Kristelig Folkeparti også er et mindretall som støtter alternativ C, noe andre vil komme nærmere inn på.

Når det er sagt, vil jeg gjerne tilføye noe. For hele gruppen til Kristelig Folkeparti har det vært og er av stor betydning at vi kan bidra til å finne en endelig løsning på en sak som befolkningen i Lofoten har vært opptatt av svært lenge. Vi har registrert at flertallet i denne sal ikke deler vårt syn på trasévalg. Vi har også registrert at det i utgangspunktet faktisk ikke er flertall for noen av løsningene. Det ville være kjedelig for befolkningen i Lofoten om vi skulle ende opp med en slags «operasjonsløsning» – at det var flertall for vegen i seg selv, men ikke for noen av

løsningene. Derfor har vi i Kristelig Folkeparti gjort det klart at vi vil bidra til å finne en løsning. Vi ønsker å bidra til at den miljømessig sett beste løsningen som kan få flertall, blir valgt. Derfor har vi i innstillingen varslet subsidiær støtte til alternativ C. Denne løsningen er miljømessig sett bedre enn alternativ A, og den følger i hovedsak den traseen som mange i Lofoten ønsker.

Til slutt: Jeg håper faktisk at vedtaket som blir gjort her i dag, vil føre til en god og tjenlig løsning for innbyggerne i Vesterålen, i Lofoten og i hele regionen for øvrig. Det tror jeg vi er enig om både i komiteen og i Stortinget for øvrig. Så fremmer jeg forslaget på vegne av Venstre og meg selv om at tunnel under Hadsselfjorden legges til grunn for den videre planlegging av Lofotens fastlandsforbindelse.

Presidenten: Rigmor Kofoed-Larsen har tatt opp det forslag hun refererte til.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): Saksordføreren har gitt en veldig god innføring i saken – i så måte er vel det aller meste sagt. Dette er jo en sak, som han også var inne på, med en lang historie.

Da Norsk veg- og vegtrafikkplan for perioden 1990-93 ble behandlet i 1989, var det en enstemmig komite hvor Høyre var med, som sa at man ønsket å gå videre med dette prosjektet langs nordre trasé. I partiet Høyre hadde man en gjennomgang knyttet til den informasjonen man den gangen hadde, og det var grunnen til at partiet tok det standpunktet. Det ble så som kjent arbeidet videre med den traseen. Arbeidet startet opp, og det ble faktisk også brukt betydelige ressurser på traseen.

Så dukket saken opp igjen i 1995, da daværende samferdselsminister Opseth ønsket å utrede Hadsselfjordalternativet. Høyre var den gangen uenig i det, men vi hadde en liten tilføyelse som gikk på at dersom Nordland fylkeskommune ønsket en slik utredning, var vi villig til å se på det. Svaret tilbake var tindrende klart, at de stod på sin tidligere prioritering, og da fant heller ikke Høyre noen grunn til å gå inn for å utrede Hadsselfjordalternativet, da vi mente det var fastlagt allerede ved behandlingen av vegplanen våren 1989. Den gangen, da man sa nei til utredning av Hadsselfjordalternativet, stod Høyre sammen med Kristelig Folkeparti og Senterpartiet om en slik vurdering. Flertallet, som i hovedsak bestod av Arbeiderpartiet og SV, ønsket en slik utredning. Så skal jeg være så fri å si at jeg i etterkant ser at det vedtaket i grunnen var ganske greit, for det gjør at vi i dag kanskje står med en større bredde i saken enn vi ellers ville gjort. Nå har vi altså fått en skikkelig vurdering av Hadsselfjorden, og samtidig har vi fått utredet de ulike alternativene. Det tror jeg er bra. I tillegg tror jeg det er bra at komiteen fikk saken på bordet, fikk befart de ulike traséene og dannet seg et eget bilde av det hele, som også er grunnlag for den innstillingen som ligger på bordet i dag.

Dette er en sak som har hatt enorm lokal og regional interesse, og det har flere vært inne på. Det har slett ikke manglet på informasjon og henvendelser i denne saken. Liksom saksordføreren vil jeg si at jeg knapt kan huske

at vi – i min tid iallfall – har hatt en sak med tilsvarende interesse og engasjement. Det ligger mange, mange brev fra denne regionen i en skuff oppe hos lederen av komiteen. Det syns jeg er bra, for det betyr faktisk at folk er opptatt av og engasjert i lokalmiljøet sitt. Og det er vel noe vi alle ønsker, uansett hvilket parti vi måtte tilhøre, og hvilken løsning vi til syvende og sist vil falle ned på.

Når sant skal sies, finnes det selvsagt gode argumenter til fordel for samtlige av de aktuelle traséene. Det er ikke noe problem å gå igjennom dette og finne ut at her fins gode argumenter for både det ene og det andre. Men i en slik situasjon må man altså foreta en helhetsvurdering. For Høyre er denne helhetsvurderingen selvsagt også bundet opp i hva vi tidligere har sagt, men ikke minst også i de tidligere investeringene som er gjort. Så må man veie det mot eventuell ny informasjon som tilsier at man burde endre standpunkt. Jeg mener oppriktig at en slik vurdering har Høyre foretatt i denne saken og faktisk kommet til den konklusjon at ut fra det vi visste i 1989, og det vi mente i 1995, er det ikke kommet noen informasjon som vi ikke kjente til tidligere, som skulle tilsi at vi endret standpunkt i saken.

Når det gjelder selve valget mellom nordre trasé og Hadsselfjord-alternativet, burde i hvert fall ikke Høyre sitt valg komme overraskende på noen. Det tror jeg faktisk heller ikke det i virkeligheten gjør. At noen som har kjempet hardt for sine standpunkter, blir skuffet over at et parti ikke har det samme standpunktet som dem, skjønner vi så aldeles utmerket godt. Men selvsagt ville den samme skuffelsen blitt minst like stor hos andre dersom Høyre hadde snudd. Slik er det i politikken når man skal velge mellom ulike ting. Det er vanskelig å tilfredsstille alle.

Av de aktuelle nordre traséene vil det framgå av innstillingen at Høyre har lagt seg på alternativ A. En annen representant for gruppen vil argumentere litt nærmere for det. Jeg skal bare understreke det jeg sa, at kostnadene var vesentlige for Høyre. Hvorfor det? Jo, fordi for norsk samferdsel generelt er henimot 200 mill. kr fryktelig mye penger, og ikke minst for Nordland fylke. Det er mange, mange oppgaver som kunne vært løst for disse 200 mill. kr. Det er en av grunnene til at Høyre har ment at man burde velge den rimeligste traséen. I tillegg er det også en trasé som vi tror ville være lettere på den måten at den går åpent i dagen, iallfall store deler av linjen, og det ville også da være lettere å forutsi kostnadene, slik at det ville komme færre overraskelser på kostnadsiden.

Så skal jeg ærlig innrømme at når det gjaldt alternativ A – og det gjelder da meg selv – så jeg for meg en praktfull innkjøring til Lofoten, en fantastisk innport til Lofoten som ville gitt alle de tusenvis av mennesker som ønsker å dra dit, et førsteinntrykk som var helt overveldende. Det får man selvsagt ikke i en tunnel. Fra andre steder vet jeg at Lofotvegen – som denne vegen kanskje kommer til å hete, hva vet jeg – også i markedsføringssammenheng kunne hatt stor betydning, nettopp knyttet til alternativ A. Det har Atlanterhavsvegen vist et annet sted.

Men la oss bare håpe at den traséen som vi nå velger, får en slik arkitektonisk utforming i terreng og lende at

den kan tilfredsstille kravene til å gi et bidrag til opplevelsen som alle disse menneskene ønsker, i tillegg til selvsagt å være en effektiv, god og framkommelig veg for dem som skal kjøre den hele året og hver bidige dag.

Det vil fremgå av innstillingen at dersom vårt alternativ faller bort, vil Høyre stemme for alternativ C. Det er da mitt ønske, og det vil kanskje bli slik, at vi får et nesten enstemmig storting for alternativ C – det ville gagne saken i aller høyeste grad.

Den aller største utfordringen etter at et vedtak forhåpentligvis er gjort, er å se om det også finnes vilje til å bevilge de pengene som skal til for å bygge vegen. Jeg håper at så er tilfelle, men jeg må ærlig innrømme at erfaringen så langt tilsier at jeg ikke kan være helt sikker.

Jorunn Ringstad (Sp): Fleire har før meg i debatten vore inne på historia bak Lofotens fastlandssamband, så eg skal ikkje bruke tid til å repetere det som andre har sagt. Men vi kan slå fast at saka om fastlandssamband for Lofoten har ei lang historie. I dag har vi kome så langt at vi må gå ut frå at det er det endelege trasévalet vi skal gjere i kveld.

Dette er ei lokaliseringssak som – som så mange andre lokaliseringssaker – har ført til eit stort engasjement lokalt, regionalt og også nasjonalt. I denne aktuelle saka har det vore eit svært stort lokalt engasjement. Alle i området har meiningar om trasévalet.

Dei åra denne saka har vore tema i politiske fora, har svært mange alternativ vore diskuterte. Fleire alternativ har vorte forkasta undervegs i prosessen, men vi står også i dag med fleire til dels svært ulike alternativ.

I ei veglokaliseringssak er det mange forhold som må vurderast. Alternativa for Lofast har alle sine fordelar og ulemper. Det er ikkje slik at ein av dei aktuelle traséane er berre positiv og alle dei andre berre negative. Det er pluss- og minussider ved alle forslaga, og nettopp dette gjer eit val mellom ulike alternativ vanskeleg. Ulike moment må vegast og vurderast opp mot kvarandre.

Eg vil kome inn på nokre av dei vurderingane som har vore viktige for meg i stillingtakinga i denne saka. I meldinga om Lofast er det tre hovudlinjer som er aktuelle. Alternativa A, C og C-U fylgjer tilnærma same trasé frå Raftsundet til Gullselfjordbotn. Skilnaden er kor stor del av strekninga som går i dagen, og kor mykje som blir lagt i tunnel. Alternativ I går frå Raftsundet til Sigerfjord, og det siste alternativet er Hadsselfjordtunnelen.

Etter ei samla vurdering har Senterpartiet kome til at nordre trasé til Gullselfjordbotn er det beste alternativet. Alternativa til Gullselfjordbotn gir Lofoten fastlandssamband både nord- og austover. Lofoten blir knytt til regionane nord og aust for Vestfjorden. Dette er òg den raskeaste vegen mot E6. Kort veg til viktige samferdselsårer er viktig for næringslivet, og Gullselfjord-alternativa fører til betre tilknytning til flyplassen på Evenes og jernbana i Narvik.

Samtidig er dette også ein sambindingsveg mellom Lofoten og Vesterålen, sjølv om denne vegen gir lengre reisetid mellom dei to områda enn det Hadsselfjordtunnelen ville ha gitt. Det er difor viktig, slik fleirtalet i komi-

teen har sagt i merknadene, at ferjesambandet mellom Melbu og Fiskebøl må haldast i gang med ein frekvens som sikrar eit tilfredsstillande internsamband mellom Lofoten og Vesterålen.

Eit argument for å velja nordre trasé er også at det er bygt veg med stamvegstandard frå Fiskebøl med bru over Raftsundet. Dette er ei investering på 503 mill. kr med dagens kroneverdi. Denne investeringa vil kome mest til nytte ved å føre vidare nordre trasé frå Raftsundet. Alle alternativa for nordre trasé har meir eller mindre negative konsekvensar for naturmiljø og landskap. Alle alternativa som går til Gullsfjordbotn, ligg i ytterkant av det utvida forslaget til nasjonalpark. Men nettopp i dette området går det ei kraftlinje som er svært godt synleg i terrenget. Det er også enkelte hus og plantefelt i det same området. Det er altså ikkje snakk om at det no er på tale å leggje ein veg gjennom heilt urørt natur. Alternativ A, som er Senterpartiet sitt primære val, skal på visse strekningar fylgje kraftlinja som alt er i området. Då kan det ved val av alternativ A vere aktuelt å leggje kraftlinja i kabel. Dette kan vere eit positivt tiltak.

Det er òg grunn til å leggje ei viss vekt på at alternativ A er rimelegare enn dei andre alternativa, heile 280 mill. kr rimelegare enn Hadsselfjordtunnelen. Eit alternativ som stort sett går i dagen, vil òg normalt vere lettare å få dei sikraste kalkylene på – i motsetnad til t.d. Hadsselfjordtunnelen, med den uvisse som er knytt til geologien under Hadsselfjorden.

I og med at fastlandssambandet for Lofoten har vore oppe i Stortinget fleire gonger før, kan det også vere grunn til å sjå tilbake på kva standpunkt eige parti har hatt i denne saka tidlegare. Når Senterpartiet i dag i Innst. S. nr. 73 går inn for nordre trasé som fastlandssamband for Lofoten, er dette også ei vidareføring av tidlegare standpunkt i Senterpartiet.

Som det går fram av innstillinga, har Senterpartiet alternativ A som det primære standpunktet. Av innstillinga går det òg fram at Senterpartiet vil støtte alternativ C sekundært.

Inge Myrvoll (SV): Som det har vært nevnt før, er det mange sterke følelser i denne saken, følelser som har med engasjement og entusiasme å gjøre, men som også har ført til at det til dels er blitt en betent sak, med sterke konflikter mellom regionene. Så det er ikke sikkert at julefreden vil senke seg overalt når avgjørelsen er tatt, som saksordføreren var inne på. Vi vil ut fra den løsningen som blir valgt i kveld, sitte igjen med vinnere som sikkert vil feire og kanskje flage, og tapere som nok kanskje vil føle litt mer bitterhet over avgjørelsen. Men de største taperne vil være miljøet og de partier som bryter med de retningslinjer de før har sagt skal legges til grunn for vegprosjektene. Hvis man ikke vil legge de retningslinjene til grunn, er jeg redd for at det kanskje også får konsekvenser for framtidige vegvalg.

Jeg skal si litt om bakgrunnen, men jeg skal ikke gå tilbake til 1933, slik saksordføreren gjorde. Jeg skal gå tilbake til 1989, da en samlet samferdselskomite konkluderte med at nordre trasé skulle være valget, uten at ende-

punktet ble fastlagt. Det var nemlig tre muligheter den gang: Kanstad, som senere er falt bort, og to gjenværende, Gullsfjord og Sigerfjord. For dem som var tilhenger av nordre trasé, hadde man for så vidt fortsatt et valg med hensyn til hvilken korridor man ønsket.

I 1995 var SV med på å vedta at man skulle utrede Hadsselfjord-alternativet. Hvorfor det, når vi tidligere hadde vært med på å gå inn for nordre trasé? Jo, for det første ville vi ikke i ettertid at det skulle hevdes at det fantes et alternativ som ikke var utredet, og som på en måte ville ligge der i en debatt. Vi syntes det var greit å få det på bordet, slik at vi også kunne vurdere om det var et bedre alternativ. Det betyr også at vi åpnet for å vurdere det som alternativ til nordre trasé. Jeg syns derfor det er litt usaklig når en hører at enkelte nå bruker argumentet om at man har bygd nordre trasé over Raftsundet som et argument mot tunnel, ikke minst Arbeiderpartiet, som sjøl foreslo å utrede tunnel og var med på at vi skulle videreføre byggingen over Raftsundet for å få vegutløsning. Så akkurat det argumentet føler jeg er litt usaklig, ut fra den historien utredningen har.

Jeg synes også det er sørgelig at mesteparten av debatten og jobbinga har dreid seg om to hovedalternativ – to hovedalternativ som begge har store minussider eller spørsmålsteget. Jeg vil først si noe om dem før jeg begrunner SVs valg av det tredje alternativet, som jeg føler at andre partier ikke har gått seriøst nok inn i.

Når det gjelder nordre trasé til Gullsfjord, alternativ A og C, er det klart at det er det korteste alternativet østover og for så vidt nordover. Det er også helt klart at alternativ A er det klart billigste alternativet og skiller seg ut i forhold til andre. Så ut fra økonomiske grunner taler mye for det. Men så er det en del tunge innvendinger, og den tyngste innvendingen fra oss i SV er miljøet – jeg vil forresten komme litt mer tilbake til prisen før jeg går over til miljøet.

Det er nemlig en del av prislappen som de som går inn for nordre trasé, enten det er alternativ A eller C til Gullsfjord, ikke har tatt med. Jeg synes det er forunderlig, det irriterer meg litt, at flertallet lukker øynene for at det fins en ekstraregning mellom Gullsfjord og Sigerfjord. Våtmarkproblemene er der allerede nå, og prisen på 100 mill. kr er lagt inn i tunnelalternativet og i alternativ I til Sigerfjord, men er ikke med i prislappen på Gullsfjord-alternativene. Ut fra at vi faktisk også ved valg av Gullsfjord vil få en økt trafikk mellom Gullsfjord og Sigerfjord mener jeg at de problemene må løses. Sjøl om det ikke blir en del av Lofast, vil prislappen være den samme, 110 mill. kr. Så skal man få en saklig vurdering av dette, må man plusse på 110 mill. kr for både alternativ A og C. Fortsatt er alternativ A betydelig billigere enn andre, men det er alternativ C som sannsynligvis blir valgt i dag. Det ligger på nivå med det som foreløpig er anslag til tunnel, og heller ikke så langt fra Sigerfjord-alternativet – jeg skal gå nærmere inn på det – for det mener jeg er overpriset i det anslaget vi har fått fra departementet og direktoratet. Det betyr at det prismessig kun er alternativ A som skiller seg ut.

(Myrvoll)

Men grunnen til at jeg ikke kan gå inn på noe alternativ til Gullsfjord er miljøinngrepene. Jeg syns på en måte at konklusjonen fra fylkesmannen sier det meste:

«Konsekvensutredningen viser entydig at gjennomføring av Lofast via Indrefjord – Øksfjord medfører store, til dels svært store negative konsekvenser for naturmiljø, landskap og friluftsliv. Samtlige alternativ via Nordre trasé (unntatt alt. H og I),» – I er fortsatt aktuelt i Sigerfjord – «herunder alt. A, C og C-U, er etter fylkesmannens vurdering i strid med flere nasjonale miljøpolitiske målsettinger.»

Så uansett om man velger A eller C, har fylkesmannen entydig konstatert at det er i strid med flere nasjonale miljøpolitiske målsettinger. Det har for meg vært det avgjørende. Et tilleggsargument er at disse alternativer jo gir den korteste vegen – det er greit – mellom Lofoten og Harstad-regionen, Ofoten osv. Men samtidig, mellom Raftsundet – hvor vegen nå er ferdig – og Gullsfjord bor det ikke ett menneske. Det fører til en uttelling for gjennomgangstrafikken, som får kortere veg, men det gir ingen lokale uttelling eller for brukere langs vegen, for de fins ikke.

Når det gjelder tunnel under Hadsselfjorden, har det også mange positive sider. Blant annet har det vært nevnt fra representanten Kofoed-Larsen hvilke positive effekter det kan ha å knytte regionene sammen. Og jeg er enig i det hun sier om de positive regionale effektene. Det som gjør at jeg har blitt sterkt i tvil når det gjelder tunnelen, er at jeg føler stor usikkerhet i forhold til teknisk gjennomføring og kostnader. Det er faglig uenighet om kvaliteten på bunnforholdene vedrørende løsmasse, sprekksoner, overdekning – dette blir Norges lengste undersjøiske tunnel – og denne usikkerheten vektlegges betydelig fra SVs side. Det fins også en del andre minus-sider med tunnel. Driften er ganske energikrevende, og den fungerer som en «omvendt» fjellovergang, hvor vogntogene bremses ned til bunns og siger opp på den andre siden.

Vi har da konkludert med at vi må se på Sigerfjord-alternativet, som de andre ikke vil se på. Og det er klart at med det som ligger i dette materialet, ser det ut som det er det dyreste alternativet i forhold til C og i forhold til tunnel. Men i forhold til C mener jeg, som jeg allerede har nevnt, at kostnadene mellom Gullsfjord og Sigerfjord må inn i bildet, og jeg mener også at det som i dag er Rv 822 mellom Fiskefjord og Sigerfjord er av en sånn standard at den må utbedres, også med dagens trafikk. En sånn utbedring har en kalkuleret til 60 mill. kr, en kostnad som også hører med i bildet. Da vil jeg si at alternativet til Sigerfjord ikke har en prislapp som er høyere enn for de andre. Dessuten har det mer positive lokale konsekvenser i tillegg til at det blir en veg for gjennomgangstrafikk. Det gir noen små bygder vegutløsning som ikke har det i dag. I tillegg gir det en bedre transportstandard for levende lokalsamfunn som Kaldjord, Hennes, Blokken, Fiskefjord osv. – hvor det fins en del næringsliv, det fins en del industri osv. – som i dag har en veg med til dels dårlig standard. Med andre ord: Det har en del lokale

effekter. I tillegg har fylkesmannen, som har anbefalt tunnelen, sagt:

«Fylkesmannen vurderer alternativ I til Sigerfjord som et miljømessig akseptabelt alternativ.»

Så da har jeg, med summen av disse argumentene, konkludert med at Sigerfjord er det beste alternativet. I tillegg kunne Sigerfjord fungert som fredspipe – det ble ingen tapere. I Lofoten og i Vesterålen – hvis man ikke får sitt primære valg – har Sigerfjord vært et sekundært alternativ man kunne ha akseptert og levd med. Så hadde man valgt Sigerfjord, hadde man sittet igjen uten tapere i kveld. Det vil si, Hadsel kommer litt i bakevja, men beholder man, som det er snakk om, ferja med redusert frekvens – uten å si noe om hvor god frekvens, men den blir iallfall redusert – vil de likevel ha en løsning.

Ut fra det jeg har argumentert med, vil jeg også signalisere at det for oss er umulig å støtte alternativene A og C subsidiært, ut fra miljøgrunner. Og den usikkerheten jeg føler ved Hadselalternativet gjør at jeg heller ikke kan støtte det. Det betyr at når vårt alternativ er falt, vil jeg stemme mot de øvrige alternativene senere i voteringsene – hvis ikke det skulle skje at noen har blitt overbevist av min tale, tar et gruppemøte i løpet av kvelden og går inn for Sigerfjordalternativet. Det ville ha gledet meg stort.

Presidenten: Kanskje representanten vil ta opp forslaget.

Inge Myrvoll (SV): Ja, jeg vil gjerne ta opp vårt utmerkede forslag, som bør vurderes på ekstraordinære gruppemøter i løpet av kvelden! (Munterhet i salen).

Presidenten: Da har Inge Myrvoll tatt opp det forslaget han refererte til.

Torny Pedersen (A): Så er vi kommet til det som veldig mange mennesker, spesielt i Nordland, har ventet på i nærmere 10 år, en avgjørelse om trasé for fastlandsforbindelse til Lofoten.

Utgangspunktet for fastlandsforbindelsen var nordre trasé, senere kom kravet om en utredning av en tunneltrasé under Hadsselfjorden. Dette ble imøtekommet, samtidig som Stortinget sa at vegen til Raftsundet og brua over skulle bygges uansett.

Vegen og brua er ferdig – en utrolig flott veg til ca. ½ milliard kr, laget til 270 innbyggere i dag. Denne vegen kan bli en begynnelse på Lofotens fastlandsforbindelse dersom Stortinget gjør det riktige valget i dag og velger nordre trasé. Dersom Hadsselfjord-alternativet blir valgt, vil bygdevegen til 500 mill. kr fram til Raftsundet ligge der som et monument over langsiktig feilvurderte vegbevilgninger. Med den fraflyttingen som Nord-Norge nå dessverre opplever, vil denne vegen kanskje betjene bare 100 mennesker om 10 år dersom det fortsatt vil være en blindveg.

Ethvert vegprosjekt vil være et inngrep i naturen. Dette var departementet meget bevisst på allerede i 1992 da ny landsplan for nasjonalparker og andre større verne-

områder i Norge var oppe til debatt. I St.meld. nr. 62 for 1991-92 heter det:

«Departementet tar sikte på å videreføre forslaget om nasjonalpark for Indrefjord/Øksfjord.»

Og videre:

«Et vern av området forutsetter at en finner fram til en traseføring for fastlandsforbindelsen for Lofoten som kan forenes med en fornuftig avgrensing av verneområdet.»

Det som ble sagt i 1992, var meget fornuftig ordbruk, og med det valget som flertallet i samferdselskomiteen nå har gjort, alternativ C, har man ivarettatt de miljømessige sidene i nordre trasé ved at man går inn med tunnel der naturen er mest såbar, slik at bare ca. 100 m sone av verneområdet blir berørt. Der er det både hus, hytter og kraftlinje fra før, så området er ikke totalt uberørt, som noen har hevdet. Hvis man i fremtiden bare skal la miljøinteressene bestemme og se bort fra både næringsinteresser, folks trang til urbanisering og det å komme seg fort fram, vil en enda større del av Distrikts-Norge bli fraflyttet. Jeg mener det lar seg gjøre å forene naturens mangfold med det å skaffe Lofoten en tidsbesparende vegforbindelse til både jernbane og fly. Dette vil gi næringslivet i Lofoten store fordeler, da fersk fisk konkurrerer på tid for levering, og da er 40 minutter ganske lang tid. For reisende til Lofoten om Evenes Lufthavn vil også nordre trasé være både en naturopplevelse og en tidsbesparelse.

Hadde man bare kunnet få både i pose og sekk, ble det selvfølgelig både nordre trasé og Hadsselfjordtunnel. Slik er det ikke, vi må velge. Hadsselfjordtunnelen har selvfølgelig sine fordeler. Miljømessig skårer den poenger, og det at den knytter Vesterålen og Lofoten mer sammen til en storregion er også et godt poeng, men den gir også negative utslag. Prismessig hersker det stor usikkerhet. Pumpestasjonene i tunnelen vil være en utgiftspost på ca. 2,5 mill. kr i året, i forbruk 4,5 GWh pr. år. I denne verdens lengste undersjøiske biltunnel skal alt drivstoff til båter og biler i Lofoten fraktes med tankbiler, og da tunnelen blir så bratt at hastigheten faktisk må ned i alt fra 10 til 30 km i timen, vil også det gi store luftforurensninger. Brann- og sikkerhetsberedskapen må her bli ekstra stor – om det skulle bli Hadsselfjordtunnelen.

I denne saken må noen bli skuffet. Men jeg velger å se det slik at det er Lofotens fastlandsforbindelse vi skal avgjøre, og da er det for meg ganske vesentlig å lytte til Lofotens befolkning og Nordland Arbeiderparti i denne saken.

Til slutt vil jeg ønske at nordre trasé, alternativ C, blir kveldens sluttresultat, samtidig som jeg ønsker Lofoten og Vesterålen lykke til med et godt samarbeid etter denne kvelden.

Statsråd Odd Einar Dørum: Fastlandsforbindelse til Lofoten har vært drøftet og utredet i mange år. I forbindelse med Stortingets behandling av Norsk veg- og vegtrafikkplan for 1990-93, St.meld. nr. 32 for 1988-89, ble Stortinget orientert om arbeidet med fastlandsforbindelsen. Stortinget uttalte i den forbindelse at et så folke-

rikt område som Lofoten bør gis fast vegsamband til det øvrige vegnettet. Dette har nok blitt oppfattet slik at det sies å gi Lofoten et historisk krav på en fastlandsforbindelse.

Det har vært gitt ulike signaler i valg av trasé for fastlandsforbindelsen. I 1989 uttalte Stortinget at nordre trasé burde velges som fastlandsforbindelse. Dette gjorde Stortinget med bakgrunn i den store lokale enigheten som syntes å råde om dette alternativet.

I 1994-95 rådet Samferdselsdepartementet Stortinget til å vedta utredning av tunnel under Hadsselfjorden også før det ble fattet endelig vedtak om hvilket alternativ som skulle velges, som da skal skje i dag. Dette ble anbefalt fordi den lokale enigheten om nordre trasé ikke lenger syntes å være til stede, og fordi det hadde kommet fram at det ville være store miljøkonsekvenser ved valg av nordre trasé. Stortinget gav sin tilslutning til en slik utredning i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 53 for 1994-95, om en del løyvingsendringer mv. på Samferdselsdepartementets område.

I denne forbindelse gikk Stortinget inn for å ferdigstille vegforbindelsen til østsiden av Raftsundet, uavhengig av hva som ville bli valgt som trasé.

Etter grundige vurderinger gikk Regjeringen inn for at tunnel under Hadsselfjorden skulle legges til grunn for videre planlegging av Lofotens fastlandsforbindelse. Tunnel under Hadsselfjorden er det alternativet som kommer best ut i nytte-kostnadsanalysen for de ulike alternativene.

Regjeringen kom fram til at tunnel under Hadsselfjorden ville være det beste alternativet for Lofoten på lang sikt. Regjeringen la vekt på at det var viktig å se regionen LOVE – Lofoten og Vesterålen – i sammenheng. For samarbeidet i regionen vil en tunnel under Hadsselfjorden være det beste alternativet. Valg av Hadsselfjord-alternativet kan bidra til videreutvikling av en region med om lag 57 000 innbyggere. Det er faktisk grunn til å merke seg at folkerike regioner med lavere innbyggertall enn dette, bl.a. i Tromsø-området, har avfolkning pr. i dag, slik at dette regionale perspektivet veide tungt. Utvikling av regionen ved å knytte flere tettsteder sammen vil gi et mer variert og fleksibelt arbeidsmarked for regionens innbyggere. Konsekvensutredningen har vist at en stor del av trafikken over fergeforbindelsen Melbu – Fiskebøl, er intertrafikk mellom Lofoten og Vesterålen. Hypotesen om positivt samspill mellom Lofoten og Vesterålen forsterkes også av utspill fra næringslivet om å se de to områdene i sammenheng. Det er min oppfatning at robuste regioner sikrer utviklingen i distriktene.

I tillegg til dette har Samferdselsdepartementet, i samarbeid med Miljøverndepartementet, valgt å legge avgjørende vekt på konsekvensene for miljø, kulturminner og naturressurser. Hadsselfjordalternativet vil ikke ha konsekvenser for verdifulle naturområder. Ingelsfjorden, Øksfjorden og Indrefjorden utgjør sentrale deler av et større sammenhengende kystalpint område. I naturfaglig sammenheng oppfyller dette området verdikriterier på nasjonalt nivå. Området Indrefjord/Øksfjord er foreslått opprettet som nasjonalpark, jf. St.meld. nr. 62 for 1991-92.

Alle alternativene etter nordre trasé vil i større eller mindre grad berøre dette området.

Hadsselfjord-alternativet er beregnet å koste 860 mill. kr. I Hadsselfjord-alternativet er det lagt inn kostnader med god margin og med erfaringstall fra FATIMA og Frøyatunnelen – for å si det på en mer folkelig måte, de verste og dyreste tunneleksemplene vi så langt har. I tillegg er det gjort grundigere geologiske undersøkelser i denne fasen enn det som er vanlig for tunnelalternativer.

Samtidig er dette en sak med mye for og imot for alle de ulike alternativene.

Det er f.eks. udiskutabelt at veg etter nordre trasé, alternativ A, C og C-U, altså Raftsundet – Ingelsfjorden – Øksfjorden – Sjørdalen – Gullsfjordbotn, vil gi kortere veg inn til E6 for Lofotens befolkning enn tunnel under Hadsselfjorden. Forskjellen i reisetid fra Leknes til Harstad og Narvik etter alternativ A og C i forhold til etter tunnel under Hadsselfjorden er beregnet til ca. en halv time – av en total reisetid på henholdsvis fem og en halv og fire og en halv time etter Hadsselfjord-alternativet. Det er også verdt å påpeke at de ulike alternativene vil gi Lofoten fastlandsforbindelse nord- og østover. Det må også påpekes at mange oppfatter ferga fra Svolvær til Hamarøy som enkleste veg fra Lofoten til E6.

En må selvfølgelig også ta innover seg at en del mennesker ikke ønsker å reise gjennom lange undersjøiske tunneler, selv om dette ved andre undersjøiske tunneler synes å være en frykt som avtar med tiden.

I tillegg til dette er det blitt bygd en veg til ca. 500 mill. kr forbi Raftsundet som vil bli dårlig utnyttet dersom nordre trasé ikke videreføres. Dette har også komiteens flertall bemerkert i innstillingen.

I denne saken tror jeg ikke det er noe alternativ som er et absolutt vinteralternativ, ut fra lokalbefolkningens vurderinger. Det er verdt å merke seg at ingen av alternativene er beregnet til å være samfunnsøkonomisk lønnsomme. Uansett vegforbindelse og trasévalg, vil sjøen fortsatt være en sentral transportåre for Lofoten.

Jeg ser av komiteens innstilling at flertallet går inn for nordre trasé, men med varierende alternativer langs denne. Det synes å være enighet om alternativ C: Raftsundet – Ingelsfjorden – Øksfjorden, bru over Øksfjorden via Husjordøya, tunnel fra østsiden av Øksfjorden, altså Indrefjorden, ved Brynjulfslåtten til Sjørdalen, gjennom Sjørdalen til Gullsfjordbotn. Dette alternativet er i dag beregnet å koste 760 mill. kr. Dette er 100 mill. kr mindre enn kostnadsanslaget for Hadsselfjord-alternativet. Usikkerheten i kostnadsanslagene er på ± 25 pst., som er kravet til nøyaktighet i denne utredningsfasen. Det er også slik at alternativene er blitt dyrere ved hver eneste gjennomgang. Derfor har Regjeringen i budsjettframlegget sagt at en er nødt til, etter de retningslinjer Stortinget har satt, å komme tilbake med en sak når en har kostnadsvariasjoner og usikkerheten i anslagene er på ± 10 pst. Det er også sagt at en må vurdere den nærmere budsjettering i de planer som legges for planperioden 2002-2011.

Nordland fylkesting har gått inn for alternativ C-U. Det er akkurat som alternativ C, men med tunnel under

Øksfjorden til Brynjulfslåtten, kort dagstrekning ved Brynjulfslåtten. I forbindelse med behandlingen av fylkesdelplanen gikk Fylkestinget inn for alternativ C-U. Dette ble prioritert foran C for å minimalisere miljøkonsekvensene. Vegsjefen anbefalte ved behandlingen av fylkesdelplanen at tunnel under Hadsselfjorden burde velges som trasé. Subsidiært gikk vegsjefen inn for alternativ C.

Jeg vil avslutningsvis igjen påpeke det historiske kravet Lofoten har på en fastlandsforbindelse. I denne saken er det, som det er redegjort for, mange fordeler og ulemper ved alle alternativene. Jeg vil gjerne påpeke det sterke lokale engasjementet som har vært vist. Veldig mange privatpersoner, lag og foreninger, næringsliv og offentlige institusjoner har henvendt seg til departementet i denne saken. Det har vært vist engasjement for og imot alle de ulike alternativene. Også komiteinnstillingen avspeiler dette. Saken har blitt utredet lenge og nøye. Jeg tror at det viktigste nå er å få en avklaring av grunnlaget for videre planlegging. Dette har regionen krav på. Dette skyldes nødvendigheten av å komme videre i arbeidet med fastlandsforbindelsen for at det igjen kan bli ro, så mye ro som det i det hele tatt kan være mulig å få i denne debatten som vedrører Lofoten og Vesterålen.

Et valg av trasé etter alternativ C er noe jeg kan leve med, selv om jeg tror Hadsselfjord-alternativet ville vært det mest framtidsrettede og ikke minst det mest miljørettede. Jeg har merket meg at komiteens flertall påpeker at ferjesambandet mellom Melbu og Fiskebøl opprettholdes med god frekvens for å sikre en tilfredsstillende internforbindelse mellom Vesterålen og Lofoten.

La meg imidlertid avslutningsvis understreke noe som jeg tidligere har tatt opp i dette innlegget, at det ved dette, som ved alle andre store samferdselsprosjekt, vil skje en meget nøye kostnadsvurdering. Det er, som komiteens leder gav uttrykk for, grunn til en viss uro fordi det ved slike kostnadsvurderinger er en tendens til at det man i første omgang ser på, ikke nødvendigvis er det mest nøkterne tallet etter en nærmere vurdering.

Samferdselsdepartementet vil på basis av det som blir avklart ved dagens votering, jobbe fram et slikt alternativ innenfor en usikkerhet på ± 10 pst., og det vil være opp til lokale organer, bl.a. i forbindelse med arbeidet med Nasjonal Transportplan, å se dette i sammenheng med andre alternativ og også se det i sammenheng med de helhetlige prioriteringer som må gjøres innenfor perioden 2002-2011. Det er grunn til å minne om en slik økonomisk edruelighet, for det er ikke så lenge siden vi hadde et samferdselsbudsjett til behandling her i salen, hvor jeg tørt kunne konstatere at vi alle sammen hadde det til felles at vi hadde akkurat like mye eller like lite penger til rådighet når det kom til stykket, og vi skar utenom de primærforslag vi ellers hadde ønsket skulle bli vedtatt.

Med denne nøkternhet håper jeg at vi gjennom kveldens behandling får en avklaring i forhold til videre planarbeid og videre arbeid med kostnadsvurderinger i saken.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Steinar Bastesen (TF): Vi behandler i dag Lofotens fastlandsforbindelse, en sak som har vært vedtatt tre ganger i fylkestinget i Nordland. Jeg går ut fra at dette blir siste behandlingen av den saken – jeg forutsetter iallfall det.

Det har vært et stort engasjement i denne saken. Det har vært et stort engasjement fra folk i Lofoten, og det har vært et stort engasjement fra folk i Vesterålen. Utgangspunktet var at veien skulle bli kortest mulig til Gullsfjord eller østover mot Lødingen. Seinere kom alternativet med Hadsselfjordtunnelen og Sigerfjord-alternativet. I dag er det vel bare fire alternativer. Det er tunnel, Sigerfjorden, alternativene A og C. Jeg har vært mye i kontakt både med lofotværingene og folk fra Vesterålen om denne saken. Det er en voldsom trafikk mellom Lofoten og Vesterålen. Det er ikke til å undres over at det er enkelte som vil arbeide for å få kortest mulig vei mellom de to regionene. Det er vel derfor tunnelalternativet kom opp. Vi har vurdert tunneler att og fram. Og med de tunnelskandalene vi har hatt i dette landet, vil jeg si at jeg vurderer Hadsselfjordtunnelen som geologisk usikker – skulle det bli lekkasje i den tunnelen, er det iallfall ikke noe Puttjern som skal tømmes! Og da er det ikke så mange andre alternativer. Selvfølgelig er jeg enig med Inge Myrvoll når det gjelder Sigerfjord-alternativet – det hadde vært en god del folk som ville ha fått veitulløsning hvis veien hadde vært lagt via Sigerfjorden. Det er jo et paradoks at ved å velge alternativ A eller C, legger man veien gjennom et område som det ikke finnes et menneske i. Da er det ingen som får veitulløsning, unntatt lofotværingene som får veien østover – men det bor ingen i det området.

Det er heller ikke noen ferjeforbindelse som blir kuttet ut. Det vil antakelig være en av de få gangene det blir laget en fastlandsforbindelse i landet, og det ikke blir kuttet ut en ferjeforbindelse. Trafikken internt mellom Vesterålen og Lofoten vil ikke bli mindre – den vil sannsynligvis bli større – så behovet for en enda kraftigere og styrket ferjeforbindelse mellom Lofoten og Vesterålen vil alltid være der. Det er helt klart at den ferjeforbindelsen vil komme under press, nettopp fordi det nå vil pekes på at vi har fått fastlandsforbindelse både til E6 og til Vesterålen.

En annen ting som har vært lite fremme i debatten, er at selv om Lofoten får fastlandsforbindelse, har man ikke fastlandsforbindelse likevel, sørover – man må jo med ferje over Tysfjorden. Så det er god løsning nord- og østover, men jeg er ikke så sikker på at det er den veien folk bruker når de skal sørover. Da blir det vel Skutvik som blir valgt – men la nå det være.

Totalt sett er det krangel om penger når det gjelder alle samferdselsbevilgninger. Det er om å gjøre å spare. Og når man kommer hit til huset og skal vedta budsjettet, er det å knipe inn på veibevilgninger. Vi skulle hatt over 1 milliard mer til veibevilgninger i Nord-Norge for å bedre E6 – med tanke på f.eks. rassikring, og mange andre utbedringer. Og det er klart at velger vi alternativ A, må vi, iallfall vi nordfra, kunne hevde ved neste korsvei at vi nå skal ha den summen vi sparer ved å velge det bil-

ligste alternativet, til utbedring av E6. Vi har en veistubb midt på Helgeland, mellom Mo i Rana og Nordland grense, som ligner verken fugl eller fisk. Det er livsfarlig om vinteren å kjøre både over Korgfjellet og gjennom Grane kommune.

Så vi går inn for alternativ A, som betyr den billigste og raskeste veien østover, når vi ikke kan få noe annet. Jeg er for øvrig enig med flertallet i komiteen.

Christopher Stensaker (Frp): Konsekvensutredningen og fylkesdelplanen for Lofotens fastlandsforbindelse er basert på de tre hovedløsningene for nordre trasé østover til E10. Det er Raftsundet – Sigerfjord, Raftsundet – Gullsfjord, Raftsundet – Kanstad og alternativet med tunnel under Hadsselfjorden.

Fremskrittspartiet mener at alle alternativene vil gjøre potensielle utbyggingsområder mer attraktive på grunn av ferjefri forbindelse, og gi positive virkninger for næringslivet i Lofoten på grunn av forbedret fleksibilitet som følge av dette. Jeg er overbevist om at en kortere transportlengde mot øst vil medføre økt velferdsnivå for befolkningen i Lofoten, og at alternativene etter nordre trasé gir kortest veg til E6, med unntak av alternativ I.

Jeg har stor forståelse for det syn innbyggerne i Vesterålen har på Lofotens fastlandsforbindelse, som ved tunnel under Hadsselfjorden i tillegg til den fastlandsforbindelse de har i dag, vil få en ferjefri forbindelse mellom Lofoten og Vesterålen. Men jeg vil likevel peke på at Samferdselsdepartementet sier at et eventuelt forslag om utbygging ikke vil bli fremmet før prosjektet er planlagt på reguleringsplannivå, og usikkerheten med hensyn til kostnader er redusert til +/-10 pst. Hvis tunnelalternativet fortsatt skal utredes, betyr dette at fastlandsforbindelsen blir utsatt på ubestemt tid – og befolkningen i Lofoten har ventet lenge nok.

Jeg vil hevde at da kost-nyttefaktoren ved tunnel under Hadsselfjorden til Vesterålen og alternativ A – nordre trasé – er tilnærmet lik, må andre momenter vektlegges. I dette ligger bl.a. naturvern hensyn. Men jeg mener at naturvern hensynet vedrørende alternativ A ikke kan tillegges stor vekt, da vegen vil gå etter en trasé som ikke er urørt, men som har høyspentlinje, plantefelt og bebyggelse. Jeg mener også at en veg i dagen vil gi funksjonshemmede, turister og andre som av ulike grunner ikke kan bevege seg til fots gjennom ulendt terreng, mulighet til å kunne se dette storslåtte landskapet som Lofoten har å by på. Det er også en kjensgjerning at en tunnel ikke tillates brukt av syklende og gående, og at disse kan bruke ferjen i dag. En lang undersjøisk tunnel er – i tillegg til store driftskostnader – også et problem for mange eldre bilister, og ved kollisjoner og brann. I tillegg vil den gi folk i Lofoten ekstra kjøretid til E6.

Fremskrittspartiet har lagt vekt på at alternativ A – nordre trasé – gir den korteste veg til E6. Vegen vil stort sett gå i dagen, og ferjen Melbu – Fiskebøl opprettholdes. Fremskrittspartiet mener også at når ca. 503 mill. kr allerede er brukt på veg fra Fiskebøl med bru over Raftsundet, vil det være naturlig å fullføre prosjektet som allerede er påbegynt. Jeg vil også understreke usikkerheten

i kostnadsoverslagene og peke på de erfaringer som foreligger i samband med utbygging av undersjøiske tunneler, noe som tilsier at man skal være ytterst varsom før man går for en slik løsning. Restkostnad til alternativ A er ved revidert kostnadsoverslag 580 mill. kr. Ved en fortsatt utredning av tunnel under Hadsselfjorden har kostnadsoverslagene fortsatt en usikkerhet på +/-25 pst. Kostnad ved revidert kostnadsoverslag er 860 mill. kr. Dette er 280 mill. kr mer enn alternativ A, og i tillegg kommer kostnader ved fortsatt utredning. Jeg vil også påpeke at Lofotens befolkning nå ønsker at en avgjørelse blir tatt i saken og ikke ytterligere forsinkes med videre utredning. Fremskrittspartiet vil derfor anbefale at nordre trasé, alternativ A, velges.

Hvis forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet ikke får flertall, vil Fremskrittspartiet for sin del gå inn for forslag nr. 2. Dersom dette forslaget heller ikke får flertall, vil Fremskrittspartiet gå inn for å støtte innstillingen.

Jan Sahl (KrF): Som lokal representant med bopel i Lofoten har jeg levd med denne saken nært inn på livet i en 15-årsperiode. Jeg er ikke forundret over det store lokale engasjement som er lagt for dagen i slutfasen, og de forventninger som stilles til Stortingets behandling.

Helt fra Nordland fylkesting tok sin beslutning i 1988 om å bygge Lofoten fastlandsforbindelse etter nordre trasé, og Stortinget ved behandlingen av St.meld. nr. 32 for 1988-89 slo fast at Lofast skulle bygges etter nordre trasé, har det vært knyttet store forventninger i Lofotregionen til en rask og effektiv tverrforbindelse mot Evenes lufthavn – med ny postsorteringsterminal – til Hålogalandregionen, E6, mellomriksveien til Sverige, ARE-togene på Ofotbanen og togkorridorene mot Russland og ut mot Europa for øvrig.

Samferdselskomiteen er mye på reise, men noe tilsvarende engasjement som for denne saken, har jeg foreløpig ikke opplevd. Særlig sterkt i minne sitter folkemøtet på torget i Svolvær med 800 mennesker til stede og et klart budskap presentert på en verdig måte.

Det er først og fremst en seier for lokaldemokratiet og det folkelige engasjement vi skal få lov å være vitne til i dag. Jeg tror også at min og manges politiske troverdighet har vært stilt på en stor prøve i denne saken. Halve fastlandsforbindelsen er fullført og åpnet, med europa-veistandard og 90 km fartsgrense, Raftsundbrua til 110 mill. kr er fullført, og totalt er det, slik det kan se ut i dag, lagt ned ½ milliard kr for å skaffe vei til 270 mennesker. Jeg vil minne om at Kristelig Folkeparti stemte imot å utrede Hadsselfjordalternativet. Det legges stor vekt på at det er negativ netto nytte for Lofast enten man velger Hadsselfjordalternativet eller nordre trasé, men jeg har ikke sett noen beregning for netto nytte av den halve milliard som allerede er brukt, dersom denne veibiten skulle ende i fjellveggen som et minne over Stortingets behandling av saken i dag.

Jeg har ikke problem med å se at det er mulig å komme til andre konklusjoner når det gjelder trasévalg, noe de ulike avstemningsalternativene klart viser i dag. Jeg

har også et avklart forhold til at Regjeringen har anbefalt Hadsselfjord-alternativet ut fra natur- og miljømessige vurderinger og ut fra et ønske om å knytte de to regioner sterkere sammen.

Jeg er meg også bevisst at Kristelig Folkeparti er delt i saken, men vil uttrykke glede over at vi kan samles og stemme subsidiært for alternativ C, på nordre trasé.

Lofoten, Vesterålen, Ofoten og Sør-Troms er på mange måter en stor fellesregion. Dette er formalisert gjennom Hålogaland-samarbeidet. Nå får Lofoten sin fastlandsforbindelse med storregionen, og – jeg understreker – også med Vesterålen, og det gir rike perspektiver for utvikling. Jeg vil også minne om at fergen mellom Fiskebøl og Melbu skal opprettholdes med god frekvens og være et alternativ til nordre trasé.

Når det gjelder tidsbruken på strekningen Svolvær-Lødingen, har vi allerede hørt at det er snakk om å spare ca. en halv time, i hvert fall når man kjører med tunge kjøretøy, mens man i motsatt fall må regne med å bruke i overkant av 20 minutter lengre kjøretid for å komme til Sortland fra Svolvær. Dette skulle si noe om at det er marginale tidsforskjeller vi snakker om, sett i forhold til den store usikkerhet som er knyttet til å bygge verdens lengste undersjøiske tunnel. I tillegg viser beregningene allerede i dag at alternativ C er 100 mill. kr billigere å bygge enn tunnelen.

Det er min klare overbevisning at det ville være umulig å bygge vei i Lofoten dersom man, i den ytterste konsekvens, skulle ha lagt like strikte miljøsyn til grunn som for Lofast. Jeg mener at det ved Lofast, etter alternativ C, er tatt rimelig hensyn til natur og miljø i området, og prisen vi betaler, sett i forhold til alternativ A, er 180 mill. kr. Jeg vil understreke at i utredningen om eventuell nasjonalpark i området er det tatt høyde for at Lofotens fastlandsforbindelse skulle gå i området.

Det er sagt og skrevet utrolig mye om denne veiforbindelsen, og det er heller ikke til å legge skjul på at debatten ikke akkurat har bidratt til å fremme samarbeidet mellom Lofoten og Vesterålen. Etter at trasévalget er gjort i kveld, blir det en hovedoppgave i begge regioner å finne fram til felles løsninger til beste for begge parter.

Jeg vil da til slutt anbefale Stortinget å velge nordre trasé, alternativ C, som fastlandsforbindelse for Lofoten.

Odd Eriksen (A): Spørsmålet om Lofotens fastlandsforbindelse er faktisk et spørsmål om fastlandsforbindelsen for Lofoten. Uansett hvilke løsninger/traséer som velges, vil Vesterålens forbindelse med eller tilknytning til E6 verken svekkes eller styrkes av de valgene vi gjør.

Det er imidlertid ingen tvil om at begge regionene – både Lofoten og Vesterålen – har interesser knyttet til trasévalget. Dette kommer da også klart til uttrykk i det voldsomme engasjementet som har gjort seg gjeldende. Men det er også slik at interessene favner videre enn bare disse to regionene. Også Sør-Troms og nordre Nordland med Ofoten-regionen har legitim interesse i valg av trasé. Næringslivet, reiselivsnæringen og aktiviteter som styrker grunnlaget for Harstad/Narvik Lufthavn, og ARE-

togene fra Narvik er momenter som blir vektlagt. Alle disse forholdene peker imidlertid entydig mot at valg av nordre trasé er det mest gunstige valget.

Nordland fylkesting har i vedtak gått inn for at nordre trasé legges til grunn for realisering av Lofotens fastlandsforbindelse. Nordland Arbeiderparti har gjort tilsvarende valg. LO i Nordland har gjort det samme. Hva er det da som gjør denne saken så komplisert? De regionale konsekvensene ved valg av alternativer vurderes veldig ulikt. Fra Vesterålens side vurderes de næringsmessige og funksjonsmessige mulighetene som betydelige om en klarer å videreutvikle Lofoten og Vesterålen som en større sammenhengende region. Fra Vesterålens side forsetter dette tunnel under Hadsselfjorden. Dette bestrides fra Lofotens side, som mener at valget av nordre trasé uansett vil binde disse to regionene sterkere sammen.

Nordre trasé gir Lofoten den etterlengtede fastlandsforbindelsen nord- og østover og den raskeste veien mot E6. Noen hevder at miljøhensyn taler for at Hadsselfjordalternativet må velges, fordi nordre trasé medfører sterke inngrep i uberørt natur. Dette er feil. Nordre trasé, alternativ C, vil bare i meget liten grad komme i konflikt med såkalt uberørt natur.

Isolert sett vil jeg mene at alternativ A er et meget godt alternativ, med den samme begrunnelsen som komiteens leder gav uttrykk for tidligere. Når jeg likevel går inn for alternativ C, er dette av respekt for dem som mener at man av miljøpolitiske hensyn bør velge alternativ C.

Jeg vil derfor på det sterkeste anbefale at Stortinget vedtar nordre trasé, alternativ C, for Lofotens fastlandsforbindelse. Dette gir Lofoten den fastlandsforbindelsen man i en årrekke har kjempet for, og som samtidig gir fastlandsforbindelse mellom regionene Lofoten og Vesterålen.

Jeg merket meg statsrådens innlegg, spesielt avslutningen på innlegget. Men jeg antar likevel at det vedtaket vi gjør i kveld, er et reelt vedtak, ikke et foreløpig vedtak, som statsrådets innlegg kunne tyde på. Den videre planlegging må derfor ta utgangspunkt i kveldens vedtak og ikke sikte mot en ny omkamp, som man kunne ha inntrykk av lå i det som statsråden sa avslutningsvis.

Ellen Gjerpe Hansen (H): Det burde være kjent for de fleste at Høyre under hele Lofast-behandlingen har stått fast på nordre trasé. Av de ulike alternativene knyttet til nordre trasé, ønsker Høyre å velge alternativ A.

Høyre velger nordre trasé av flere grunner. Når Lofoten skal få sin fastlandsforbindelse og knyttes til E6, er det viktig ut fra transportøkonomiske hensyn at man velger den korteste traseen mellom Lofoten og E6. Det er nordre trasé.

Hensikten med Lofast er å gi Lofoten veitilknytning nord- og østover. Enda et argument som taler for nordre trasé, er at det allerede er investert ca. 500 mill. kr i veibygging og bro over Raftsundet. Det ville være en uviktig sløsing med samfunnets ressurser hvis nordre trasé ikke blir realisert.

Høyre har valgt alternativ A også av økonomiske grunner. Dette er det billigste alternativet, med et kost-

nadsanslag på 580 mill. kr. I en situasjon med meget stramme veibudsjetter spiller prisen en viktig rolle.

Ut fra innstillingen å dømme vil et flertall her i Stortinget senere i kveld gå inn for alternativ C. Det er forunderlig at noen av de partiene som vil bevilge minst penger til veisektoren, samtidig velger den dyreste traseen. Etter kalkylen å dømme, velger stortingsflertallet å bruke 180 mill. kr mer enn det som er nødvendig for å gi Lofoten fastlandsforbindelse. Det er trist tatt i betraktning hvor mye man kunne få gjort med 180 mill. kr innen veisektoren i Lofoten eller i Nordland for øvrig. I forhold til alternativ C har alternativ A færre tunnelkilometer, og tunneler er erfaringsmessig de mest usikre med hensyn til kostnader.

Som nevnt av flere, har det vært et enormt lokalt engasjement, og det er vel også riktig å si at det har vært et enormt lokalt engasjement fra Lofoten selv nettopp for nordre trasé. Innvendingene mot nordre trasé generelt og alternativ A spesielt har vært knyttet til miljøaspektet. Alternativ A berører ytterkanten i planområdet for den planlagte nasjonalparken. Alternativ A vil her følge omtrent samme trasé som en kraftlinje som går gjennom området. I tillegg er det plantefelt og fritidsbebyggelse i områdene langs nordre trasé. Å bygge en vei i et område med allerede betydelige naturinngrep er etter Høyres oppfatning forsvarlig. Men det er viktig at veiens estetiske utforming i terrenget vektlegges.

Som allerede annonsert fra komiteens leder, vil altså Høyre subsidiært støtte alternativ C.

Gunnar Breimo (A): Det sier seg selv at det ikke er så mye nytt å komme med så sent i debatten. Jeg slutter meg til det andre har sagt om betydningen for Lofoten. Det er som kjent en lenge etterlengtet ny livsnerve det nå legges grunnlag for.

Jeg vil begrense mitt innlegg til noen ord om hvorfor også jeg går inn for nordre trasé som den beste løsningen, og da alternativ C.

Det er ikke første gang det foreligger flere alternative løsninger når større veianlegg skal bygges, og nesten alltid står vi overfor til dels sterkt kryssende interesser. I dette tilfellet er det grovt sett to regioner som står mot hverandre.

For meg har det vært avgjørende hva folk i Lofoten ønsker. Selv om det kan høres svært enkelt ut, vil jeg, som enkelte andre, si at vi tross alt snakker om Lofotens fastlandsforbindelse.

Vesterålen har for lengst fått sin. Og slik jeg oppfatter det, kan det ikke herske tvil om hva Lofoten mener. Jeg kan faktisk ikke huske om jeg i det hele tatt har truffet en representant for folket i Lofoten som har argumentert for tunnel under Hadsselfjorden. Signalene som har nådd meg derfra, har vært helt entydige.

Jeg har stor sans for argumentet fra Vesterålen om at de to regionene kan tjene på nær tilknytning til hverandre, bl.a. ved i fellesskap å utnytte de næringsmulighetene som finnes. Men for det første er det påfallende at det argumentet ikke har grobunn i Lofoten, og for det andre vil jeg for egen del peke på at det jo ikke er slik at de

to regionene skilles fra hverandre hvis nordre trasé velges. Også da blir de knyttet landfast sammen. Riktignok vil det ta noe lenger tid å kjøre mellom deler av de to regionene, men forbindelsen vil være der hele døgnet. Og fergeforbindelsen over Hadsselfjorden skal opprettholdes med tilfredsstillende frekvens. Dessuten må det legges betydelig vekt på fordelene for Lofoten med å få raskeste vei til E6. Det vil få stor betydning for bl.a. transport av produkter ut av regionen. Jeg vil også hevde at det ikke går an å si at Vesterålen blir liggende i ei bakevje om nordre trasé velges. I tilfelle vil de to regionene stille likt.

Miljøargumentet har også vært trukket fram til fordel for Hadsselfjord-løsningen. Heller ikke det argumentet vil jeg stille meg fullstendig avvisende til. Det er klart at hvis vi begrenser det til et spørsmål om naturinngrep, vil nordre trasé komme dårligst ut. Den vil vises bedre i terrenget. Ikke rart at konsekvensanalysen fra fylkesmannen konkluderer som den gjør. Men etter mitt syn må vi se på det totale miljøet. Og da må det telle med at tunnel-løsningen vil føre all trafikken gjennom og forbi sterkt befolkede områder i Vesterålen for all framtid. Det vil være både miljø- og trafikksikkerhetsmessige ulemper knyttet til den løsningen.

Så blir spørsmålet om naturinngrepene ved nordre trasé vil bli så store at det bør få overordnet betydning. Jeg har selvsagt registrert at både Naturvernforbundet og Turistforeningen ønsker tunnelen under fjorden. Og jeg forstår deres ønske. Det er selvsagt ingen fordel å få en vei gjennom et *relativt* uberørt naturområde. For oss som skal ta den endelige avgjørelsen, må det imidlertid bli en avveining av flere hensyn. Og jeg vil hevde at de inngrepene vil gjøre, bør være akseptable alle forhold tatt i betraktning. Jeg kan ikke se at vi står overfor så sterke naturvern hensyn at det bør slå ut alle andre hensyn. Valget av alternativ C reduserer dessuten inngrepene betydelig. Det er for øvrig ikke slik at området er totalt uberørt av menneskeverk. Det har andre også pekt på. Veitraseen vil også gå i utkanten av det mest verdifulle naturområdet. Jeg føler meg sikker på at de naturinngrepene vi her snakker om, kan både vi og de ivrigste naturvernerne leve med.

I en totalvurdering må det også legges vekt på at nordre trasé blir 100 mill. kr billigere, selv om heller ikke det alene bør avgjøre saken.

Min konklusjon er altså at jeg ikke kan se at summen av ulempene ved nordre trasé og eventuelle fordeler ved Hadsselfjordtunnelen tilsier at Stortinget bør velge en annen løsning enn den folket i Lofoten så entydig ønsker.

La meg avslutningsvis få gi en honnør til dem som stemmer subsidiært for alternativ C. Det sikrer en bredest mulig oppslutning, noe som bare kan virke positivt. De enorme forventningene som er skapt i Lofoten, bl.a. ved bygging av brua over Raftsundet, blir nå innfridd. Og godt er det, både for folk i Lofoten og for det politiske miljø.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

May Britt Vihovde (V): Når nå Stortinget i dag fattar vedtak om kor Lofotens fastlandssamband skal gå, er det etter mange års diskusjon om val av trasé.

Under samferdselskomiteen si synfaring i Lofoten møtte me eit enormt engasjement, spesielt frå innbyggjarane i Vågan kommune. Som vestlending er eg van med at samferdselsspørsmål engasjerer folk flest, men må tilstå at dette var overveldande.

Regjeringa si vurdering utifrå høyringsfråsegna er å tilrå tunnel under Hadsselfjorden.

Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren, fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelinga hos fylkesmannen i Troms og Vegdirektoratet går inn for denne løysinga.

For Venstre har det faktum at alle faginstansar har tilrådd Hadsselfjordtunnelen, vore sterkt vektlagt når me valde dette alternativet.

Området Øksfjord/Indrefjord er eit av få gjenverande heilskaplege fjordlandskap i Noreg som er fri for store tekniske inngrep. Den særprega kystalpine naturen, kulturminna på Husjordøya og heile nedbørsfeltet til eit verna vassdrag, er av nasjonal verdi. I dette området hekkar også ein del fugleartar som er sårbare, og nokre er direkte trua. Me har ei plikt til å bevare desse artane og deira leveområde. Konsekvensane for miljø har difor vege svært tungt i Venstre sitt val av trasé.

Å knyta Lofoten og Vesterålen betre saman i eit regionalt samarbeid er òg eit viktig argument for Hadsselfjordtunnelen. 60-70 pst. av trafikken ut frå Lofoten har Vesterålen som adresse. Ei rekkje bedrifter i Vesterålen og Lofoten har ein felles marknad og/eller eit felles område for råstoffleveransar. Dei to regionane har produkt og tilbod som både er likearta og som utfyller kvarandre, med moglegheiter for samordning og nettverksbygging. Behovet for fagkompetanse og å halda på fagkompetansen som ein har, og det å gjera Lofoten og Vesterålen meir attraktiv for nye lokaliseringar gjer at ein bør velja infrastrukturalternativ som bind regionane saman.

Det offentlege har òg ein del funksjonar som i dag produserer tenester til innbyggjarane i begge regionane. Ein storregion kan gi betre tilbod innanfor samferdsel, kommunikasjon, helsetenester og utdanningstilbod.

Det er fleirtal på Stortinget for å byggja Lofoten sitt fastlandssamband etter nordre trasé. Venstre meiner at alternativ C-U, som eit fleirtal i Nordland fylkesting går inn for, ville vera det beste alternativet om ein vel nordre trasé, men Venstre vil subsidiært stemma for alternativ C som den nest beste løysinga, for å sikra at alternativ A ikkje får fleirtal.

Elles vil eg slutta meg til Ola Røtvei sine personlege ønske som han uttrykte på slutten av innlegget sitt.

Ola Røtvei (A): Jeg skal ikke legge opp til noen lang oppsummering av debatten, men det er kanskje behov for i alle fall noen få kommentarer og kanskje en oppklaring fra statsråden.

Representanten Myrvoll hadde fromme ønsker om å få til noen ekstraordinære gruppemøter. Jeg tror kanskje det kan bli litt vanskelig. Jeg tror at pepperkakene er tatt

fram, og det nyles i ulike kroker her i huset. Utover det vil jeg si at Arbeiderpartiet har hatt en grundig partimes-sig og faglig behandling av saken.

Som det er sagt av flere talere, er det mange gode argumenter for alle alternativene. Men jeg holder fast på det jeg sa i mitt hovedinnlegg, jeg tror denne aksen med at man velger nordre trasé og opprettholder internforbindelsen mellom Sortland og Lofoten, vil gi likeverdige forbindelser for Vesterålen og Lofoten mot E6 og mot resten av verden. Ergo tror jeg nok dette kan framstå som det gylne triangelet.

Det er også gjort et nummer av disse 180 mill. kr som C-alternativet koster. Ja, det koster 180 mill. kr å ta miljøhensyn i forhold til de to alternativene. Ikke alle liker at det blir satt prislapp på det, men jeg syns det er greit.

Statsråden var inne på netto nytte, og det er et godt redskap. Og vi skal bruke netto nytte, men netto nytte vil ikke ta inn i seg samfunnsutviklingen. Så her vil det ligge vurderinger som vi vil måtte gjøre i de ulike sakene.

Samtidig er jeg enig med statsråden i det nye opplegget, at når prosjektet kommer til bevilgning skal det ha en sikkerhet på +/-10 pst. i forhold til kostnadene. Samtidig henviste statsråden til behandlingen av transportplanen, og jeg er fullt klar over at her må vi foreta ulike vurderinger og ulike prioriteringer mellom de enkelte stamveg-rutene og stamvegsprosjektene.

Det jeg føler det er litt behov for at statsråden oppklarer, er det statsråden avsluttet med, nemlig at dersom det ble kostnadssprekk i forhold til det alternativet som eventuelt blir valgt her i kveld, så ville statsråden, slik jeg oppfattet ham, komme tilbake til Stortinget med det i forhold til en vurdering av andre alternativ. Dersom det ikke er riktig, er det bare positivt om statsråden kunne oppklare akkurat det.

Tomas Norvoll (A): Det viktigste med dagens debatt er at vi endelig får en avklaring på trasévalget for Lofotens fastlandsforbindelse. Jeg forutsetter at dette blir siste runde, og at alle vil akseptere det resultatet som Stortinget kommer fram til i kveld.

Det er ikke noen hemmelighet at jeg alltid har ment og fortsatt mener at Hadsselfjordtunnelen vil være den beste løsningen for Lofotens fastlandsforbindelse. Men jeg tror vi alle sammen skal være så pass romslige nå når vi står på tampen av diskusjonen om Lofast, at vi kan si at alle alternativene vil gi et bedre kommunikasjonsmønster og bedre kommunikasjoner i region nordre Nordland enn hva vi har i dag. Det vil i alle fall ikke kunne være noe mer enn nyanseforskjeller i den store sammenhengen mellom de ulike alternativene. Derfor er det viktig at alle aksepterer det man kommer fram til i dag, at man gravlegger alle stridsøkser og jobber sammen framover.

Jeg tror at forkjemperne for nordre trasé, for det er den som kommer til å vinne i kveld, kan feire. Og det vil nok bli feiring med champagne og greier i Lofoten i dag. Men jeg må også si at etter å ha hørt statsrådets innlegg, bør de kanskje vurdere å feire litt med måte og gjemme noe av den edle drikken til senere.

Statsråden var noe lunken på hvorvidt man kunne se for seg at det kom penger til å bygge denne veien videre relativt raskt. Det viser at man tydeligvis fortsatt har en kamp å kjempe i nordre Nordland for å sikre midler til kommunikasjoner, og det er ganske snodig at et sånt prosjekt som dette, som vil bety uhyre mye for befolkning og næringsutvikling i området, ikke skal bli prioritert opp når man vet hvor mye penger man uten videre kan bruke på å redde et par små vann her nede på Østlandet.

Jeg registrerte også at statsråden gav signaler, så vidt jeg oppfattet det, om at han skulle vurdere kostnadene nærmere, og at han gav antydninger om at her kunne man se for seg en omkamp om trasévalg. Hvis det er tilfellet, vil jeg på det sterkeste advare mot det. Selv om jeg prinsipielt og i utgangspunktet står på et annet alternativ enn det som blir valgt i dag, ønsker jeg ikke for noe i verden å få en omkamp om denne saken. Nå er det viktig at regionene i nordre Nordland står sammen om det som blir vedtatt i dag, at vi får bygd den vegen og at vi kan bruke den slik at Lofoten og Vesterålen sammen skal kunne bli den regionen i Nordland som har de beste utsikter framover. Det tror jeg kan skje, men det fordrer at vi legger all strid bak oss, og at vi står samlet om det resultatet vi får i kveld.

Ivar Østberg (KrF): Jeg er glad for at det ser ut til at Stortinget i dag ved behandling av St. meld. nr. 53 for 1997-98 om Lofotens fastlandsforbindelse, jf. Innst. S. nr. 73, sikrer flertall for den løsning Lofoten ønsker seg.

Ikke bare Lofoten, men også Sør-Troms, hvor jeg kommer fra, og nordre Nordland for øvrig, er opptatt av trasévalget. Harstad kommune, min hjemkommune, går inn for nordre trasé. Sør-Troms regionråd, bestående av kommunene Kvæfjord, Bjarkøy, Harstad, Skånland og Ibestad og Ofotsamvirket, med Tysfjord, Ballangen, Narvik og Evenes, Tjeldsund og Lødingen kommuner, går alle inn for nordre trasé. Kristelig Folkeparti i Troms og Nordland, Ofoten regionråd av Kristelig Folkeparti, partiets lokallag i Sør-Troms-regionen, Narvik og Harstad Kristelig Folkeparti går alle inn for nordre trasé.

Jeg står derfor på trygg grunn både med hensyn til det lokale partiapparat og deres behandling av saken og som beboer i Nord-Norges tettest befolkede område.

For oss er argumentene om kjørelengde og økonomi viktige. Kjørelengde har også betydning for miljøet, som også er et viktig argument i spørsmålet om valg av trasé. Ordfører Terje Fjordbakk i Skånland kommune, som ellers er distriktsleder i Statens vegvesen, har beregnet miljøkonsekvensene i form av CO₂-utslipp. Med en årsdøgntrafikk på 20 vogntog til Lofoten – trolig er tallet langt høyere – vil økningen i drivstofforbruket med Hadsselfjord-alternativet gi et utslipp på 525 600 kg CO₂. Utslippene legges igjen i tett befolkede områder ved tunnelmunningene, og i Stokmarknes og Sortland.

Komiteen vil ved sin tilråding om trasévalg i stor grad ta hensyn til naturlandskapet langs Øksfjord og Indrefjord. En av næringsinteressene i området, representert

ved reineier Oddgeir Andersen, går inn for nordre trasé, ifølge Lofotposten av 16. november.

Til slutt:

- Nordre trasé gir kortest mulig vei fra Lofoten til fastlandet.
- Nordre trasé gir mindre CO₂-utslipp.
- Nordre trasé åpner for et unikt fjordlandskap for flere turgåere, funksjonshemmede og andre som ellers ikke kan glede seg over området.
- Nordre trasé alternativ C tar hensyn til naturlandskapet.
- Nordre trasé alternativ C er billigere enn tunnelalternativet.

Jeg er glad for på vegne av hele regionen å si at jeg støtter komiteinnstillingen.

Ivar Kristiansen (H): Dette er en sak som har en kolossal oppmerksomhet i den delen av Nord-Norge som den berører, og det har i debatten vært fremført gode argumenter for begge hovedalternativene. Når jeg velger å gå inn for tunnelalternativet under Hadsselfjorden, er det først og fremst fordi forholdet i dag er at rundt 70 pst. av trafikken over Hadsselfjorden via fergesambandet Fiskebøl-Melbu er intern trafikk. Mitt argument går ut på at vi får en utløsning der befolkningen i hovedsak bor.

Vi avskjærer oss fra en mulighet til å knytte sammen to av Nord-Norges aller sterkeste regioner, hvor transporten i dag i veldig stor grad internt mellom Lofoten og Vesterålen går med til å frakte råstoff mellom foredlingsbedriftene. Jeg er litt redd for at vi fraskriver oss den muligheten vi har til å knytte sammen to sterke regioner til ett felles marked, og at resultatet kan bli at vi i stedet oppnår å kunne splitte regionene fra hverandre. Det tror jeg på sikt kanskje vil være skadelig for begge parter, selv om man ser – som jeg nevnte innledningsvis – at her er det på mange måter fremført sterke og gode argumenter for begge de to hovedalternativene.

Til slutt vil jeg bare si, som flere andre har vært inne på, at det i dag blir mange som føler at de har tapt en stor og særdeles viktig sak, og de fleste av dem hører hjemme i Vesterålsregionen. Samtidig er det imidlertid all mulig grunn til å gratulere Lofoten med det som kommer til å bli sluttresultatet etter dagens debatt.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg oppfatter at ikke alle talere har fulgt representanten Røtveis oppfordring om å hensette seg til en god julestemning og ta alt i beste mening. Etter at jeg faktisk brukte hovedtyngden av innlegget mitt til å slå fast at traséalternativet blir klarlagt i dag, har allikevel noen klart å høre det som om jeg mente at det ikke var slik. Det er jeg dypt forundret over, fordi det jeg resonerte om for dem som deltar i samferdselsdebatter i Stortinget, er at vi ikke alltid har de pengene vi ønsker at vi skulle ha. Men jeg kan da oppfatte de innspill som er kommet fra en rekke representanter, slik at de nå med sterkt engasjement – betydelig engasjement – i sine respektive partigrupper vil sprengte disse rammene ved senere anledninger. Det er slik jeg må fortolke det.

Alle de vitnesbyrd som er kommet om det i dag, gleder en samferdselsministers hjerte, og jeg skjønner at dette er ansatsen til et tverrpolitisk opprør av en slik styrke at det kanskje gjør at behandlingen av nasjonal transportplan både lokalt og nasjonalt ikke blir så trang som det ellers kunne blitt. Det var rett og slett et realistisk tilbakespill og en dialog i forhold til representanten Oddvar Nilsen, som er komiteens leder, som gjorde at jeg kom med disse ordene, for i det prosjektet som vi snakker om, hvor trasévalget nå blir avklart, og som vil bli planlagt og fulgt, har det vært en 50 pst.-økning, og det ville være helt fint hvis alle prosjekter med 50 pst. økning fikk plass innenfor alle vegplanrammer i årene som kommer. Det vi kan si om det, er at det er Stortinget som avgjør det ved de årlige budsjett, og at det er Stortinget som får det når den nasjonale transportplanen kommer. Men jeg skal ta det i representanten Røtveis ånd: Jeg aner at det er i emning en slags folkereising for en bredere samferdselsmobilisering. Jeg hører til og med slike røster i sosialdemokratiets rekke i salen, og det gleder meg meget når det stunder mot jul.

Kari Økland (KrF): Jeg har stor forståelse for dem som ønsker å bevare Ingelsfjord-, Indrefjord- og Øksfjord-området slik som det er. Sjøl om området ikke er urørt av menneskelig aktivitet, er det forskjell på et dalføre med og et dalføre uten veg. Jeg mener imidlertid at C-alternativet imøtekommer en del av miljøhensynene. Jeg har også forstått det slik at steinmassene ved et eventuelt tunneluttak vil kunne anvendes i vegbyggingen, slik at det blir balanse i masseregnskapet.

Hadsselfjord-alternativet har også miljømessige konsekvenser, med økt gjennomgangstrafikk gjennom tettstedene og stor stigning i tunnelen, som vil føre til ekstra stort eksosutslipp. Jeg er særlig opptatt av hvordan de enormt store steinmassene som oppstår ved å bryte en tunnel på denne lengden, skal kunne anvendes eller deponeres. Det er nevnt i stortingsmeldingen at steinmassene kan anvendes til tilrettelegging av næringsområde, men jeg kan vanskelig se for meg at alle steinmassene kan brukes på denne måten.

Når en så i tillegg tar hensyn til avstand, trafikksikkerhet – da tenker jeg på faren som kan oppstå i en tunnel med så bratte ender, og på kondens og hva det kan føre til når veien er så bratt – og til de investeringer som allerede har funnet sted, økonomi, både med bygging og drift, og lokaldemokrati, synes jeg at nordre trasé klart er å foretrekke. For å imøtekomme miljøhensyn vil jeg støtte alternativ C.

Inge Myrvoll (SV): Representanten Røtvei sa at det ble så vanskelig med gruppemøter i kveld, fordi det satt så mange representanter i krokene og spiste pepperkake. Jeg håper de ikke spiser så mye pepperkake at de ikke kan delta i voteringen i kveld. Jeg går ut fra at det også kan være et problem med pepperkake.

Så har en del representanter, ikke minst fra Arbeiderpartiet, sagt at nå må dette være siste runde. Det høres ut som et hjertesukk. Men denne runden har vi jo på grunn

av at Arbeiderpartiet sjøl ønsket å utrede tunnel – et fornuftig ønske. Det er derfor vi har denne runden, så det er ingen grunn til noe hjertesukk over det. Men det det kan bli en runde av, er at det vil komme en del innvendinger og anker på miljør siden, selv om en velger C-alternativet, fra en rekke instanser, organisasjoner osv. Det kan hende at det tar tid. Jeg bare gjør oppmerksom på det – jeg går ut fra at man har tenkt gjennom det.

Man sier at området ikke er urørt. Nei, men det dreier seg om tyngre, tekniske inngrep å bygge en veg. Det er noe annet å bygge en veg enn at det står ei kraftlinje der. Hvis en begynner å tenke slik generelt, blir det ikke mye igjen av de retningslinjene som Stortinget sjøl har villet ha når det gjelder vegbygging. Jeg har lyst til på nytt å sitere hva fylkesmannen sier:

«Konsekvensutredningen viser entydig at gjennomføring av Lofast via Indrefjord – Øksfjord medfører store, til dels svært store negative konsekvenser for naturmiljø, landskap og friluftsliv. Samtlige alternativ via Nordre trasé (unntatt alt. H og I), herunder alt. A, C og C-U, er etter fylkesmannens vurdering i strid med flere nasjonale miljøpolitiske målsettinger.»

Den fylkesmannen som sier det, var representant i samferdselskomiteen våren 1989, da man behandlet Lofast, så hun vet litt om hva dette dreier seg om, og har innsett at det ikke var noe lurt valg å ta nordre trasé til Gullsfjord. Nordre trasé til Sigerfjord er derimot akseptabelt, sier hun. Men det er mulig at man snakker for døve ører her.

Så er det så mange som har sagt her nå at alternativ C er 100 mill. kr billigere enn tunnel. Ingen har villet kommentere det jeg sier: Mellom Gullsfjord og Sigerfjord får man en trafikkøkning på 240 biler i 2005 – et estimat fra departementet – når dette åpner. Allerede i dag er det området av en slik karakter at det bør gjøres noe med det. Den prisappen er på 110 mill. kr, og den er lagt inn i prisen på tunnel og på Sigerfjord-alternativet, men ikke på Gullsfjord-alternativet. Mener en virkelig at det ikke skal gjøres noe på det området? Dessverre, komiteen kjørte til Gullsfjord, bussen snudde, så komiteen fikk ikke kjørt den strekningen, men der bør det gjøres noe. Det betyr at tunnelen, så langt som nå, og alternativ C har samme pris. I realiteten har også Sigerfjord-alternativet samme pris, med de tingene jeg tok opp i mitt hovedinnlegg. Jeg må bare si at det er en del argumentasjon her som ikke holder mål. Det er mulig det er fordi noen har begynt å spise pepperkaker.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Odd Roger Enoksen (Sp): Senterpartiets medlem i samferdselskomiteen, Jorunn Ringstad, har på en utmerket måte gjort rede for Senterpartiets syn i denne sak. Når jeg likevel tar ordet, er det fordi jeg synes det som nordlending og vesteråling er vanskelig å la være å delta i en debatt hvor vi fatter en beslutning som er av vesentlig betydning for det området vi her snakker om. Det er

det største prosjektet innenfor denne sektoren som vi har fattet vedtak om i den tiden jeg har vært på Stortinget.

Vesterålen har i lag med de andre regionene vist et stort engasjement i denne saken. Jeg vil si at det vedtaket vi skal fatte i dag, ikke bare har et samferdselspolitisk aspekt, men også i aller høyeste grad et regionalpolitisk aspekt. Statsråden har i sin vurdering lagt vekt på de utviklingsmuligheter som ligger i en nærmere sammenknytting av Lofoten og Vesterålen. Det er et godt argument, og det er et argument som man på ingen måte kan overse.

Når jeg i denne sak likevel har samme syn som mitt parti har, til tross for at jeg er vesteråling, bor i Vesterålen og noen derfor forventer at jeg skulle støtte Hadsel-fjordtunnelen, har dette sammenheng med følgende forhold: Den regionalpolitiske dimensjon i å knytte Lofoten, Ofoten og Vesterålen nærmere sammen har vært av sentral betydning i min vurdering av dette. Vi snakker her om den største regionen i Nord-Norge, den mest folketunge regionen i Nord-Norge, et område som i sum har store utviklingsmuligheter, og som jeg mener det er fornuftig å få en tettere binding mellom. Jeg har også i min vurdering lagt vekt på den samferdselspolitiske dimensjon i å løse et gammelt velbegrunnet veikrav fra Lofoten med tanke på å få en raskest mulig tilførselsvei til fastlandet. Jeg mener i likhet med Jorunn Ringstad at valget av alternativ A er akseptabelt ut fra et miljømessig synspunkt, samtidig som det er klart billigst og således også gir muligheter for å løse andre tunge oppgaver, f.eks. i den samme region. Jeg skal ærlig innrømme at det fins andre alternativer som ut fra et rent miljømessig synspunkt er bedre, men etter min oppfatning er alternativ A akseptabelt.

På samme måte som representanten Ringstad allerede har signalisert på vegne av Senterpartiet, vil også jeg støtte alternativ C subsidiært, og på samme måte som flere før meg er jeg glad for at vi med dette har fått avsluttet og fått fattet et vedtak i en samferdselspolitisk og regionalpolitisk sak som har gått over lang tid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 1433)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Kristin Halvorsen satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Det votes først over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og deretter over innstillingen.

Johan J. Jakobsen – til stemmeforklaring.

Johan J. Jakobsen (Sp): I Senterpartiet har vi en viss sympati for forslaget. Samtidig er det også slik at det kanskje ikke er så veldig hensiktsmessig å få det nedstemt. Jeg vil derfor be SV om å gjøre det om til over-

sendelsesforslag. Skulle det allikevel bli votert over, vil jeg be Senterpartiets gruppe om å stemme for forslaget.

Hallgeir H. Langeland (SV): Med det utgangspunktet at regjeringspartiet Senterpartiet tydelegvis vil jobba vidare med problemstillinga, vil eg be om at forslaget blir oversendt.

Presidenten: Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti er da omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å utrede bruk av rådgivende folkeavstemminger i vesentlige spørsmål om forholdet mellom Norge og EU, og å legge dette fram for Stortinget på egnet måte.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstillet:

I.

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 69/98 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold).

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 83 representanter stemte for innstillingen og 22 representanter stemte mot.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.28)

Hans J. Røsjorde (Frp) (fra salen): Jeg har kommet i skade for å stemme feil. Jeg stemte aldeles vanvittig galt.

Presidenten: Og det vil ikke representanten Røsjorde ha hengende på seg?

Kan presidenten antyde at resultatet da blir 84 stemmer for innstillingen og 21 stemmer mot?

Hans J. Røsjorde (Frp) (fra salen): Det hjelper, president.

Presidenten: Da er innstillingen vedtatt med 84 mot 21 stemmer.

Videre var innstillet:

II.

Stortinget samtykker i at Regjeringen legger frem for Stortinget innen utgangen av år 2001 en totalvurdering av det nye regelverket og smittesituasjonen sammen med forslag til endringer som måtte være nødvendig.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 43 (1997-98) - om eksport av forsvarsmateriell frå Noreg 1997 - vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Thore Aksel Nistad på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Rigmor Kofoed-Larsen på vegne av Venstre og Kofoed-Larsen
- forslag nr. 3, fra Inge Myrvoll på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Ved forslag til rekkefølge i den voteringen vi nå skal gjennomføre, ville presidenten normalt valgt fraksjonsstørrelse som kriterium. Det har imidlertid i innstillingen og i debatten vært gitt uttrykk for ønske om subsidiær stemmegivning som medfører at presidenten vil foreslå at voteringen legges opp på følgende måte:

Det votes først over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, deretter over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet, så over forslag nr. 2, fra Venstre og Rigmor Kofoed-Larsen og til slutt over innstillingen.

Ingen innvendinger er kommet mot dette, og slik vil det bli gått fram.

Forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«1. Lofotens fastlandsforbindelse videreføres etter alternativ I til Sigerfjord.

2. Det vurderes en revisjon av alternativet ved å gå over Brottøy.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslag nr 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge nordre trasé, alternativ A, til grunn for den videre planlegging av Lofotens fastlandsforbindelse.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet ble med 67 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl.19.14.08)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Venstre og representanten Rigmor Kofoed-Larsen, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge tunnel under Hadsselfjorden til grunn for den videre planlegging av Lofotens fastlandsforbindelse.»

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre og representanten Rigmor Kofoed Larsen ble med 70 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.14.31)

Komiteen hadde innstillet:

I.

Stortinget ber Regjeringen legge nordre trasé, alternativ C, til grunn for den videre planlegging av Lofotens fastlandsforbindelse.

Presidenten: Det er varslet subsidiær tilslutning til dette fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og representanten Kofoed-Larsen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 6 stemmer.

Videre var innstillet:

II.

St.meld. nr. 53 (1997-98) Lofotens fastlandsforbindelse - vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det foreligger intet referat.

Møtet hevet kl. 19.15.
